

Yar Slavutych

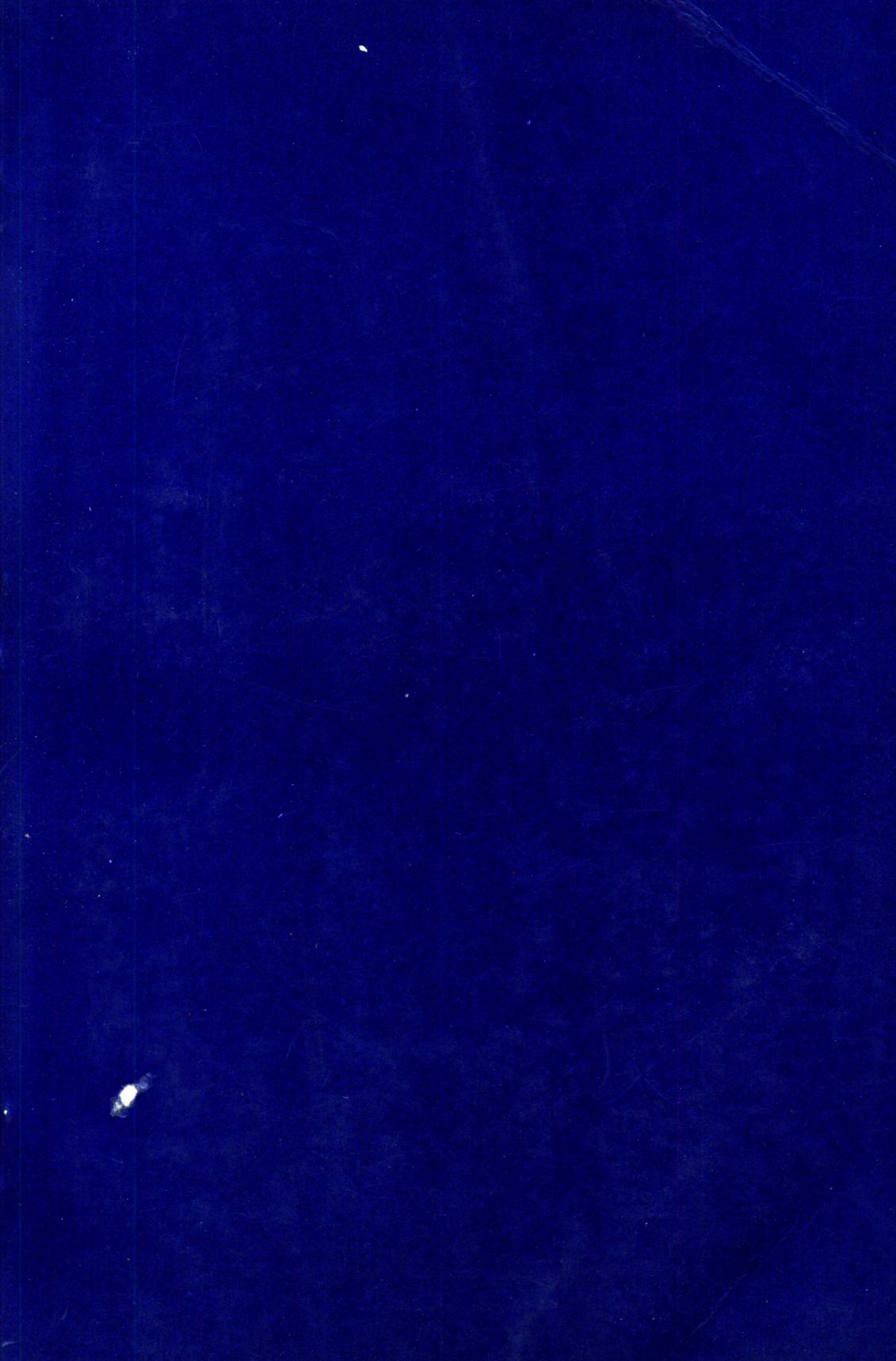
Manual
da
Língua
Ucraniana

I

CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS

CURITIBA — PARANÁ — BRASIL — 1976

diasporiana.org.ua

DO ESTATUTO SOCIAL

Artigo 1º - O Centro Brasileiro de Estudos Ucranianos, daqui por diante apenas mencionado Centro, com sede e foro na cidade de Curitiba, capital do Estado do Paraná, tem por área de ação todo o território da República Federativa do Brasil, sendo uma sociedade civil sem fins lucrativos.

Artigo 2º - O Centro objetiva promover estudos sobre a participação do elemento étnico ucraniano no desenvolvimento geral da humanidade, especialmente como contribuição à cultura ocidental e em particular à brasileira, bem como propiciar oportunidades para o crescente desenvolvimento cultural de seus sócios.

Artigo 7º - São sócios do Centro as pessoas em amplo goso de direitos civis, residentes e domiciliados no Brasil, desde que integrem uma das seguintes categorias:

I - Titulares, as pessoas físicas, intelectualmente capazes de proporcionar os meios adequados aos fins estatutários.

II - Patrocinadores, as pessoas físicas ou jurídicas que dão garantia material para a realização dos trabalhos do Centro.

III - Colaboradores, as pessoas físicas que desejam participar das atividades culturais do Centro.

Artigo 10º - Os sócios são admitidos pelo Conselho, mediante proposta da Diretoria.

Yar Slavutych

MANUAL
DA
LÍNGUA UCRANIANA

I

CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS

PATROCÍNIO DE DIVERSOS

CURITIBA — PARANÁ — BRASIL — 1976

O F E R E C I M E N T O

O Colégio de Estudos do CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS, oferece este Manual à sociedade brasileira e em particular à sua juventude estudiosa.

É propósito deste lançamento uma maior aproximação cultural entre brasileiros e ucranianos, estes já integrados no convívio e anseios nacionais que, naturalmente, se perpetuarão através de gerações vindouras.

Curitiba, julho de 1976

Pe. Pedro Tarás Oliynek, OSBM

-Diretor-

EDITOR
CENTRO BRASILEIRO
DE ESTUDOS UCRANIANOS
Caixa Postal, 1111
80.000 - Curitiba - Paraná - Brasil
PERMUTA - ОБМІН - EXCHANGE

A p r e s e n t a ç ã o

O "Manual da Língua Ucraniana", uma edição do CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS, é destinado a se prestar como um subsídio de aprendizagem dessa língua aos jovens de instrução média e superior.

Pretendendo fazer frente aos problemas urgentes e imperiosos, suscitados pelas dificuldades do ensino da língua ucraniana e, face à total carência de material didático para este nível em nosso meio, o CBEU - visando a preencher esta lacuna - optou pela tradução e adaptação do livro do prof. Yar Slavutych: "Conversational Ukrainian", editado em Winnipeg, Canadá, em 1961.

Sem dúvida, o mérito do método do prof. Y. Slavutych é incontestável: o emprego criterioso do vocabulário, a explicação muito simplificada de normas gramaticais e a estruturação das secções, são apenas algumas das vantagens que poderíamos destacar. O livro possui a rara capacidade de conduzir o estudante até o fim, sem emaranhá-lo em meio de regras morfológicas e sintáticas, que o teriam desorientado desde as primeiras lições.

O presente manual não foi, todavia, elaborado sobre a obra original, mas através da tradução e adaptação do manual "L' Ucranien Parlé", destinado a alunos de língua francesa, o qual, por sua vez, já é também tradução e adaptação do original "Conversational Ukrainian". Apenas a proximidade das línguas, francesa e portuguesa - ambas neolatinas - nos levaram a optar pela tradução do manual francês.

Na tradução e adaptação, sem dúvida sujeita a inúmeras imperfeições, a nossa intenção fundamental foi a de simplificar ao máximo e, ao mesmo tempo, propiciar ao estudante a assimilação da estrutura e do "espírito" da língua ucraniana. Foi com este intuito que, por exemplo, decidimos na tradução ater-se, na medida do possível, à letra do texto, sacrificando com isso, talvez, o "bom português". A dificuldade de tal empreendimento decorre da distância entre as duas línguas, uma eslava e outra latina.

No que concerne propriamente ao método, o manual divide-se em 30 lições e estas, por sua vez, subdividem-se em 4 partes distintas e ao mesmo tempo homogêneas:

1. Diálogo ou conversação.
2. Textos de leitura e expressões idiomáticas.
3. Exercícios.
4. Vocabulário.

Em princípio, no vocabulário, os substantivos, pronomes e adjetivos (partes integrantes do discurso que se declinam) estão no "nominativo", sendo que os respectivos plurais, também no "nominativo", encontram-se entre parênteses. Quanto aos verbos, o "perfectivo" precede o "imperfectivo", este posto igualmente entre parênteses.

Finalmente, apresentamos o quadro de abreviaturas usadas:

m. (ou masc.): - masculino.

f. (ou fem.): - feminino.

n. (ou neut.): - neutro.

nom. - nominativo : caso que designa o sujeito da oração.

gen. - genitivo : caso que designa a relação de dependência ou posse (adjunto adnominal restritivo).

dat. - dativo : caso que designa a atribuição ou destino (objeto indireto).

acus.- acusativo: caso que indica a pessoa ou coisa que é objeto da ação, expressa pelo verbo (objeto direto).

instr.- instrumental : caso que indica o instrumento ou o meio, pelo qual é exercida uma ação (adjuntos adversativos).

loc. - locativo : caso que indica o lugar onde a ação ocorre.

voc. - vocativo : caso que indica uma interpelação.

Todavia, cumpre observar que apenas iniciando-se progressivamente na língua é que compreender-se-á a significação exata dos casos e seu devido emprego, no que o manual procurará ajudar.

Teremos atingido o nosso objetivo se o instrumento que passamos às mãos da juventude concorrer, mesmo com suas limitações, para facilitar o estudo e a compreensão da língua ucraniana e, consequentemente, a estimá-la e amá-la como ela realmente merece.

P. Soter Schiller, OSBM.

Curitiba, 1976.

FUNDO PARA ESTUDO DA LÍNGUA UCRANIANA – FELU

INSTITUÍDO EM 25 DE NOVEMBRO DE 1975

FUNDADORES

HILÁRIO BEZRUTCHKA, Curitiba	Cr\$ 5.000,00
CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS, Curitiba	Cr\$ 5.000,00

PATROCINADORES

MIGUEL MATISKEI, Curitiba	Cr\$ 2.000,00
ESTEVÃO MUSSAK, Curitiba	Cr\$ 2.000,00
PEDRO KURATCZ, Curitiba	Cr\$ 2.000,00
PEDRO CHOMA, Iraty	Cr\$ 2.000,00
DOM JOSÉ MARNETEZ, Curitiba	Cr\$ 2.000,00
DOM EFREM KRYVEI, Curitiba	Cr\$ 2.000,00
STEFAN PALUDZYSYN, Curitiba	Cr\$ 1.000,00
JUSTINO BEZRUTCHKÁ, Curitiba	Cr\$ 1.000,00
NESTOR BEZRUTCHKA, Curitiba	Cr\$ 1.000,00
IVAN MYKOLICH, Curitiba	Cr\$ 1.000,00
APOSTOLADO DA ORAÇÃO MASCULINO DA IGREJA MATRIZ SÃO BASÍLIO MAGNO, União da Vitória	Cr\$ 710,00
PE. BENEDITO MELNYK, Roncador	Cr\$ 500,00
STEFAN MATVIEŃKO SIKAR, Belo Horizonte	Cr\$ 500,00
ALEXANDRE BARWINSKY, São Paulo	Cr\$ 500,00
NICOLAU BARANOWSKY, São Paulo	Cr\$ 500,00
THEODOR WELYKOCHATKO, São Paulo	Cr\$ 500,00
MIGUEL DZIURA, São Paulo	Cr\$ 500,00
HAROLDO GUETTER, Curitiba	Cr\$ 500,00
MARIA K. VOLOSCHEN, Curitiba	Cr\$ 500,00
DMYTRO ZAJCIW, Rio de Janeiro	Cr\$ 500,00
MIGUEL BACHTZEN, Curitiba	Cr\$ 500,00
CLEMENTE BEZRUTCHKA, Curitiba	Cr\$ 500,00
NICOLAU LUBINSKY, Curitiba	Cr\$ 500,00
ALEXANDRE STECENKO, São Paulo	Cr\$ 300,00
OLENA STECENKO, São Paulo	Cr\$ 300,00
BOHDAN BILYNSKYI, São Paulo	Cr\$ 300,00
GREGÓRIO JUK, Dorizon	Cr\$ 200,00
ATAVASIO KULISKI, Curitiba	Cr\$ 200,00
PETRO HOLOWKO, São Paulo	Cr\$ 150,00
MIGUEL MATISKEI, Curitiba, em homenagem póstuma ao Sr. André Simoni	Cr\$ 150,00
BOHDAN HOLOWKO, São Paulo	Cr\$ 100,00
BASILIO BARAN, Colônia Marcelino	Cr\$ 100,00
NICOLAU KOZAN, Francisco Beltrão	Cr\$ 100,00
MARIA CRISTINA BILYNSKYI, estudante, São Paulo	Cr\$ 100,00
JOSE ANDRÉ BILYNSKYI, estudante, São Paulo	Cr\$ 100,00
CADETE PAULO BILYNSKYI, Rio de Janeiro	Cr\$ 100,00
LIDIA HRYNKO, São Paulo	Cr\$ 100,00
RITA HOMENKO DA SILVA, Rio de Janeiro	Cr\$ 100,00
BOLESŁAW SUSCYNSKI, Curitiba	Cr\$ 100,00
JOSE MAKOHIN, Curitiba	Cr\$ 50,00
CONSTANTINO PETRIV, Rio dos Taurós	Cr\$ 50,00
JULIA KISZKA, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
ARTEMIAN HORODECKI, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
NICOLAU KOLOSSWA, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
BASILIO BULYK, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
IVAN BEGA, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
MICHAIL BEGA, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
M. POTOTSKI E FILHOS, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
MIGUEL OVERCHENKO, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
MIGUEL FEDUCENKO, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
WOLODYMYR KOSTIUK, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
JOAQUIM PREMEBIDES, Ponta-Grossa	Cr\$ 50,00
ARMANDO LAARS, Iraty – Paraná	Cr\$ 50,00
WASSYL HALCZUK, Ponta-Grossa	Cr\$ 20,00
IGOR BAKAI, Ponta-Grossa	Cr\$ 20,00
TEODÓSIO KOVALECHEN, Ponta-Grossa	Cr\$ 20,00
PEDRO TAVENKO, Ponta-Grossa	Cr\$ 20,00
LUIS CARLOS HOROCHECKI, Ponta-Grossa	Cr\$ 10,00

TOTAL: ..... Cr\$ 37.000,00

ПРИЗНАННЯ І ЗАКЛИК

Задум видати Підручник Української Мови, так дуже конечний для тих, що володіють португальською мовою, а бажають поглибити знання української мови, увінчався успіхом, завдяки співпраці свідомих громадян.

Бразильський Осередок Українських Студій взяв на себе обов'язок не лише видати сам Підручник у двох томах, а й також підготовляє українсько-португальські словники.

На цьому місці сердечно дякує, зокрема, проф. Яру Славутичу авторові, який радо дозволив перекласти французький текст на португальську мову. Осередок також широ дякує усім меценатам-основникам, які підтримують цей почин щедрими пожертвами, а й тим, що доложили чимало праці, для споготовлення Підручника.

Це перше сміле діло того роду. Тож Бразильський Осередок Українських Студій закликає усіх громадян допомогти пожертвами й працею видати щоскоріш і другий том Підручника Української Мови. За всякі завваги будемо вдячні та їх використаємо в другій частині Підручника.

Куритиба, липень 1976

Михайло Матіський

Голова

A L F A B E T O   U C R A N I A N O

Maiús-culas	Minús-culas	N o m e ucr. port.	V a l o r - T r a n s l i t e r a ç ã o
А	а	а	a (a)migo, m(a)rc(a): sempre aberto
Б	б	бе	b (b)onito, ca(b)er
В	в	ве	v (v)alor. O "v" final soa como "u" nos ditongos "au", "eu".
Г	г	ге	h (aspirado), como no inglês (h)orse
Г'	г'	ге	g (gutural), (g)ostrar, va(g)ar
Д	д	де	d (d)ente, cor(d)a
Е	е	е	é (aberto), s(e)te, hot(e)l
Є	є	є	p(ie)gas, como no inglês (ye)s
Ж	ж	же	j (forte), como no francês (g)ens
З	з	зе	z (z)ero, fa(z)er
И	и	и	ê(y) voc(ê), v(e)rde
І	і	і	i (i)rmão, med(i)r
Ї	ї	ї	ii (som único)
Й	й	йот	i (semivogal) como em "pa(i),pe(i)to
К	к	ка	c (gutural) ou "k": (c)avaloo,to(c)ar
Л	л	ел	l (l)eve, ca(l)ar
М	м	ем	m (m)arca, ca(m)a
Н	н	ен	n (n)ovo, so(n)o
О	о	о	ó (sempre aberto): p(o)rta, hist(ó)ria
П	п	пе	p (p)artir, ca(p)a
Р	р	ер	r canta(r), ou(r)o : sempre brando
С	с	ес	s (ss,ç): (s)inal, conde(ss)a
Т	т	те	t (t)empo, les(t)e
У	у	у	u (u)rgir, c(u)rto
Ф	ф	еф	f (f)alta, so(f)á
Х	х	ха	kh ou "ch", como no alemão "bu(ch)"
Ц	ц	це	ts (ts)é-(ts)é
Ч	ч	че	tch como no inglês "(ch)urch"
Ш	ш	ша	ch (forte), como no alemão "(sch)uler
Щ	щ	ще	chtch (muito áspido)
Ю	ю	ю	iú (Iu)goslávia, cab(iú)na
Я	я	я	ia (ia)te, alfa(ia)te
Ь	ь	М'який знак -	sinal de abrandamento. Corresponde ao "h" nas combinações "nh", "lh"

Exemplo da escrita ucraniana:

На березі Дніпра
Стоїть місто Київ.
Це - столиця України.

На берегі Дніпра
Стоїть місто Київ.
Це - столиця України.

Аа Бб Вв Гг Гг Дд

Аа Бб Вв Гг Гг Дд

Ее Єє Жж Зз и Ii

Ее Єє Жж Зз и Ii

Її Йй Кк Лл Мм Нн

Її Йй Кк Лл Мм Нн

Оо Пп Рр Сс Тт Уу

Оо Пп Рр Сс Тт Уу

Фф Хх Цц Чч Шш

ӮӮ Ҳҳ Ҷҷ ҲҲ ӮӮ

ҶҶ Юю Яя ъ

ӮӮ ӮӮ Яя ъ

ПЕРША ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

Максім: Добрий день, Богдане!

Богдан: Добрий день, Максиме!

М.: Куди ти йдеш?

Б.: Я йду до школи.

М.: Справді?

Б.: Так. Там я вчу українські діялоґи.

М.: Ти вже добре говориш по-українському?

Б.: Ше ні. Алé Тарас говорить вже добре.

М.: Гаразд. Українська школа дуже далеко?

Б.: Ні, близько. Школа там де церква.

М.: Я йду також.

Б.: Добре. Тепер ми йдемо разом. — Bem. Agora vamos juntos.

LIÇÃO I

DIÁLOGO

- Bom dia, Bohdan !

- Bom dia, Maksym !

- Aonde vais?

- Eu vou à escola.

- De fato?

- Sim. Ali estou aprendendo os diálogos ucranianos.

- Já falas bem o ucraniano?

- Ainda não. Mas Tarás já fala bem.

- Muito bem. A escola ucraniana fica muito longe?

- Não, perto. A escola fica lá onde está a igreja.

- Eu vou também.

ЧИТАННЯ

LEITURA

Куди ви йдете? Ми йдемо до школи. Куди йде Тарас? Тарас іде до школи також. Куди йдуть Максим і Богдан? Також до школи. Українська школа там, де церква. Ви вчитє діялоґи? Так, ми вчимося українські діялоґи. Ми вже говоримо по-країнському. Я говорю також. Богдан учить українські діялоґи. Максим і Тарас участь діялоґи разом. Тарас і Максим говорять по-українському. Ви говорите також? Так. Де церква? Церква там, де школа. Школа дуже далеко? Ні, школа близько. Тепер я йду. Куди? До школи.

ГРАМАТИКА

GRAMÁTICA

Na língua ucraniana não há artigos definidos ou indefinidos.

Gênero dos nomes. - a maioria dos nomes ucranianos que terminam por -а são femininos: школа, церква . Os nomes que terminam por uma consoante são geralmente masculinos: діялог, Богдан. Notaremos as exceções a esta regra nas lições seguintes.

Plural dos nomes (ou substantivos). - Os nomes masculinos e femininos que têm radical áspero levam um -и no plural nominativo (Ver a Introdução para se familiarizar com certos termos gramaticais, tais como: nominativo, vocativo, genitivo etc.).

Infinitivo. - Todos os infinitivos ucranianos terminam por: -ти іти, вчити, говорити, навчати.

Os adjetivos. - Em ucraniano todos os adjetivos concordam em gênero, número e caso com os substantivos aos quais se referem. Os adjetivos, cujo radical / i.é: (prefixo) + raiz + (sufixo) / é áspero, têm as seguintes desinências ou terminações no nominativo:

Masc. sing. : -ий   український /діялог/.

Fem. sing. : -а   українська /школа/.

Neutro sing.: -е   українське /слово/.

Plural para todos os gêneros: -и   українські /діялоги, школи, слова/.

A preposição ПО. - Esta preposição exige o genitivo:

Я йду до школи.

O genitivo singular dos nomes femininos: Os nomes ou substantivos do gênero feminino que terminam por -а no nominativo, recebem -и no genitivo singular.

Nom. sing.

школа

церква

Gen. sing.

школи

церкви

O acusativo dos nomes masculinos. - Os nomes masculinos que designam seres inanimados e seus qualificativos conservam as mesmas desinências no nom. sing. como no accus. sing., no nominativo pl. como no accus. pl..

Nom. sing.   український діялог   Acus. sing. /Я вчу/   українські діялоги.

Nom. pl.   українські діялоги   Acus. pl. /Ми вчимо/   україн-кі діялоги.

O vocativo dos nomes. - Os substantivos masculinos de radical áspero, e em particular os nomes próprios de pessoas, que terminam por uma consoante, recebem a terminação -е no vocativo singular.

Nom.

Тарас

Богдан

Voc.

Тарасе

Богдане

Os advérbios КУДИ e ДЕ. - Куди (para onde) indica a direção. Este advérbio emprega-se sempre com um verbo de movimento:

Куди ви йдете?

Aonde vai o senhor?

Ao contrário, где (onde) indica lugar:

де школа?

Onde fica a escola?

Analogicamente nós temos:

сюди ..... тут.

para cá ..... aqui

туди ..... там.

para lá ..... lá

Regras de eufonia: - Deve-se observar, em certos vocábulos, as regras de eufonia". Para que a pronúncia seja mais fácil, o -i inicial torna-se -й e o -y torna-se -в, e isto, depois de uma vogal.

Тарас іде.

Я йду також.

Максим уже йде.

Ми вже йдемо.

Богдан учитъ діялоги.

Я вчу також.

O "у" e o "и" são empregados preferentemente:

a) No início de uma frase;

b) Diante de palavras que começam por uma labial ou por duas consoantes.

As regras são as mesmas para i - й (conjunção coordenativa: e) como também para у - в (preposição = em).

O verbo УЧИТИ / ВЧИТИ. Empregado na forma de tempo inacabado, este verbo significa "aprender alguma coisa de alguém" ,ou ainda "ensinar alguma coisa a alguém" (Cf. gramática, Lição II).

O verbo УЧИТИСЯ / ВЧИТИОЯ, Este verbo significa "estudar alguma coisa" ou ainda "aprender algo". Ele exige muito frequentemente o genitivo partitivo.

ПОМАШНЯ РОБОТА

EXERCÍCIOS

I. Traduzir para o ucraniano:

Aonde vai Você? Aonde vais? Eu vou à igreja. Nós vamos juntos à escola. Nós aprendemos lá os diálogos ucranianos. Você fala o ucraniano? Falas o ucraniano? Nós falamos muito bem o ucraniano. Onde fica a igreja? Ela fica lá onde está a escola. De fato? Sim.

II. Copiar completando:

Ми вже говор... по-українському. Ви говор... по-українському? Так, я говор... Куди ви йд...? Тепер я йд... до церкви. Максим ід... та-кох. Богдан і Максим ід... разом. Куди ви йд... тепер? Тепер ми йд... до школ... Ми вч... там українські діялог...? Так, ми вч... Ми вже говор... по-українському.

СЛОВНИК

Alé / mas	
Богдан / Bohdan	
блíзько / perto	
вже / ужé / já	
ви / vós, "senhor" pron.de trat.	
вчýти / ensinar	
гарáзд / Muito bem! Perfeito!	
говорýти / falar	
грамáтика / gramática	

VOCABULÁRIO

ми / nós
ні / não
по-українському / em ucraniano
разом / junto
словник / словникý/ dicionário
спráвді / de fato, na verdade
так / sim
такóж / também, igualmente
там / lá

далéко / longe	ти / tu
де / onde	ужé / вже / já
діялóг / diálogo	Tapáć / Tarás
до / (prep.+ gen.) para, a	тепér / agora
добрé / bém	учити / vchíti / aprender
добрýденъ / bom dia	український, -а, -е, -и / ucraniano
домашня робóта / deveres, exercícios	цéрква / igreja / церкви/
дúже / muito	читáння / leitura
і / й/ (conj.) e	шкóла / шкóли / escola
ітí /йтí / ir, caminhar, andar	ще / ainda, mais
куди / aonde, para onde	я / eu
Максýм / Maksym , Máximo	лéкція / лéкциí/ lição

ПРУГА ЛÉКЦІЯ

ДІЯЛОГ

Оксáна: Доброго ранку, Галíно!
Галíна: Доброго ранку, Оксáно!
О.: Чи ти знаєш, де шкóла?
Г.: Так, знаю. Шкóла біля української цéркви.
О.: Хто там навчáє української мóви?
Г.: Профéсор Павленко. Він емігráнт з України.
О.: Чи він дбвго живé в Бразíлії?
Г.: Ні, не дбвго. Він дúже добрý учитель.
О.: Чи він добре говорить по-португáльському?
Г.: Не зовсíм добре. Алé він добрé навчáє української мóви.
О.: Де він зараз?
Г.: Звичайно, він у шкóлі кбжного ранку.
О.: Зараз я йдú тудí.
Г.: Я йдú також тудí.

LIÇÃO II

DIÁLOGO

- Bom dia (boa manhã), Halyna!
- Bom dia, Oksana!
- Sabes onde fica a escola?
- Sim, sei. A escola fica ao lado da igreja ucraniana.
- Quem ensina aí a língua ucraniana?
- O professor Pavlenko. Ele é um emigrante da Ucrânia.
- Há muito tempo que ele mora no Brasil?
- Não, pouco. É um mestre muito bom.
- Ele fala bem o português?
- Não perfeitamente. Mas ele ensina bem a língua ucraniana.
- Onde está ele no momento?
- Habitualmente ele está na escola todas as manhãs.
- Vou para lá imediatamente.
- Eu também vou para lá.

ЧИТАННЯ

Галíна й Оксáна йдуть до української шкóли. Профéсор Павленко навчáє там української мóви. Галíна знає, що він емігráнт з України. Вона знає, де він живé. Тарás і Богдан знáють такóж. Профéсор Павленко дúже добрý учитель /викладáч/. Він добрé говорить по-українському. Він знає кóжне українське слóво. Алé він не знає кóжного португáльського

слóва, бо живé в Бразíлії не дóвго. Тепéр він живé в місті Куритíбі. Гéліна й Оксáна живутъ такóж у Куритíбі. А де живé Максýм? Ми не знаємо. Чи Богдáн і Тарáс знаютъ? Ні, вонý не знають. Мóже ви знаєте, пáне профéсор? Звичáйно, профéсор знає. Максýм живé десь у селі біля Куритíби. Чи вонó дúже далéко? Ні, близъко. А де живé Тарáс? Тарáс живé біля Богдáна.

ГРАМАТИКА

O vocativo dos substantivos: - Os nomes femininos, com radical áspero no vocativo sing., mudam o -a final em -e.

<u>Nom.</u>	<u>Voc.</u>
Галина	Галино!
Оксана	Оксано!

O locativo singular: - A maioria dos nomes assumem um -i final no locativo singular.

<u>Nom.</u>	<u>Loc.</u>
Україна	/в / Україні
село	/в/ селі
Німеччина	/в/ Німеччині

O genitivo singular dos nomes cujo radical é áspero: - Os nomes de radical áspero recebem diferentes terminações no gen. sing. de acordo com o seu gênero.

<u>Nom.</u>	<u>Terminações</u>	<u>Gen.</u>
Тарас, пан	-а	Тараса, пана
ранок	-у	ранку
(Quando o nome é indefinido ou abstrato)		
школа, Україна	-и	школи, України
слово, місто	-а	слова, міста

Genitivo singular dos adjetivos. Os adjetivos de radical áspero podem ter diversas desinências no gen. sing., e isto segundo o gênero dos nomes que eles modificam.

<u>Nom.</u>	<u>Terminação genérica</u>
український, кожний	-ого
українська, кожна	-ої
українське, кожне	-ого

O genitivo partitivo. - Alguns verbos exigem o genitivo partitivo.

Професор навчає української мови   O professor ensina a língua ucraniana.
Ми вчимося граматики.   Nós estudamos a gramática.

Emprêgo do genitivo após uma negação (verbo na forma negativa).

Quando o verbo está na forma negativa, seus complementos de objeto

direto assumem o caso do genitivo / nome (s) + qualificativo (s) /.

Я не знаю Богдана.

Eu não conheço o Bohdan.

Вони не знають української мови. Eles não conhecem a língua ucraniana.

As preposições + o genitivo. As preposições біля, до, з são seguidas de genitivo (do nome ou do pronome).

Ми йдемо з церкви.

Nós estamos vindo da igreja.

Acusativo dos nomes neutros. - O acusativo dos nomes neutros e de seus qualificativos, tanto no singular como no plural, é idêntico ao nominativo.

Nom.

українське слово

Acus.

/Ми знаємо/ українське слово.

українські слова

/Він знає/ українські слова.

I. Traduzir para o ucraniano:

Para onde vais? Aonde vai Você? Eu vou à igreja. Nós vamos à escola. Nós aprendemos lá os diálogos ucranianos. Falas o ucraniano? Falais o ucraniano? Nós falamos muito bem o ucraniano,. Onde fica a igreja? a igreja ucraniana fica perto (daqui). Realmente? Sim.

II. Copiar traduzindo as expressões postas entre parênteses:

Ми / aprendemos / українські діялоги. Ми вже / conhecemos / українські слова. Оксана / conhece / також. Вона / fala / уже добре/o ucraniano ? Галина й Оксана / aprendem / діялоги /junto /. Чи до школи / longe/? Hi, /perto /. Aonde / ви йдете? Я йду /para lá /,де школа. Чи Максим / fala / по-португальському? /Claro! /,він говорить. Він / mora / у Бразилії. Де він / no momento / ? / Na escola /. Куди ви йдете / cada manhã / ? Звичайно, / à escola ucraniana/. Quem / навчас /a língua ucraniana /? Професор Павленко. Він дуже / bom professor/.

СЛОВНИК

біля / perto de, ao lado de

місто / mістá/ n. cidade

бо / porque, pois

мова /мóvi/ f. língua

в - у / (prep.) em

навчати /навчити/ ensinar

викладач / expositor, professor
/викладачí/

не / não

він / ele

Оксана / Oksana

вона / ela

Павленко / Paulenko

вони / eles (masc., fem.)

пан /пани/ m. senhor

вонб / ele, ela (neutro)

по-португальському / em português

вчитель /вчителí/ mestre, professor

професор /profesóri/ professor

Галина / Halyna, Ana

ранок /ránki/ m. manhã

десь / algures, em qualquer parte

селб /céla/ p. aldeia

дбвго / longamente, por muito tempo

слово /словá/ n. termo, palavra

добрый, -а, -е, -и/ bom

туди / para lá

емігрант /емігрантí/ emigrante

Україна / Ucrânia

жити / v. viver
 з / (prep.+gen.ou intr.) com
 зараз / по моменту
 звичайно /acomumente,normalmente
 знáти / saber, conhecer
 збóсім / totalmente,completamente
 кóжний,-а,-е,-і / cada

учитель / учителі/ m. mestre, professor
 хтó / (pron.inter.) quem?
 чи / se, ou
 що / (pron. rel.) que
 що / (pron.inter.) quê?
 Бразíлія / f. Brasil
 Куритиба / f. Curitiba

ТРЕТЬЯ ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

Марія: Що це?
 Надія: Це книга.
 М.: Що тут?
 Н.: Тут стіл.
 М.: Що там?
 Н.: Там словник.
 М.: Що ви бачите тут?
 Н.: Тут я бачу перό.
 М.: Що ми бачимо там?
 Н.: Там бачимо газету.
 М.: Чи там бачиш автору́чку?
 Н.: Ні, не бачу.
 М.: Де вона?
 Н.: Вона, мабуть, у кишéні.
 М.: Де словник?
 Н.: Словник на столі.
 М.: Де тепер словник?
 Н.: Тепер словник на стільці.
 М.: Де перо?
 Н.: Перо на вікні.
 М.: Де олівець?
 Н.: Олівець на газеті.
 М.: Де тепер олівець?
 Н.: Тепер олівець у журналі.
 М.: Хто ви?
 Н.: Я студéнка /учениця/.
 М.: Хто він?/
 Н.: Він студéнт /úченъ/
 М.: Хто ми всі?
 Н.: Ми всі студéнти /úчні/.
 М.: Що ви маєте?
 Н.: Я маю підрúчники, словникій,
     зшítки, олівці, ручкій, пе́ра
     ї чорнило.
 М.: Що ми робимо ввесь день?
 Н.: Ми вчимося в школі.
 М.: Так, ми вчимося вдень. А що

LICAO III

DIÁLOGO

M.: O que é isto?
 N.: É um livro.
 M.: O que há aqui?
 N.: Aqui (há) uma mesa.
 M.: O que há lá?
 N.: Lá (há) um dicionário.
 M.: O que vêes aqui?
 N.: Eu vejo aqui uma caneta.
 M.: Que vemos lá?
 N.: Lá nós vemos um jornal.
 M.: Vêes lá a esferográfica?
 N.: Não, não vejo.
 M.: Onde está ela?
 N.: Ela (está), talvez, no bolso.
 M.: Onde (está) o dicionário?
 N.: O dicionário (está) na mesa.
 M.: Onde (está) agora o dicionário?
 N.: Agora o dicionário (está) ^{no} _{quinhõ}.
 M.: Onde (está) a caneta?
 N.: A caneta (está) na janela.
 M.: Onde (está) o lápis?
 N.: O lápis (está) sobre o jornal.
 M.: Onde (está) agora o lápis?
 N.: Agora o lápis (está) na revista.
 M.: Quem és tu?
 N.: Eu sou uma estudante (aluna).
 M.: Quem é ele?
 N.: Ele é um estudante (aluno).
 M.: Quem somos todos nós?
 N.: Nós todos somos estudantes (alunos).
 M.: O que tens tu (possuis)?
 N.: Eu tenho manuais, dicionários,
     cadernos, lápis, canetas, penas
     e tinta.
 M.: Que fazemos nós o dia inteiro?
 N.: Nós estudamos na escola.
 M.: Sim, nós estudamos de dia. E que

ми рóбимо вночí?
Н.: Вночí ми спíмò.

fazemos à noite?
N.: À noite nós dormimos.

ЧИТАННЯ

Я вчúся вдень. Уночí я сплю. Я знаю майже всі українські слова. Івáн не знає. Чому? Бо він спить уде́нь у школі. Ми всі говоримо по-українському. Івáн не говорить. Він погáний ючень /студéнт/. Марія - дуже добра учениця / студéнка/. Надія вчиться також не погáно. Звичайно, ми всі вчимося добре. Ми маємо добре підрúчники. Професор Павленко має дуже добру авторúчку. Марія має добрий словник. Івáн має погáно перó. Він має також погáний олівець. Ми всі говоримо, що Івáн учится погáно. Чому? Бо він спить ввесь день. А що він робить уночí? Він спить також усю ніч.

ВІСЛОВИ

Ми всí знаємо це.	Nós todos sabemos isto.
Ви всí знаєте це.	Vós todos sabeis isto.
Вонí всí знають це.	Eles todos sabem isto.
Я вчúся української мови.	Eu aprendo a língua ucraniana.
Я вчú українські діялóги.	Eu ensino os diálogos ucranianos.
Вчимб й вчимося.	(Nós) ensinamos e (nós) aprendemos.

ГРАМАТИКА

(continua a gramática da lição II)

As preposições + o genitivo. - As preposições біля, до, з são seguidas de genitivo do nome ou do pronome.

Ми йдемо з церкви. Nós vimos da igreja.

Acusativo dos nomes neutros. - O acusativo dos nomes neutros e de seus qualificativos, tanto no singular como no plural, é idêntico ao nominativo.

<u>Nom.</u>	<u>Acus.</u>
Українське слово	/Ми знаємо / українське слово.
Українські слова	/Він знає / українські слова.

O plural dos nomes. - Os nomes masculinos e femininos cujo radical é brando assumem a terminação -i no nominativo plural.

<u>Nom. sing.</u>	<u>Nom. plural</u>
учитель	учителі
ючень	ючні
стілець	стільці
ученіця	ученіці

Note-se que o (-e-) é suprimido em certos vocábulos.

Os nomes neutros recebem a terminação (-a) no nominativo plural.

<u>Nom. sing.</u>	перó	<u>Nom. plural</u>	пérá
слóво			словá

O acusativo dos nomes masculinos que designam seres inanimados. Os nomes masculinos que designam seres inanimados não se alteram no acusativo singular e plural.

<u>Nom.</u>	<u>Acus.</u>
<u>Sing.</u> олівéць, словník	/Я маю/ олівéць і словník.
<u>Plural</u> олівцí, словникý	/Я маю/ олівцí й словникý.

O acusativo dos nomes femininos. - Os nomes femininos de radical áspero assumem a terminação (-y), enquanto que os nomes femininos de radical brando assumem a terminação (-o) no acusativo singular (veja também a lição 7).

<u>Nom.</u>	<u>Acus.</u>
рúчка, кни́га	/Він має/ рúчку й кни́гу.
учени́ця, Марія	/Я бачу/ учени́цю , Марію.

Os nomes femininos que designam seres inanimados têm as mesmas formas no nominativo plural e no acusativo plural.

<u>Nom. pl.</u>	<u>Acus. pl.</u>
ручки	/Він має/ ручкý.
кни́ги	/Він має/ кни́ги.
церквí	/Ти бачиш/ церквí.
газéти	/Ви маєте/ газéти.

1. Traduzir para o ucraniano:

Nós todos estudamos os diálogos ucranianos. Todos estudam bem. Os lápis estão no banquinho. A esferográfica está no bolso. Onde está o jornal? Ele está lá. Onde estão os dicionários? Eles estão na mesa. O que há ao lado da janela? Canetas. Quase todas as canetas estão aqui. Ivan é um bom aluno? Não, é um mau (aluno). Vês bem à noite? Não, eu vejo bem de dia. Que vês aqui? Eu vejo aqui um dicionário, uma caneta e uma esferográfica. Muito bem!

2. Copiar completando:

Я бач... тут газету. - Чи ви бач... словники?- Іван не бач... Чи ви всі говор... по-портuguальському? Так.- Ви спіт... вночі чи вдень? А хто сп... удень?- Погані учні сп... удень.- Чому Оксана не сп... - удень?- Бо вона добр... учениця.- Де українські підручник...?- На стол;.. Що ви ма...?- Я ма... підручник, авторучку й чорнило.- Ми бач...церкв... Я бач... Наді... - Богдан ма... добр... українськ... словник.- Авторучка в кишен...- Зшиток на стол... - Іван спить у школ...- Перо в чорнил...

3. Escrever cinco frases empregando os seguintes vocábulos:

блíзько, далеко, зовсíм, де, куди.

СЛОВНИК

авторúчка f. esferográfica
 /авторúчки/
 бáчити v. ver
 /побáчити/ ter visto
 ввесь, вся, все / todo, toda, todos, todas
 /всі/
 вдень/удéнь adv. de dia
 вýслів / m. expressão
 /вýслови/
 вíкно n. janela
 /вікна/
 вночí / уночí adv. de noite, à noite
 вчýтися /учýтися v. estudar
 газéта f. jornal
 /газети/
 мáти / v. ter
 на / prep. : em, sobre
 Надíя / f. Nadia
 нíч f. noite
 /нóчи/
 олівéць m. lápis
 /олівци/
 перó n. pena
 /péra/
 пíдрúчник m. manual
 /пíдрúчники/
 погáний, -а, -е adj. mau, ruim
 /погáни/
 погáно / adv. mal
 робýти/зробýти / v. fazer
 рúчка f. caneta
 /ручкí/
 спáти / v. dormir
 стíл m. mesa
 /столí/

день m. dia
 /дні/
 журна́л m. revista
 /журна́ли/
 зáйток m. caderno
 /зáйтки/
 Івáн / Ivan, João
 кишéня f. bolso
 /кишéni/
 кни́га f. livro
 /кни́ги/
 мáбуть adv. talvez
 мáйже / adv. quase
 Марíя / Maria
 стíлéць f. banco
 /стíльцí/
 студéнт m. o estudante
 /студéнти/
 студéнтика f. a estudante
 /студéнтки/
 увéсь, усá, усé / adj. todo, -a
 /усí/ todos, -as
 удéнь/вдень / adv. de dia
 уночí/ вночí/ adv. de noite
 учени́ца f. aluna
 /учени́ци/
 ючень m. aluno
 /ючні/
 учýтися/вчýтися/ v. estudar
 це / pron. dem.neutro : isto
 чомý? pron. inter.:porquê
 чорníло / n. tinta

ЧЕТВÉРТА ДÍКШІЯ
ПЛЯДÓГ

МИХÁЙЛО: чий це пíдрúчник?
 ПЕТРО: Цé мій словníк.
 М.: Який це словníк?
 П.: Це дúже дóбрый український
 словník.
 М.: Чия це рúчка?
 П.: Це моя рúчка.

LICÃO IV
DÍALOGO

- De quem é este manual?
 - Este é o meu manual.
 - Que dicionário é este?
 - Este é um dicionário ucraniano
 muito bom.
 - De quem é esta caneta?
 - Esta é a minha caneta.

М.: Якá гárна rúchka. A чíс це
перо?

П.: Звичайно, це моé перо. А де
твоé?

М.: Моé перо вдо́ма. Чи твоí зшítки
тут? Моí зшítки ось тут.

П.: Чи тám є на́ша дома́шня робóта?

М.: Так є. Алé тут тíльки моý
дома́шня робóта.

П.: Чи ти знаéш де на́ша крамнíця?

М.: На́ша крамнíця недалéко звíd-
си, он біля канцелярíї.

П.: Я хóчу ма́ти rúchku й перó. Чи
іхнí rúchki й péra дóбрí?

М.: Чому нí? Звичайно, дóбрí.

П.: Я йдú до крамнíci.

М.: Ти хóчеш купíти нову́ rúchku?

П.: Шо робíти... Моý rúchka вже
стара. Tréba kупíti нову́.

М.: Рáджу купíти nímé茨ьку rúchku
й францúзький olívécy.

П.: Дáкую за дóбру порádu.

М.: Ще рáджу купíти eспánskij
словník.

П.: Дáкую ще раз.

- Que bela caneta! E de quem é
esta pena?

- Naturalmente, esta é a minha pena.
E onde está a tua?

- Minha pena está em casa. Teus cader-
nos estão aqui? Meus cadernos estão.

- Os nossos deveres de casa estão lá?

- Sim, estão. Mas aqui estão somente
os meus deveres.

- Sabes tu onde fica a nossa loja?

- A nossa loja não fica longe daqui,
lá ao lado do escritório.

- Eu quero ter uma caneta e uma pena.

- Suas canetas e suas penas são boas?

- Porque não? Naturalmente, são boas.

- Eu vou à loja.

- Queres comprar uma caneta nova?

- Que fazer... A minha caneta já es-
tá velha. É preciso comprar uma nova.

- Eu te aconselho comprar uma caneta
alemã e um lápis francês.

- Agradeço pelo bom conselho.

- Eu te aconselho ainda a comprar
um dicionário espanhol.

- Agradeço mais uma vez.

ЧИТАННЯ

Ручкí й péra - в крамнíci. Чи ви хóчете ма́ти rúchku й перó? Так, дúже хóчу. Вáша rúchka й вáше перó там. Ідíть тудí. Там є такóж дóbri зшítki й словník. Наш профéсор має flamáндський словník. Ми ма-
ємо українські пíдрúчники. Звичайно, всí студénti хóчуть ма́ти словní-
kí. Алé Iván не хóче. Чи це дóbre? Звичайно, не дóbre. Ми всí говоримо,
що це дúже погáно. Tréba вчítisya дóbre. Tréba зnaти україnську móvu.
Кóжного ráнку trébaйтí до шкóli. Якшó ви вчитéся дóbre, ви дóbbriй
studént.

ВÍСЛОВI ТА IЛІÓМИ

Який гárний olívécy!

Que belo lápis!

Якá гárna rúchka!

Que bela caneta!

Якé гárne перó!

Que bela pena!

Якí гárni knígi!

Que belos livros!

Ось тут

Eis aqui.

Ось там.

Eis lá.

Щe нí.

Ainda não.

Щe раз.

Mais uma vez.

Щe щo?

O que mais?

ГРАМАТИКА

Omissão do predicado "é". - O predicado "é" é habitualmente omitido se a frase não põe em questão a presença ou a existência do sujeito, mas constata as suas características ou a sua localização.

Олівéць на столí.	O lápis (está) na mesa.
Це добра книжка.	Este (é) um bom livro.

O predicado "é" deve ser empregado se pormos em questão a existência do sujeito:

Чи тут є олінéць?	Há aqui um livro?
Чи в селí є шкóла?	Há na aldeia uma escola?
Так, є.	Sim, há.

O acusativo dos adjetivos femininos. - Os adjetivos femininos de radical áspero assumem a terminação (-y) no acusativo singular.

Я маю новý книгу. Eu tenho um livro novo.

A preposição ЗА. - A preposição за traduz-se pela preposição "por" se é expressa uma idéia de recâmbio na frase. Neste caso, за é seguido de acusativo.

Дякую за порáду. Agradeço pelo conselho.

1- Traduzir para o ucraniano:

Eu te aconselho a comprar uma caneta velha. É necessário comprar uma nova. Pedro me aconselha comprar uma esferográfica alemã. É um bom conselho. Ele tem também um lápis francês. Que belo lápis! Eu desejo comprar um manual na loja. A nossa loja não fica longe daqui. Ela fica aí, perto do escritório. Há boas penas, lápis, cadernos na loja. Todos nós queremos ter novas esferográficas alemãs.

2. Copiar traduzindo os vocábulos entre parênteses:

(Não longe daqui) є крамниця./ Там є (belos) олівці./ Я (desejo comprar) олівець./ (Queres comprar) французький олівець./ Так, (quero) ./ Там є (muito bons) словники./ (Há também) українські підручники./ Чиї (deveres)?/. (De quem é) цей старий зшиток?/ Це (meu) ./ A (de quem é) ця канцелярія?/ (Nossa) канцелярія./ (De quem é) це словник?/ Це (teu) ./ (Que belos) олівці!/ Шо ви робите (de dia)? / (Eu estudo) українські діялоги./ Шо ти робиш (de noite)? . Я (durmo) /. Ми вчимося (lingua ucraniana) ./ (Minha) газета ось тут./ (Minha pena) он там. (Meu) словник на столі./ (Onde) ваши журнали?/ (Nossos) журнали в крамници.

3. Escrever cinco frases com os seguintes vocábulos:

який, новий, тільки, треба, французький.

СЛОВНИК

ваш,-а,-е / adj. e pron. poss.: vosso /váši/ seu	вдома/удома / em casa
гáрний,-а,-е / adj. belo, bonito /gárni/	домáшній,-я,-с /adj. caseiro, /домашні/ de casa
дáкувати/подáкувати / v. agradecer	с / v. há
за / prep. por, atrás	звíдси / daqui
ідіома f. idioma /ідіоми/	іхній,-я,-с / seu (3º pessoa pl.) /іхні/
канцелáрія f. escritório /канцелáрії/	раз m. vez /rázi/
крамни́ця f. loja, negócio /крамници/	робота f. trabalho /роботи/
Михáйло / Miguel	та /-й,i/ conj.- e
купувáти /купити/ v. comprar	старий,-а,-е / adj. velho /старі/
Мій, мої, моé / adj.e pron.- meu /мої/ minha, meus, minhas	твій, твоя, твоé / adj. e pron. - teu, /твої/ tua, teus, tuas
мбже / talvez	тільки / аоменте
наш,-а,-е / adj. e pron.- nosso, nossa /наші/ nossos, nossas	трéба / v. é preciso
недалéко / adv. não longe (perto)	удома/вдома / em casa
німéцький,-а,-е / adj. alemão /німéцькі/	хотіти / v. querer
новий,-а,-е / adj. novo /нові/	чий, чия, чиé / adj.- de quem ? /чи/
он / eis (lá) (partícula demonstrat.)	який, яка, якé / adj. rel. e inter. /які/ - qual
ось / eis (aqui) (partícula demonstrat.)	якщó / conj. no caso de, se
Петро / Petró, Pedro	фламáндський / adj. flamengo
порáда / f. conselho	францúзький,-а,-е / adj. francês /францúзкі/
/порáди/	
рáдити/ порáдити / v. aconselhar	

П'ЯТА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ

- A.: З ким ви хóдите до шкóли?
- B.: Дуже часто я ходжú з Богданом. Іноді /інколи/ з Марією.
- A.: Шо ви робите в клáсі?
- B.: У клáсі ми вчимося. Ми читаємо й пишемо.
- A.: Чим ви пишете?
- B.: Я пишу олівцéм.
- A.: Чим пиše той студéнт?
- B.: Він пиše авторóчкою.
- A.: Чим пиše та студéнтка?
- B.: Вона́ пиše пером.

LICAO VDIÁLOGO

- Com quem Você vai à escola?
- Muito frequentemente vou com Bohdan. Às vezes com Maria.
- O que vocês fazem na classe?
- Na classe nós estudamos. Nós lemos e escrevemos.
- Com que você escreve?
- Eu escrevo com lápis.
- Com que escreve aquele estudante?
- Ele escreve com uma esferográfica.
- Com que escreve aquela estudante?
- Ela escreve com uma pena.

А.: Що ви зáраз пишете?

Б.: Диктант

А.: Чи ви вже добре читаєте по-українському?

Б.: Непогáно. Ось цей студéнт читає досконало.

А.: А як читають інші учні?

Б.: Перевáжно добре.

А.: Чи вонí добре пишуть по-українському?

Б.: Вонí ще роблять помилкí.

Але взагалí вонí пишуть, можна сказáти, добре.

А.: Скажítъ, будь лáска, чи тру́дно писáти й чита́ти по-українському?

Б.: Зовсíм не тру́дно. Лéгко.

А.: Зnáчить, українська мóва не тру́дна?

Б.: Так, легка. Звичайно, колí ви добре вчитéся.

- O que você está escrevendo agora?
- Um ditado.
- Você já lê bem em ucraniano?
- Razoavelmente. Este estudante aí lê perfeitamente.
- E como lêem os outros estudantes?
- Na maioria bem.
- Eles escrevem bem em ucraniano?
- Eles cometem erros ainda. Mas em geral eles escrevem, pode-se dizer, bem.
- Diga, por gentileza, se é difícil escrever e ler em ucraniano?
- Não é nada difícil. É fácil.
- Quer dizer, a língua ucraniana não é difícil?
- Sim, é fácil. Naturalmente, quando se estuda bem.

ЧИТАННЯ

Ми хóдимо до шкóли кóжного дня /щодня/, крім субботи й недíлі. Інші студéнти хóдять такóж. Кóжного тýжня /щотýжня/ ми чита́ємо й пишемо в клáсі. Дуже чáсто ми пишемо диктантí. Щотýжня ми маємо іспит. Удóма ми робíмо домáшні робóти. Іва́н робить домáшні робóти в клáсі. Він має погáну "домáшню" робóту. Це недóбре. У клáсі ми перевáжно чита́ємо. По-португáльському? Нí, по-українському. Як ви чита́єте? Гóлосно. Як читає он та студéнти? Вона читає тýхо. Вчýтель кáже, що трéба чита́ти гóлосно й ви-рáзно. Чи всí студéнти так роблять? Ще не всí. Алé так трéба робýти. Шо це зnáчить, колí ви чита́єте в клáсі? Це зnáчить, ми вчимо дíялóги. Чи навчáння в клáсі тóуднé? Нí, легкé. Звичайно, колí студéнти добре вчáться. Чи вáши домáшні робóти дýже тру́днí? Інодí /інколи/ тру́днí, інодí /інколи/ нí.

ВИСЛОВИ ТА ІЛІОМИ

Мóжна сказáти.

Pode-se dizer.

Мóжна читáти.

Pode-se ler.

Тут всí, крім Максýма
/ Галини.

Todos (estão) aqui, salvo
Maksym (Halena).

ГРАМАТИКА

O instrumental dos nomes. - De acordo com os seus gêneros, os nomes recebem diferentes terminações no instrumental singular.

<u>Nom.</u>		<u>Terminações</u>	<u>Instrum.</u>
словник /m.) rad.ásp.)		-ом	словником
олівéць /m.) rad.br./		-ем	олівцем
рúчка /f.) rad.ásp./		-ю	ручкою
Марія /f.) rad.br./		-ю	/з/Марію
учениця /f.) rad.br./		-ю	/з/ученицею
перб /n.) rad.ásp./		-ом	пербм
місце /n.) rad.br./		-ем	місцем

A preposição з. - A preposição з deve ser empregada se é expressa uma idéia de companhia na frase. É necessário notar que з é seguido de instrumental (é seguido por um nome ou pronome no caso do instrumental).

Я ходжý з Максýмом.   Eu ando com Maksym.
Він хóдить з Оксáною.   Ele anda com Oksana.

A preposição з é omitida se o nome indica um instrumento com que se faz alguma coisa.

Я пишý олівцем.   Eu escrevo com lápis.
Вона́ пишє авторóчкою.   Ela escreve com esferográfica.

O Imperativo. - Formam-se os imperativos da seguinte maneira:

<u>Infinitivo</u>	<u>Forma familiar</u>	<u>Forma polida</u>	
	(2ª pessoa sing.)	(2ª pes. pl.)	(1ª pes. pl.)
I. итý ітý /с/казати писати /з/робити купити навчити говорити	йдý ідý /с/кажý пишý /з/робý купý навчý говорý	йдítъ ідítъ /с/кажítъ пишítъ /з/робítъ купítъ навчítъ говорítъ	йдíмо ідíмо /с/кажíмо пишíмо /з/робíмо купíмо навчíмо говорíмо
II. читати навчати знати	читáй навчáй знáй	читáйте навчáйте знáйте	читáймо навчáймо знáймо
III. купувати дýкувати	купўй дýкуй	купўйте дýкуйте	купўймо дýкуймо
IV. учитися	учýся	учíться	учíмся

ПОМАШНЯ РОБОТА

1. Traduzir para o português:

Скажіть, будь ласка, де пан професор? У класі. Гаразд. Я йду туди. Я хочу говорити з паном професором. Чи ви знаєте, де зараз учениця Оксана? Я хочу говорити також з ученицею Оксаною. Чи ви хочете

говорити також з ученицею Марією чи з учнем Петром? Ні, не хочу.

Ідіть сюди! Прочитайте це слово! Говоріть голосно й виразно!

Купімо цей словник! Учімся добре!

2. Copiar traduzindo os vocábulos entre parênteses:

(Com quem) ви хочете читати?/ Я хочу читати (com Halena) / (Com que) ви пишете тепер?/ Я пишу (com lápis) / Оксана пише разом (com Maria)/. Вони пишуть (perfeitamente) / Взагалі, вони читають (em voz alta e distintamente)/. А як читають (os outros estudantes)?/ (Pode-se dizer), не погано.

3. Escrever cinco frases com os seguintes vocábulos:

іспит, легкий, трудний, помилка, тихо.

СЛОВНИК

будь ласка / adv. por gentileza	неділя f. domingo /неділі/
виразно /adv. distintamente	недобре /adv. sofrível, mal (não bem)
взагалі /adv. em geral	непогано /adv. razoavelmente (não mal)
голосно / adv. em voz alta, alto	переважно / adv. geralmente
диктант/диктанти/ m. ditado	писати/написати/ v. escrever
досконало / adv. perfeitamente	помилка f. erro /помилки/
значити / v. significar	субота f. sábado /субotti/
їноді/їнколи/ adv. às vezes	тиждень m. semana /тижні/
їнший,-а,-е adj. outro,a,os,as /інши/	тихо / adv. em voz baixa, em silêncio
іспит m. exame, prova /іспити/	той,та,те / adj. esse,-a,-es,-as /ти/
казати /сказати/ v. dizer	трудний,-а,-é adj. difícil /трудні/
ким / instr. de xto / com quem	трудно / adv. dificilmente
клас m. classe /клáси/	цей,ция,це /adj. este,-a,-es,-as /ци/
клáса/клáси/ "	чим / instr. de що / com que
коли quando	читати /прочитати / v. ler
крім / salvo, com excessão de	щодня / adv. cada dia
легкий-а,-é / adj. leve /легкі/	щотижня / adv. cada semana
лéгко / adv. facilmente, levemente	ходити / v. andar, caminhar
можна / v. pode-se	навчáння / n. ensinamento, estudo
навчання /n. ensinamento, estudo	як / conj. como

ШОСТА ЛЕКЦІЯДІАЛОГ

А.: Який день сьогодні?

Б.: Сьогодні понеділок.

А.: Який день був учбóра?

Б.: Учбóра булá недíля.

А.: Який день бýде зáвтра?

Б.: Зáвтра бýде вівтóрок.

А.: А післязáвтра ?

Б.: Післязáвтра - середá.

А.: Гарáзд. А потíм?

Б.: Потíм четвér, п'ятниця...

А.: Дбсítъ. Ми вже знаємо субóту й недíлю. Шо ви починаєте робýти врáнці в понедíлок?

Б.: Починáємо вчýти дíялóги.

А.: -А в вівтóрок?

Б.: У вівтóрок продовжуємо вчýти дíялóги. І так далí / i т.д./.

А.: Коли ви пíшете дíктáнт?

Б.: Перевáжно в четвér.

А.: Коли бувáє іспít?

Б.: Наш іспít бувáє зáвжди в п'я́тницю.

А.: Шо ви робíте в іншí дñi?

Б.: В субóту й недíлю ми відпочи-
вáємо. Бувáє, що в цí дñi ми хó-
димо до кінотеáтру.

А.: Чи ви гráєте в шáхи?

Б.: Я не гráю. Алé Богдан дýже
лýбить гráти в шáхи.

А.: Чи це прáвда, що Михáйло гráє
на пíянíно?

Б.: Так, він гráє, алé ще не зóв-
сíм дóбре.

LICAO VIDIÁLOGO

- Que dia é hoje?

- Hoje é segunda-feira.

- Que dia era ontem?

- Ontem era domingo.

- Que dia será amanhã?

- Amanhã será terça-feira.

- E depois de amanhã?

- Depois de amanhã será quarta feira.

- Muito bem. E depois?

- Depois quinta-feira, sexta-feira...

- Basta. Nós já conhecemos sábado e
domingo. Que vós começais fazer
segunda-feira de manhã.

- Começamos estudar os diálogos.

- E terça-feira?

- Terça-feira continuamos estudar os
diálogos. E assim por diante (etc.).

- Quando escreveis o ditado?

- Geralmente quinta-feira.

- E quando é o exame?

- O nosso exame é sempre sexta-feira.

- Que fazeis nos outros dias?

- Sábado e domingo nós descansamos.

Acontece, que nestes dias nos vamos
ao cinema.

- Jogas xadrez?

- Eu não jogo. Mas Bohdan gosta muito
de jogar xadrez.

- É verdade que Miguel toca piano?

- Sim, ele toca, mas não ainda de
todo bem.

ЧИТАННЯ

Позавчбра ввéчері ми були в кінотеáтру. Ми бáчили фíльм "Та-
рас Шевчéнко". Це дýже добрий фíльм. Я люблю ходити до кінотеáтру. Бог-
дан любить гráти в шáхи. Михáйло любить гráти на пíянíно. Чи це прáвда,
що всí вáши студéнти гráють на пíянíno? Ni, не прáвда. Є такí студéнти,
що люблять тéльки футból. Алé, футból - добра rích такóж. Я не Ѳажу, що це
погáна rích. Я не прбти футból. Алé, сказáти прáвdu, я за шáхи! Це дýже
добра гра й добрий відпочíнок. Я такóж за добра лíтератúru. Напрíклад, я
люблю твори Тараáа Шевчéнка. А ви любите? Зáвтра я бýду читáти твори Та-
раáа Шевчéнка.

ВИСЛОВИ ТА ІДІОМИ

сьогодні ввечері	Hoje à tarde.
завтра вранці	Amanhã de manhã.
вчора ввечері	Ontem à tarde.
вона́ грає на піаніно	Ela toca piano.
він грає в шахи	Ele joga xadrez.

ГРАМАТИКА

O verbo бути. O verbo бути significa "acontecer", "estar ocasionalmente" ... "visitar ocasionalmente".

1. Це бувáє часто. Isto acontece frequentemente.
2. Я бувáю інколи в місті. Eu estou (ocasionalmente) às vezes na cidade.
3. Він бувáє тут увéчери. Ele está (ocasionalmente) à tarde aqui.

O verbo бути. O vocábulo "бути" significa "estar". O presente deste verbo é ε em todas as pessoas. No pretérito бути conjuga-se da seguinte maneira:

я		я
ти	був (masc.)	ти булá (fem.)
він		вона
я		ми (plural)
ти	булб (neutro)	ви para були
воно		вони todos os gêneros)

O futuro de "бути":

я	бúду	ми будемо
ти	бúдеш	ви будете
він, вона́, вонб	бúде	вони бúдуть

O verbo "бути" é seguido de um infinitivo do aspecto imperfectivo.

Я буду читáти. Eu lerei (vou ler)
Вони бúдуть читáти завтра Eles lerão amanhã.

O futuro perfectivo. Ele indica antes uma afirmação que uma ação a perfazer:

Я напишú диктáнт. Eu escreverei (definitivamente) o ditado.
Ми прочитáємо цю кни́гу. Nós leremos (definitivamente) este livro.
Ми почнемó читáти завтра. Nós começaremos (definitivamente) a ler amanhã.

O genitivo singular dos nomes de radical brando. - Os nomes de radical brando recebem diferentes terminações no genitivo singular, de acordo com os gêneros.

<u>Gênero</u>	<u>Nom.</u>	<u>Term.</u>	<u>Genit.</u>
m.	учитель, учень	-я	учителя, учня
f.	кишіня, річ	-і	кишіні, речі
f.	Марія	-ї	Марії
n.	місце	-я	місця

O caso possessivo. - Em ucraniano, a posse exprime-se pelo genitivo.

Твбри Тарáса Шевчéнка.	As obras de Tarás Chevtchenko
Олівéць Марії.	O lápis de Maria
Словник Учýтеля.	O dicionário do mestre

No que se refere ao caso possessivo, ver também a lição XXII.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Responder às seguintes perguntas.

Чи ви любите грати в шахи? Де ви були вчора? Де він був позавчора? Що ви будете робити завтра? Чи ви граєте на піяніно? Коли ви будете мати диктант? Чи ви любите грати в футбол? Коли ви звичайно граєте в футбол? Чи ви буваєте в кінотеатрі? Як часто ви ходите до церкви? Куди ви йдете кожного ранку?

II. Copiar completando.

Увечері я поч..... вчити діялоги. Сьогодні я зн... діялог дуже добре. Завтра я бу... читати твір Шевченка. Як часто чита... твори Шевченка. Я любл... літературу. Чи ви люб... також? Де ви бу... вчора? Я бу... в церкві. Де ти бу... завтра ввечері? Я бу... в школі післязавтра. Ми всі бу... там післязавтра.

III. Copiar completando com o futuro perfectivo.

Ми продовж... читання завтра. Коли ви полюб... шахи? Вона поч... писати диктант уранці. Богдан побач... Оксану в неділю в церкві. Я зроб... це в понеділок. А коли він зроб...? Що ви куп... в крамниці? Я куп... там словник і ручку. А що куп... там Галина й Марія? Вони куп... там нові пера.

СЛОВНИК

бувати / v. ser, acontecer	гráти /v.jogar, tocar (um instr.)
бýти / v. ser acontecer	дáлі/ adv. depois, em seguida
ввéчері/увéчери/adv. à tarde	дóсить / adv. bastante
вівтброк m. terça-feira	záвжди / adv. sempre
/вівтíрки/	
відпочивати/ відпо йти/ v. descansar	зáвтра / adv. amanhã
відпочíйок / m. descanso, repouso	кінотеáтр m. cinema
/відпочíйки/	/кінотеáтри/
вранци/урáнци/ adv. de manhã	літератúра f. literatura
	/лутератúри/

вчобра /учобра/ adv. ontem
 гра / f. jogo
 піяніно п. piano
 /піяніна/
 післязáвтра/ adv. depois de amanhã
 пoéт / m. poeta
 /поéти/
 позавчóра / adv. anteontem
 понедíлок / m. segunda-feira
 /понедíлки/
 пбгім / adv. depois, em seguida
 починати /почати / v. iniciar, começar
 пра́вда / f. verdade
 /прáвди /
 продбжувати/продбжити/ v. continuar
 прбти / prep.+ gen. contra
 п'ятниця / f. sexta-feira
 /п'ятници/

любити/ полюбить/ v. gostar, amar
 на приклад / por exemplo
 річ f. coisa
 /речі/
 середá / f. quarta-feira
 сьогóдні /adv. hoje
 твір / m. obra
 /твóри/
 увéчері / ввéчері/ adv. à tarde
 урáнці /врáнці / adv. de manhã
 учобра /вчобра/ adv. ontem
 фільм / m. filme
 /фíльми/
 четвér/ m. quinta-feira
 /четвергí/
 футбóл / m. futebol
 шахи / (só plural) xadrez

СЬОМА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

А.: Когб ви бáчите на вúлиці?
 Б.: Я бáчу там чоловíка.
 А.: Чи ви дóбре знаéте йогó?
 Б.: Ні, тільки трбхи.
 А.: Когó ви бáчили біля будýнку?
 Б.: Де сáме?
 А.: Он там на плоші.
 Б.: Я бáчу там жíнку.
 А.: Ви дóбре знаéсте її?
 Б.: Так. Вона працює в магазýні.
 А.: Що там біля аптéки?
 Б.: Де сáме?
 А.: Он там, де рíвне мíсце.
 Б.: Там стоíть áвто.
 А.: Ви дóбре бáчите йогó?
 Б.: Звичайно, бáчу. Я ще не слí-
     пíй.
 А.: Що рóблять люди он там на тро-
     туáрі?
 Б.: Бонí розмовляють і чекáють на
     автóбус.
 А.: Чи ви знаéсте їх?
 Б.: Так.

LIÇÃO VII

DIÁLOGO

- Quem o senhor vê na rua?
 - Eu vejo lá um homem.
 - O senhor conhece-o bem?
 - Não, apenas um pouco.
 - Que o senhor vê perto da casa?
 - Onde exatamente?
 - Eis ali na praça.
 - Eu vejo lá uma mulher.
 - O senhor conhece-a bem?
 - Sim, ela trabalha na loja.
 - O que há perto da farmácia?
 - Onde exatamente?
 - Eis ali, onde (há) um lugar plano.
 - Lá está um carro.
 - O senhor está vendendo-o bem?
 - Sem dúvida, eu vejo. Não estou
     cego ainda.
 - Que fazem as pessoas lá na
     calçada?
 - Elas conversam e esperam pelo
     ônibus.
 - O senhor conhece-as?
 - sim.

- A.: А воній нас знають?
 Б.: Може знають вас, але мене
     не знають.
 А.: Я думаю, що наша розмова йде
     також.
 Б.: Маєте праву.
 А.: Ну добре. До побачення!
 Б.: До побачення!
- E eles nos conhecem?
 - Ao senhor talvez eles conhecem, mas
     a mim eles não conhecem.
 - Eu penso que a nossa conversa
     vai mal.
 - O senhor tem razão.
 - Pois, bem. Até logo!
 - Até logo!

ЧИТАННЯ

I. На тротуарі стоять люди. Вони стоять і розмовляють. Вони чекають на автобус. Я бачу там чоловіка та жінку. Може ви знаєте їх? Не знаєте? Це дуже цікава пара. Коли чоловік хоче йти до кінотеатру, дружина каже: "Я не хочу!" Коли жінка хоче йти до школи, чоловік кричить: "Я хочу бути вдома!" Так вони ніколи не мають згоди. Вони часто сперечуються. Але живуть разом. Я думаю, що вони люблять одне одного. Зрештою, це єдна спрощена. Хай роблять, як знають.

II. На кого ви чекаєте? Я чекаю на члівеля. Де ви тепер стоїте? Я стою на площі біля школи. На кого чекає Богдан? Він чекає на мене. Де він стоїть? на вулиці. На кого чекає Тарас? Він чекає на Оксану. Де вона тепер? у магазині.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Чоловік і жінка — одна спілка.
 Добра жінка доброго чоловіка робить.
 Добре роби — добре й буде.

ВИСЛОВИ ТА ІДІОМИ

Я чекаю на автобус.	Eu espero pelo ônibus.
Маєте праву.	Tens razão.
Вони ніколи не мають...	Eles nunca têm...
Вона ніколи не знає...	Ela nunca sabe...
Вони люблять одне одного.	Eles se amam um ao outro (recíprocamente)
Ти чоловіки знаєш один одного	Estes homens conhecem um ao outro (recíprocamente)
Жінки навчають одну іншу.	As mulheres ensinam uma à outra.
Він учить /навчає/ мене.	Ele me ensina.
Це моє спрощена.	É da minha conta.
Як спрощена?	Como vão as coisas?
Хай роблять, як знають.	Que façam, como sabem.
В чому спрощена?	Qual é o problema?
Він учить нас української мови.	Ele nos ensina a língua ucraniana.

ГРАМАТИКА

O complemento do objeto direto. — Em ucraniano, o complemento do objeto direto exprime-se com o acusativo.

<u>Sujeito</u>	<u>Predicado</u>	<u>Complemento do obj,direto</u>
Богдан	мас	олівець, книгу й перо.
Ми	бачимо	Богдана й Оксану.

O acusativo singular dos nomes masculinos. Os nomes masculinos que designam seres animados recebem as seguintes terminações no acusativo singular:

/Я знаю / чоловіка /-а/ (radical áspero)
/Я знаю/ вчителя /-я/ (radical brando)

Os nomes femininos, quer designem seres animados, quer inanimados, recebem a terminação **-y** (radical áspero) ou **-я** (radical brando) no acusativo singular:

/Я бачу/ дівчину Марію.

O acusativo singular e plural dos pronomes. Ver Apêndice.

Mudança de acentuação. - Após as preposições **біля, в, до, за, на, проти** e algumas outras ainda, o acento tônico recua para a sílaba precedente.

<u>Genitivo</u>	<u>Depois das preposições</u>
менé	біля /в,до,за,на,проти/ мéне.
тебé	" " " " " тéбе.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Copiar completando.

Він дум..., що він добрий чоловік. Чи ви дума... також? Чому ж він спереч... з дружиною? Чи вона ма... рацію? Я не знаю... Але дума..., що він і вона - добра пара. Вони завжди крич... одне на одного, але вони також люб... одне одного. Чи ма... я рацію?

II. Escrever dez frases em ucraniano com as seguintes expressões:

Tens razão - um a outro - esperar - nunca - qual é o problema? - é de sua conta - como vai ele? - como vai ela? - como vão eles? - cego

III. Copiar completando.

Я бач...учениц... Оксан.../ Він чит... книг... / Вони пиш... португальські диктант... / Ми вчи... українські діялог... / Надія купу... ручк... в магазин.../ Я зна... добр... аптек... / Ми зна... гарн... площ... Вона почин... читати книги... в неділ.../ Я зна... приказк... / наше село ма... велик... школ... /Ви ма... раці...

СЛОВНИК

авто / n. automóvel, carro /авта/	ніколи / adv. nunca
автобус / m. ônibus /автобуси/	один, одна, одне / um, uma, uns, umas /одні/
апте́ка / f. farmácia /аптéки/	пáра / f. par /пáри/
вас / gen.de ви/ Você, vos	пло́ща / f. praça, estádio /пло́ші/
вúлиця / f. rua /вúлиці/	побáчення / n. encontro /побáчення/
будýнок / m. edifício, casa /будýнки/	до побáчення / até à vista
дружýна / f. esposa /дружýни/	працюва́ти / v. trabalhar
думати / подумати/ v. pensar	приказка / f. ditado /приказкí/
жінка / f. mulher /жінкí/	прислів'я / n. provérbio /прислів'я/
згóда X f. concórdia, acordo /згбди/	ráція/маєте ráцію/f. razão,V.tem razão
зрéштою / adv. de resto, enfim	рівний,-а,-е / adj. igual /рівні/
її / gen.de вонá/ sua, dela	розмова f. conversa /розмови/
їх / gen.de девонй/ seu, deles	розмовляти /v. conversar
його / gen.de він,вонó/ seu, dele	сліпий,-а,-е/ adj. cego /сліпі/
кричáти / крикнути/ v. gritar	спíлка / f. união, associação /спілкі/
людýна f. homem, a gente /людди/	справа f. coisa, afazer /справи/
магазýн / m. depósito, loja /магазýни/	стояти / v. estar de pé
менé/ gen.de я/ me, a mim	та conj. e
місце / n. lugar /місця/	тротуár / m. calçada /тротуáри/
нас / gen.de ми/ nos	трóхи / adv. um pouco
ну / (partícula) bem	тýжко / adv. dificilmente, arduamente
цикáвий,-а,-е / adj. interessante	чоловíк m. homem /чоловíки/
чекáти / зачекáти/v. esperar	хай / interj. que...

ВОСЬМА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

- A.: Чи вáше áвто тут?
 Б.: Ні, мого́ áвта тут немáс.
 А.: Де воно?
 Б.: Вонó вдома в гаражі.
 А.: Де áвто вáшого бáтька?

LIÇÃO VIIIDIÁLOGO

- Seu carro está aqui?
 - Não, meu carro não está aqui.
 - Onde está ele?
 - Está em casa na garagem.
 - Onde está o carro de seu pai?

- Б.: Мій бáтько в місті. Йогó áвто також там.
- А.: Чи вáша ма́ти вдóма?
- Б.: Ні, моéї ма́тері немáє вдóма. Сьогдні вона на праці.
- А.: Колý ви ідете додóму?
- Б.: Дíвне питáння! Я іду додóму сьогдні ввéчері. А ви?
- А.: Я юду до дрúга. У нього сьогдні вечíрка. Йогó сестrá кінчáє шкóлу й влаштóвує велику вечíрку.
- Б.: Не розумíю. В кóго бýде ве- чíрка? У нього чи в néї?
- А.: Ви дíвний хлóпець! Сестrá мо- гó дрúга - гárна дíвчина...
- Б.: О, тепér лéгко зрозумíти. Знá- чить, вечíрка бýде в них.
- А.: Ясно, что не в нас.
- Б.: Ну, дóбре. А що бýде в вас зáвтра ввéчерí?
- А.: Зáвтра ми бýдемо грáти в тéніс.
- Б.: Де сáме? У вáшого бráта?
- А.: Ні, в моéї сестри.
- Б.: Я бýду там такóж.
- *Meu pai está na cidade. Seu carro também está lá.*
- *Sua mãe está em casa?*
- *Não, minha mãe não está em casa. Hoje ela está no trabalho (emprego).*
- *Quando você vai (de carro) para casa?*
- *Pergunta esquisita! Eu vou para casa hoje à noite. E você?*
- *Eu vou à casa de um amigo. Há uma festinha hoje em sua casa. Sua irmã termina os estudos e organiza uma grande festa (por essa ocasião).*
- *Não enetendo. Onde será a festinha? Na casa dele ou dela?*
- *Você é um rapaz esquisito! A irmã de meu amigo - linda garota...*
- *Oh, agora é fácil de entender. Quer dizer, a festinha será na casa deles.*
- *Claro que não na nossa.*
- *Está bem. Que haverá amanhã à noite em sua casa?*
- *Amanhã vamos jogar tênis.*
- *Onde exatamente? Na casa de seu irmão?*
- *Não, na casa de minha irmã.*
- *Estarei lá também.*

ЧИТАННЯ

Колý в téбе була вечíрка? Дýже давнó. Чого так сýмно віdpові-даєш? Я ж питáю без докбру. Це була дóбра вечíрка? О, так! Булó дýже вé-село. Хлóпці й дíвчáта були весéлі. Була дóбра мýзика. Ми танцювáли й спíвáли. Мій брат танцювáв з Оксáною. Моя малá сестrá Лéся танцювáла з Максýмом. Ми танцюváли тáнго й фокстрóт. Пóтім наша ма́ти сказáла: "Хлóпци! Хто вмíє танцюváти гопакá?" Іваñ танцюváv. О, він умíє! Він учýться погáно, але танцюs дóбре. Чи ви вмíєте танцюváти? Ще нí? Це недóбре. Тré-ба вмíти танцюváти! Тáнцí - непогáна рíč.

ВИСЛОВИ ТА ІЛЛОМИ

у кóго бýде...

у мéне

у бráта

у сестри

у нього

у néї

у них

танцюváти гопакá

трéба вмíти танцюváти

трéба знати украínsьку мóву

Na casa de quem haverá...

Na minha casa (lit. em mim)

Na casa do irmão (lit. no irmão)

Na casa da irmã (lit. "na irmã")

Na casa dele (lit. "nele")

Na casa dela (lit. "nela")

Na casa deles (lit. "neles")

Dançar "hopak"

É preciso saber dançar

É preciso saber a língua ucraniana

Йогó /iï/ немáс вдóма

Ele (ela) não está em casa.

ГРАМАТИКА

O acusativo dos adjetivos. - O acusativo dos adjetivos masculinos (que acompanham nomes que designam seres inanimados) e dos adjetivos neutros é idêntico no nominativo.

Nom.

Добрий олівець
Добре áвто

Acus.

Я маю добрий олівець
Я маю добрé áвто.

Os adjetivos masculinos que qualificam seres animados têm as mesmas desinências no acusativo como no genitivo.

Acus.

Я бачу англійського вчýтеля

Genit.

Тут немáс англійського вчýтеля.

Os adjetivos femininos recebem no acusativo singular -у se o radical é áspero, -ю se o radical é brando.

Nom.

Добра сýня рýчка.

Acus.

Я маю добру сýню рýчку.

HEMAC - O termo nemac exige o genitivo do nome ou do pronome.

Немáс áвта в гарáжі.

Não há automóvel na garagem.

Немáс книгí на столí.

Não há livro na mesa.

Йогó /iï/ немáс тут.

Ele (ela) não está aqui.

O genitivo dos possessivos. - Ver no Apêndice.

O passado dos verbos. - O passado dos verbos forma-se da seguinte maneira:

Я, ти, він читáв

ми

Я, ти, вонá читáла

ви читáли

вонб читáло

вонй

Os dois aspectos dos verbos. - Os verbos ucranianos têm dois aspectos:

- 1) O imperfectivo, empregado nos tempos: passado, presente e futuro.
- 2) O perfectivo, empregado unicamente no passado e no futuro.

O aspecto imperfectivo exprime uma ação inacabada, uma repetição ou uma ação contínua. O aspecto perfectivo exprime uma ação já terminada ou que, de qualquer maneira, será terminada.

1) O aspecto imperfectivo:

Passado

Я читáв, -ла, робíв,-ла, розумíв,-ла
 Ти " " " " " "
 Він читáв, робíв, розумíв.
 Вона читáла, робýла, розумíла.
 Вонб читáло, робýло, розумíло.
 Ми, ви, вонй читáли, робýли, розумíли.

Presente

Я	робліó	читаю	розумію	кажу
Ти	рббиш	читаєш	розумієш	кажеш
Він	рббить	читає	розуміє	каже
Вона	"	"	"	"
Вонб	"	"	"	"
Ми	рббимо	читаємо	розуміємо	кажемо
Ви	рббите	читаєте	розумієте	кажете
Вонй	рбблять	читають	розуміють	кажуть

Futuro (composto)

Я	буду	читати	робити	розуміти	казати
Ти	бúдеш	"	"	"	"
Він	бúде	"	"	"	"
Вона	бúде	"	"	"	"
Вонб	"	"	"	"	"
Ми	бúдемо	"	"	"	"
Ви	бúдете	"	"	"	"
Вонй	бúдуть	"	"	"	"

Futuro (simples)

Я	робитиму	чита́тиму	розумі́тиму	казатиму
Ти	робитимеш	чита́тимеш	розумі́тимеш	казатимеш
Він	робитиме	чита́тиме	розумі́тиме	казатиме
Вона	"	"	"	"
Вонб	"	"	"	"
Ми	робитимемо	чита́тимемо	розумі́тимемо	казатимемо
Ви	робитимете	чита́тимете	розумі́тимете	казатимете
Вонй	робитимуть	чита́тимуть	розумі́тимуть	казатимуть

NB.: Estas duas formas são idênticas quanto à significação e emprego.

2) O aspecto perfectivo:

Futuro (não existe o presente)

Я	прочитаю	зроблю	зрозумію	скажу
Ти	прочитаєш	зробиш	зрозумієш	скажеш
Він, вона, вонб	прочитає	зробить	зрозуміє	скаже
Ми	прочитаємо	зробимо	зрозуміємо	скажемо

Ви	прочитáсте	зрбите	зрозумі́сте	скáжете
Вони	прочитáють	зрóблять	зрозумі́ють	скáжуть

Passado

Я	прочитáв, -ла	зробíв, -ла	зрозумíв, -ла,	сказáв, -ла.
Ти	" " "	" "	" "	" "
Він	"	"	"	"
Вона	"	"	"	"
Воно	прочитáло	зробíло	зрозумíло	сказáло
Ми	прочитáли	зробíли	зрозумíли	сказáли
Ви	"	"	"	"
Вони	"	"	"	"

Observações: 1) Nós chamamos especialmente a atenção sobre a mudança de consoantes que podem ter lugar na primeira pessoa do singular e na terceira pessoa do plural.

2) O aspecto perfectivo dos verbos é habitualmente formado pelo acréscimo de um prefixo à raiz do verbo. No vocabulário estes verbos são postos entre parênteses.

ВЛОМА е ПОЛОМУ : Compare:

Моя ма́ти вдома. (lugar)
Я їду додому. (destino)

O nome МАТИ (mãe). O termo мати segue a declinação especial abaixo indicada:

nom.	ма́ти
gen.	ма́тері
dat.	ма́тері
acus.	ма́тір
instr. /з/	ма́тір'ю
loc.	/на/ма́тері
voc.	ма́ти

ДОМАШНЯ РОБОТАI. Traduzir para o ucraniano:

Eu comprei um automóvel. Meu irmão começa (seu) trabalho cada manhã. Eu já terminei meus deveres. Ela é uma garota muito esquisita. Nós cantamos frequentemente à tarde. Você me entende bem? Eu te entendo. Mas eu não entendo o que ele diz. Nós dançamos a noite toda. Posso te perguntar onde estiveste? Não há livro. Minha irmã sabe como é preciso dançar. Ela canta também. Ele toca piano? Sim, mas ele toca uma música esquisita. Até logo!

II. Escrever dez frases com os seguintes vocábulos:

гопак, сумно, весело, мати, батько, сестра, брат, хлопець, дівчина.

III. Copiar completando:

Я бач... українськ... вчител... / Я знаю англійськ... професор... /
Моє мат... немає вдома. / Оксана... немає вдома також. / Я бач... мат...
і батьк... / Петро вже зроб... домашн... робот... / Вона має добр...
чорнил... / Мій батько ма... добр... авт... / Я вже прочит... ввесь
діялог. / Моя мати. прочит... всю книгу... / У мене немає словник... і
зшитк... / Позавчора вони ма... весел... вечірк... / У мене не було
вечірк... / У моєї сестр... буде завтра вечірк...

СЛОВНИК

батько / m. pai; pl. os pais	малій,-á,-é / adj. pequeno / малі/
брат / m. irmão	мати / f. mãe / матери/
/браті/	музика / f. música /музыки/
великий,-a,-e / adj. grande /великі/	немає / nemá/ não há, não está
веселий,-a,-e / adj. alegre /веселі/	непоганій,-a,-e / adj. não mal, razoável /непогані/
весело / adv. alegremente	питання / n. pergunta, questão /питання/
вечірка / f. tarde (festiva) /вечірки/	питати /запитати/ v. perguntar / спитати/
відповісти/vідповісти v. responder	праця / f. trabalho, obra / праці /
вміти /уміти / v. saber	розуміти /зрозуміти/ v. comprender саме / adv. exatamente
влаштювати /-ся/ v. organizar /влаштувати/-ся/	сестра / f. irmã /сестри/
гараж / m. garagem /гаражі/	співати / v. cantar сумно / adv. tristemente
гопак /m. hopak (dança)	танець / m. dança /танці /
давно / adv. antigamente, há tempos	танцювати/потанцювати/ v. dançar
дивний,-a,-e / adj. estranho, es- /дивні/ quisito	уміти /вміти / v. saber
дівчина / f. menina, garota /дівчата/	хлопець /m. menino, rapaz /хлопці/
докір / m. repreensão /докбри/	чого / gen.de mo/ que
друг / m. amigo, companheiro /друїзі/	тénis / m. tênis
х / (partícula enfática)	ясно / adv. claramente
кінчати /кінчйти / v. terminar, /скінчйти/ acabar	фокстрот / m. fox-trot
Лессія / Léssia (dimin. de Alexandra)	
танго / n. tango	

ПЕВ'ЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

- A.: Кому ви дали книгу?
- B.: Я дав її Павлові. Тепер він дуже задовблений нію.
- A.: А кому Андрій дав альбом?
- B.: Я не певний, але гадаю, що він дав його Ользі.
- A.: Хто подарував вам годінник?
- B.: Мій дядько.
- A.: А що ви подарували тітці?
- B.: Я подарував їй новий патефон.
- A.: О, так. Її син і дочка задоволені ним також.
- B.: Шо ви подаруєте її синові наступного рáзу?
- A.: Я думаю подарувати йому велосипед.
- B.: У вас є дід і баба? Шо ви подаруєте їм на наступне Різдво?
- A.: Я подарую бабі теплі пантофлі, а дідові запальничку.
- B.: Хіба він курить?
- A.: Він курить люльку.
- B.: Чому не цигарки?
- A.: Йому не подобаються ні цигарки, ні сигари.
- B.: Це значить, він любить прости тютюн?
- A.: Звичайно. Минулого рóку я подарував йому на Великдень пачку тютюну.
- A quem deste o livro?
- Eu o dei a Paulo. Agora ele está muito contente com ele.
- E a quem André deu o álbum?
- Não estou certo, mas penso que ele o deu a Olga.
- Quem te deu de presente o relógio?
- Meu tio.
- O que deste de presente à tua tia?
- Eu lhe dei uma radiola nova.
- Oh, sim! Eu filho e sua filha também estão contentes com ela.
- Que presente darás ao filho dela na próxima vez?
- Eu penso presenteá-lo com uma bicicleta.
- Tens avô e avó? Que presente vais lhes fazer no próximo Natal?
- Eu vou dar à vovó pantufas e ao vovô um isqueiro.
- E ele fuma?
- Ele fuma cachimbo,
- E porque não cigarros?
- A ele não agrada nem cigarros nem charrutos.
- Isto quer dizer que ele gosta de fumo comum?
- Certamente. Ano passado na Páscoa eu lhe dei de presente uma caixa de tabaco.

ЧИТАННЯ

I. Коли бувáє Різдво або Великдень, люди дарујуть один одному добрі речі. Минулого рóку маті і батько подарували мені альбом великий. Я подарував матері нову книгу одного українського поéта, а батькові українську люльку. Воні дуже задоволені. Я був задовблений також. Я думаю, що наступного рóку батько подарує мені гарний годінник. Ма́ти вже казала, що це може бути саме так. Звичайно, я ще не певний. Батько казав, що мені трéбá добрé вчýтися. Коли я буду добрé говорити й писати по-українському, вони подарують мені добру річ.

II. Я подарував їм новий годінник, але я не знаю, чи вони задоволені ним. Моя сестра каже, що вона незадоволена словником, який я дав

LIÇÃO IX

DIÁLOGO

їй. Хтб вам подарувáв патефон? Чи ви задовóлені ним? Дуже задовблений. Алé я незадовóлений альбомом. Чи ви задовóлені книгою? Я ще не знáю, бо не читáв її.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Дáдько - не бáтько, тíтка - не мати.
Не навчíв бáтько - не навчýть і дáдько.

ВИСЛОВИ ТА ІЛЛОМИ

минúлого рóку /місяця, тíжня /	ano passado (mês, semana)
цьóго рóку /місяця, тíжня/	este ano (mês, semana)
настúпного рóку/місяця, тíжня/	próximo ano (mês semana)
на Різдво /	no Natal
на Велíкдень	na Páscoa
менí треба	eu preciso
їй трéба	ela precisa (lit. é necessário a ela)
йому́ трéба	ele precisa
вам трéба	vós precisais
нам трéба	nós precisamos
їм трéба	eles precisam
дарувáти один одному	presentear um a outro dar de presente algo a alguém

ГРАМАТИКА

Dativo singular dos nomes..- As terminações do dativo singular serão diferentes conforme o gênero dos nomes.

<u>Gênero</u>	<u>Radic. ásp.</u>	<u>radic. brando</u>	<u>Radic. mixto</u>
<u>Masc.</u> Nom.	чоловíк	хлопець, Андрíй	викладач
Dat.	чоловíко-ви	хлопц-еві, Андрі-єві	викладач-еві
<u>Fem.</u> Nom.	дівчина, жінка	учениця, Марія	площа
Dat.	дівчин-і, жінц-і	учениц-і, Мари-ї	площ-і
<u>Neu.</u> Nom.	місто, село	місце	прізвище
Dat.	міст-у, сел-у	місц-ю	прізвищ-у

As mudanças das consoantes..- Diante da vogal -i , deve-se observar a seguinte mudança de consoantes no dativo singular:

г - з	Ольга - Ользі
к - ц	дочка - дочці
х - с	муха - мусі

O advérbio ТРЕБА..- Este advérbio, empregado com nomes e pronomes exige o dativo destes nomes e pronomes:

Менí треба йти додому.

Eu preciso ir para casa.

O dativo e o instrumental dos nomes. - Cf. apêndice

ЗАДОВОЛЕНИЙ, -А, -Е, -І. - Em ucraniano, este vocábulo é seguido de um instrumental.

Він задоволений автомобілем.

Ele está satisfeito com o seu carro.

Вона задоволена книгою.

Ela está satisfeita com o livro.

Ми задоволені викладачем.

Nós estamos contentes com o professor.

НІ ... , НІ ... A expressão ucraniana Ні...Ні... corresponde à expressão portuguesa "nem...nem..."

Ні він, ні я не знаємо його. Nem ele nem eu conhecemos-lo.

Ні він, ні вона не живуть тут. Nem ele, nem ela moram aqui.

ПОДОБАТИСЯ : Este verbo significa " agradar a ". Note-se o uso do dativo para a pessoa à qual alguém ou algo agrada.

Я подобаюся їй.

Eu agrado a ela.

Мені подобається вона.

Ela me agrada.

Їй подобаються ці книги.

Estes livros agradam a ela.

Йому подобається той словник. Aquele dicionário lhe agrada.

Йому подобається ця дівчина. Esta garota lhe agrada.

Кому це подобається?

A quem agrada isto?

Ім це дуже подобається.

Isto lhes agrada muito.

As duas significações de його, її, іх. Compare:

Я знаю його.

Eu o conheço.

Я знаю його брата /сестру/.

Ei conheço seu irmão (irmã).

Я бачу її.

Eu a vejo.

Я бачу її брата /сестру/.

Eu vejo o irmão (irmã) dela.

Він знає їх.

Ele os conhece.

Він знає їх матір.

Ele conhece a mãe deles.

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Nós estamos contentes com ele. Ela está contente conosco. O pai está contente com o (seu) filho. A mãe está contente com (sua) filha. Você está contente com o (seu) dicionário? Eu não estou satisfeito com ele. Ninguém de nós está satisfeito com esta tinta. Tu tens um isqueiro? Não, eu não fumo. Meu pai não fuma por completo. Ele está em casa justamente agora.

II. Responder às seguintes perguntas:

Що ви подаруєте братові?

Що ви дали дядькові?

Що він подарував матері?

Що ваша сестра подарувала дідові?

Що вони подарують другові?
Хто курить люльку?
Чим була задоволена ваша мати?
Ким був задоволений ваш батько?
Як ви гадаєте, чи це добре, що люди курять? Чому?

СЛОВНИК

Андрій / m. André	ліблъка / f. cachimbo /люльки/
альбом / m. álbum /альбоми/	мені / gen. de / me, a mim
баба / f. vovó /бабі/	минулий-а,-е / adj. passado /минулі/
вам /dat.de ви / a vós, vos	муха / f. mosca /мухи/
Великдень / m. Páscoa	настуїнний,-а,-е / adj. próximo,seguinte /настуїнні/
велосипед / m. bicicleta /велосипеди/	незадоволений,-а,-е adj. descontente, /нездоволені/ insatisfeito
годинник / m. relógio /годинники/	нéн /instr. de вона/ com ela
гадати / v. pensar, julgar	ним /instr. de він / com ele
давати /дáти/ v. dar	Ольга / f. Olga
даќ дам	Павло / m. Paulo
даќш дасќ	пантобля / f. pantufa /пантоблі/
даќ дастъ	пачка / f. caixa, pacote /пачкі/
даќмо дамб	патефон / m. vitrola /патефон/
даќтé дастé	пéвний,-а,-е/adj. certo, seguro /пéвні/
даќть дадутъ	подбатися /сподбатися/v. agradar
дарувати /подарувати/ v. presentear dar de presente	простий,-а,-е, adj. simples, ordinário /прості/ reto
дід / m. vovô //дідій/	Різдвя / n. Natal
дочкá / f. filha /дочки/	сигáра / f. charuto /сигáри/
дядько / m. tio /дядькі/	син / m. filho /синій/
задовблений,-а,-е, adj. satisfeito /задоволені / contente	сірнýк / m. fósforo /сірникі/
запальничка / m. isqueiro /запальнички/	тéплíй,-а,-е/ adj. morno /тéплі/
Йомý /dat.do він/ a ele, lhe	тітка f. tia /тіткі/
їй / dat. de вонá/ a ela, lhe	тютбн / m. fumo, tabaco
комý / dat.de хтó/ a quem	цигáрка / f. cigarro /цигаркі/
їм /dat. de вонý/ e eles, lhes	хібá / se, realmente?
курити / v. fumar	

ДЕСЯТА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ

А.: Шо ви бачите на Петробі?

Б.: Я бачу на ньому дуже дорогое коричневе пальто.

А.: А що в нього під пальто?

Б.: Сірий костюм.

А.: Шо ви бачите на Ользі?

Б.: Я бачу на ній зелену сукню.

А.: Які в ній черевики?

Б.: Вона має чорні черевики.

Ж.: Який капелюх у Петра?

Б.: У нього коричневий капелюх.

А.: Дорогий?

Б.: Ні, дешевий.

А.: Як вам подобаються його рукавички?

Б.: О, він має добрий смак!

А.: Чи ви бачили його краватку?

Б.: Якý? Синю чи червону?

А.: Ні, попеласту.

Б.: Чи не прекрасна краватка?

А.: Так. Він виглядає як спрайжний артист.

Б.: Ольга також виглядає як кінозорка! У ній першокласне взуття.

А.: Її брат - кравець.

Б.: Треба собі замовити костюм в нього.

А.: Він не шиє чоловічого одягу.

Він шиє тільки жіночий одяг.

LICAO XDIÁLOGO

- Que o senhor vê em Pedro?

- Eu vejo nele um sobretudo marrom muito caro.

- Que tem ele debaixo do sobretudo?

- Um terno cinza.

- Que vê em Olga?

- Eu vejo em ela um vestido verde.

- Que sapatos tem ela?

- Ela tem sapatos pretos.

- Que chapéu tem Pedro?

- Ele tem um chapéu marrom.

- Caro?

- Não, barato.

- Agradam ao senhor as suas luvas?

- Oh, ele tem bom gosto!

- O senhor viu a sua gravata?

- Qual? A azul ou a vermelha?

- Não, a cinza.

- Não é linda a gravata?

- Sim. Ele parece um verdadeiro artista!

- Olga também parece uma estrela de cinema! Ela tem calçado de primeira classe!

- Seu irmão é alfaiate.

- Eu preciso encomendar um terno com ele.

- Ele não costura vestes masculinas.

Ele costura somente roupas femininas.

ЧИТАННЯ

Я купив сестрі білу сукню. Вона хоче виглядати дуже добре. Хто не любить доброго одягу? Дівчата й хлопці хочуть виглядати - як артисти. Ольга виглядає - як кінозорка. Чи не так? Алé й Петро виглядає - гарно. В нього завжди гарний костюм. Не дорогий, алé добрий. Він уміє купувати чоловічий одяг! Наприклад, вчора він дешево купив добрі пальто. Минулого тижня одна дівчина подарувала йому краватку. Тепер він виглядає - як артист. Ісі кажуть, що він має добрий смак. Я вже казав йому про це. Алé я знаю одного хлопця, що не має доброго смаку. Він не дбáє про себе. А хто не дбáє, той погано виглядає.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Кому честь, тому й хвáла.

Живý про живé й дýмає.

ВИСЛОВИ ТА ІЛЮМИ

Він ноєтъ новий костюм.	Ele está usando um terno novo.
У нього добрий костюм.	Ele tem um bom terno.
У неї зелене пальто.	Ela tem um sobretudo verde.
У мене новий капелюх.	Eu tenho um chapéu novo.
У вас гарне авто.	O senhor tem um belo carro.

Я маю	= у мене /ε/	ми маємо	= у нас /ε/
Ти маєш	= у тебе /ε/	ви маєте	= у вас /ε/
Він має	= у нього /ε/	вони мають	= у них /ε/
Вона має	= у неї /ε/	хто має	= у кого /ε/

ГРАМАТИКА

O locativo dos nomes. - Os nomes masculinos que designam seres animados têm as mesmas terminações no dativo e no locativo singular:

<u>Declinação áspera</u>	<u>Declinação branca</u>	<u>Declinação mixta</u>
Nom.: чоловік, батько	учень, Андрій	викладач
Dat.: чоловік_ові, батьк_ові	учн_еві, Андрі_єві	викладач_еві
Loc.: /на/ чоловік_ові /на/ батькові	/на/ учн_еві /на/ Андрі_єві	/на/ викладач_еві

Os nomes femininos que designam seres, quer animados, quer inanimados, recebem as desinências -и ou -ї no dativo e no locativo singular:

<u>Declinação áspera</u>	<u>Declinação branca</u>	<u>Declinação mixta</u>
Nom.: дівчина, школа	крамниця, Марія	площа
Dat.: дівчин_і, школ_і	крамниц_і, Mari_ї	площ_і
Loc.: /на/ дівчині,/на/ школі	/в/ крамниці,/в/Mariї	/на/ площи

O locativo dos pronomes. - Após uma preposição, se suprime o й e o і que são substituídos por um *n* brando, isto quer dizer, por *um n + y* que torna-se prefixo e é seguido ou por *um omu* ou por *iй*, ou por *oro* ou por *eї*.

<u>m.</u>	<u>f.</u>	<u>n.</u>
Loc.: йому	їй	йому
Dat.: на ньому	на ній	на ньому

Comparem também: його - у нього , її - у неї

A preposição ПРО. - A preposição *pro* exige o acusativo do nome ou do pronome.

про кого...	sobre quem, de quem
про мене...	sobre mim, de mim
про нього...	sobre ele, dele
про Україну...	sobre a Ucrânia, da Ucrânia

A preposição ПІД .- Se a preposição під indica lugar, esta preposição exige então o instrumental (do nome ou do pronome).

Журнал під газетою. A revista está debaixo do jornal.

Se a preposição під indica movimento, neste caso під é seguido do acusativo (do nome ou do prcnome):

Я йду під церкву /театр/. Eu vou para junto da igreja (teatro).
(debaixo da igreja /teatro).

As duas significações de Й /Ї/ . A conjunção coordenativa і/ї pode ter o significado de tantoj (= também, igualmente).

Але й він виглядає гарно! Mas também ele tem boa aparência!

Este pronomе reflexivo não tem nominativo. Sua declinação é a seguinte:

Nom.:	-
Gen.:	себé
Dat.:	собí
Acus.:	себé
Instr.:	собóю
Loc.:	/в,на/ сóбí

Вона купила собі сукню.

Ela comprou a si um vestido.

Він розмовляє з собою.

Ele está conversando consigo mesmo.

Вона має на собі гарну сукню.

Ela está vestindo um lindo vestido
(lit.: ela tem em si um lindo vestido).

Ми купили собі нове авто.

Nós nos compramos um carro novo.

Notemos que este pronomе reflexivo tem as mesmas formas no singular como no plural.

ЧИ - Esta conjunção tem dois sentidos:

1) Ela pode introduzir uma pergunta:

Чи ви були в школі?

2) Ela pode significar "ou":

Ви хочете мати словник чи підручник?

I. Traduzir para o ucraniano:

Ela tem um belo vestido. Agradam-te seus (dela) sapatos? Gostei muito deles. Gostou do meu chapéu? Não me agrada por completo. Agradam-me somente os chapéus cinza. Olga tem luvas brancas. Sua mãe tem um vestido verde. Meu pai quer ter um terno preto. Os ternos pretos são caros. Os ternos cinza são baratos. Que vêes nele? Com que ela se parece? Seu pai é alfaiate. Minha mãe tem bom gosto em matéria de calçados.

II. Traduzir para o português:

У мене погане авто. В нього чорне пальто. У неї сірі черевики.
У нас дуже старий будинок. Чи є у вас французький словник? Чи є в них
підручники? Так, у них є підручники.

III. Declinar os nomes seguintes:

студент, учень, студентка, учениця, слово.

СЛОВНИК

артист / м. artista <i>/артысты/</i>	Петрó / м. Petró (Pedro)
білий, -а, -е / adj. branco <i>/білі/</i>	першоклásний, -а, -е / adj. de primeira <i>/першоклásні/</i> qualidade
виглядáти / v. parecer, assemelhar-se	під / prep.+ instr,acus. : sob, debaixo de, perto de
взуттý / н. calçado <i>/взуттý/</i>	попелáстий, -а, -е / adj. cinza <i>/попелáсті/</i>
дбáти / подбáти/v. cuidar por, solicitar	прекрасnýy, -а, -е / adj. (muito) lindo, <i>/прекрасні/</i> bom
дешéвий, -а, -е / adj. barato <i>/дешéві/</i>	про / prep.+acus: a propósito de, por...
дешéво / adv. barato	рукавíчка / f. luva <i>/рукавíчки/</i>
дорогий, -а, -е / adj. caro <i>/дорогí/</i>	себé / pron.reflex. : se, a si
живий, -а, -е / adj. vivo <i>/живí/</i>	сýній, -я, -е / adj. azul <i>/сýні/</i>
жіночий, -а, -е / adj. de mulher, <i>/жінбі/</i> feminino	сíрий, -а, -е //adj. gris <i>/сíрі/</i>
замовлýти / замóвiti/v. encomendar ordenar	сmak / м. sabor, gosto <i>/смакý/</i>
зелéний, -а, -е / adj. verde <i>/зелéні/</i>	собí / (v. pron.reflex.na gramática)
капелóх / м. chapéu <i>/капелóхи/</i>	спráжníй, -я, -е / adj. verdadeiro <i>/спráжні/</i>
кінозíрка / f. atriz, estrela de <i>/кінозíрки/</i> cinema	сýкня / f. pano, roupa <i>/сýкні/</i>
корýчневий, -а, -е / adj. marrom <i>/корýчневі/</i>	хвалá / f. louvor, elogio <i>/хвалý/</i>
костýом / м. terno <i>/костýоми/</i>	шýти / пошýти / v. costurar
кравáтка / f. gravata <i>/краваткý/</i>	червóний, -а, -е / adj. vermelho <i>/червóни/</i>
кравéць / м. alfaiate <i>/кравцí/</i>	черевíк / м. sapato <i>/черевíки/</i>
носítти / v. carregar, vestir	честь / f. honra
бдяг / м. veste, roupa <i>/бдяги /</i>	чи / se , ou
пальто / n. sobretudo <i>/пáльта/</i>	чоловíчий, -а, -е / adj. de homem, <i>/чоловíчі/</i> masculino
	чóрний, -а, -е / adj. preto, negro <i>/чóрні/</i>

ОДИНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ

/Снідáнки, обíди й вечéрі//

А.: Чим ви рíжете хліб?

Б.: Я рíжу хліб гострим ножем.

А.: А чим ви рíжете масло?

Б.: Масло можна рíзати тупим ножем.

А.: Що ви снідасте?

Б.: На снідáнок я маю хліб, варéній яйця й кáву.

А.: І так зáвжди?

Б.: Ні. Іноді я їм хліб зі свіжим маслом і п'ю чай з цукром.

А.: Ви юстé сáндвічі?

Б.: Я дуже люблю сáндвічі з полтáвською ковбасою або з сýром.

А.: Що ви обідасте?

Б.: На обід я маю борщ і котлéти з картблéю. На десéрт — молóчний кисíль.

А.: Ви зáвжди юстé борщ?

Б.: Іноді мати вáрити зýпу.

А.: А як щóдо морóзыва?

Б.: Якщó немає киселю, я їм морóзво.

А.: Ну, гарáзд. Тепéр скажіть, що ви вechéряєте?

Б.: На вechéрю я маю яéшню із сáлом і какао. Іноді я п'ю молокó.

LICAO XIDIALOGO

/ Refeição da manhã, almoço, janta /

- Com que você corta pão?

- Eu corro pão com uma faca afiada.

- E com que você corta a manteiga?

- A manteiga pode-se cortar com uma faca bôta.

- O que você come na refeição da manhã?

- Na refeição da manhã eu tenho pão, ovos cozidos e café.

- Sempre assim?

- Não. às vezes eu como pão com manteiga fresca e bebo chá com açucar.

- Você come sanduíches?

- Eu gosto muito de sanduíche de mortadela de Poltava ou com queijo.

- Que você come no almoço?

- Para o almoço eu tenho "borstch" e Almôndegas com batatas. Para a sobremesa eu tomo yogurt.

- Você toma sempre "borstch"?

- às vezes a mamãe cozinha sopa.

- E quanto ao sorvete?

- Quando não há yogurt, eu tomo sorvete.

- Muito bem. Agora diga o que você come na janta?

- Para a janta eu tenho omeleta com tocino e cacau. Às vezes bebo leite.

ЧИТАННЯ

Я знаю одного чоловіка, що дуже любить сáндвічі. Коли він снідає, він юстé сáндвіч із полтáвською ковбасою. Потім він юстé сáндвіч зі свіжим маслом і голляндським сýром. Звичайно він п'є кáву з молоком і цукром. Він працює в канцелáрії в місті Куритíbi. Його родина живе десь далéко в селі. Раз на тýждень, у суботу й недíлю, він бувáє вдóма. Коли чоловíк ужé вдóма, його дружýна вáрити йому борщ або зýпу. Алé цей чоловíк кáже дружýні: " дружýно, зроби менí сáндвіч". Дружýна відповідає: "Я маю сьогодні свíжий борщ і добре котлéти зі свíжою картблéю. Це же прекрасний обід!" Звичайно, чоловíк рóбити те, що кáже дружýна. Вони обідають. Усí задоволені добrим обідом. Коли ввécheri дружýна вáрити вechéрю, чоловíк питáє її: " мóже ти зробиш менí сáндвіч із голляндським сýром і свíжим маслом?" Дружýна дýмає й відповідає: " Ну, гарáзд!. Я зроблю тобі два." Чоловíк дýкує. Вони вechéряють. І чоловíк, і жінка задоволені.

ВИСЛОВИ

щόдо ме́не...

quanto a mim...

на сніда́нок /обід, вече́рю/

para a refeição da manhã (almoço, janta)

ГРАМАТИКА

O instrumental dos adjetivos. - No instrumental singular, os adjetivos recebem as seguintes desinências de acordo com os seus gêneros:

Nom.	великий, синій	велика, синя	велике, синє
Instr.	великим, синім	великою, синьою	великим, синім

Я пишу великим олівцем.

Eu escrevo com um lápis grande.

Вона пише німецькою авторучкою.

Ela escreve com uma esferográfica alemã.

Ми пишемо синім чорнилом.

Nós escrevemos com tinta azul.

O presente e o passado de ІСТИ O verbo істи tem uma conjugação irregular: presente

Я	їм	ми	їмо	я	їв /їла/	ми	їли
Ти	їси	ви	їсте	ти	їв /їла/	ви	їли
Він	їсть	вони	їдять	він	їв	вони	їли
Вона	їсть			вона	їла		
Воно	їсть			воно	їло		

No que concerne o aspecto perfectivo (passado composto), para obtê-lo se acrescenta o prefixo З e o apóstrofo.

Я з'їв сьогодні вранці два сандвічі. Eu comi dois sanduíches hoje de manhã.
Вона з'їла тільки один сандвіч і Ela comeu somente um sanduíche e
випила трохи молока. bebeu um pouco de leite.

A preposição З. - A preposição З , por razões de eufonia, é seguida ou precedida de um "i" , se o vocábulo que segue começa por duas consonantes, e em particular por uma sibilante. As duas formas зи ou із são empregadas de maneira igual.

Хліб зі свіжим маслом.

Pão com manteiga fresca.

Я був там із сестрою.

Eu estive lá com a irmã.

A preposição ШОДО. Esta preposição exige o genitivo (do nome ou do pronome):

Шодо брата - я певний.

Quanto ao irmão - eu estou certo.

АБО ... АБО... Esta expressão corresponde a "seja... seja", "ou... ou..."

Або він, або вона знає це. Ou ele ou ela sabem disto.

І ... І ... A construção "i...i..." é idêntica à construção portuguesa "e...e..." ou "tanto... quanto...", mas atenção à posição da vírgula

(mesma regra que no caso do abo...abo...).

I він, і вона задоволені. Tanto ele quanto ela estão satisfeitos.

Notemos ainda que o adjetivo recebe a terminação do plural.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Ontem eu almocei bem. Eu comi "borstch" e almôndegas com batatas. Na janta eu comi omeleta e tomei yogurt. Minha mãe perguntou se eu queria sorvete. Eu respondi: "Não, obrigado, minha querida maezinha".

II. Copiar completando:

Мій малій брат любить хліб зі свіж... масл... /Він завжди питас ма-
ти: "Чи є в нас свіж... масл...?/Іноді мати відповідає: " Є тільки пол-
тавськ... ковбаса." / Мати робить, і мій брат задоволений велик... сан-
двіч.../ Я любл... молоко зі свіж... хліб.../ Учитель задоволений добр...
домашн... робот...

III. Declinar no singular:

борщ, зупа, картопля, ковбаса, молоко, яйце, сир.

СЛОВНИК

або / conj. : ou	молочний,-а,-е / adj. de leite /молочні/
борщ / m. "borstch" (sopa)	морбизиво / n. sorvete
/борші/	/морозива/
сандвіч / m. sanduíche	ніж / m. faca
/сандвічи/	/ножі/
варéний,-а,-е/adj. cozido	обід / m. almoço
/варéни/	/обіди/
варéний,-а,-е/ (part.pass.)	обідати /пообідати/ v. almoçar
/варéни/	
ко́зидо	
вечéря / f. janta	пíти /вíпити/ v. beber
/вечéри/	
вечéряти /повечéряти/v. jantar	полтáвський,-а,-е/adj. de Poltava
	/полтáвські/
голлáндський,-а,-е/adj.holandês	різати /порізати / v. cortar
/голлáндські/	
гострий,-а,-е /adj. afiado	сáло /n. gordura, toicinho
/гострі/	
два / adj.num - dois	свíжий,-а,-е / adj. fresco
	/свіжі/
дvi / num. duas	сир / m. queijo
	/сýр/
десéрт / m. sobremesa	сметáнка / f. nata, creme de leite
/десéрти/	
їсти /з'їсти / v. comer	снідáнок / m. refeição da manhã
	/снідáнки/

ка́ва / f. café	снідати / поснідати / v. tomar o café
какао / n. cacau	да manhã
картобля / f. batata	зúpa / f. sopa
киси́ль / f. yogurt	тупíй, -a, -e / adj. bôto, não afiado
/киселі/	/тупій/
ковбасá / f. linguiça	хліб / m. pão
/ковбáси/	/хлібій/
котлéта / f. Almôndegas	цукор / m. açucar
/котлéта/ bolinho de carne	чай / m. chá
мáсло / n. manteiga	щбдо /prep. quanto a, sobre
молокó / n. leite	яéшня / n. omeleta
	/яéшній/
	яйце / n. ovo
	/яйця/

ДВАНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ У ресторáні /

LIÇÃO XII

DIÁLOGO

(No restaurante)

- A.: Офіційнте! Промý дáти менó. - Garçon! O menu, por favor!
- O.: Будь лáска, ось менó! За хвилý - Faz favor, eis o menu! Eu estarei
ну я бўду біля вáшого стóлу. à vossa mesa dentro de um minuto.
- A.: Гарáзд! Сподівáмся, не за го- - Muito bem! Espero que não dentro de
дýну. Цікáво, які тут стрáви? uma hora.Curioso, que pratos há aqui?
- B.: Кажуть, що тут смачні стрáви. - Dizem que há pratos deliciosos aqui.
- A.: А на десéрт?
- B.: На десéрт - чáшку компóту.
- A.: Я замовлýю собí зúпу і смá- - E para a sobremesa?
- жену рýбу. На десéрт - склýн- - Para a sobremesa - um copo de compota.
- ку пýва.
- B.: Гы! Не погáно. Мóже, хбчете - Eu encomendo para mim sopa e peixe
замбвити склýнку винá або чár- frito. Para sobremesa - um copo de
ку горíлки. cerveja.
- A.: О, нí. Я п'ю тíльки пýво. Рý- - Hum! Não fica mal. Talvez queres en-
ба солóна. Мáнуть, трéба вýпи- comendar um copo de vinho ou um cá-
ти пýва. lice de aguardente?
- O.: Що для вас панóве?
- B.: Ми хóчемо дóбре пообíдати.
- O.: У нас є що з'їсти й вýпити! - Oh não! Eu bebo somente cerveja. O
Нáші гóсті зáвжди задовóлені peixe está salgado. Talvez será pre-
швидкью й дбброю обслúгою. ciso tomar cerveja.
- A.: Сподівáмся, ми не будéмо - O que para vocês, senhores?
- дóвго чекáти.
- O.: Що ви? Зáраз я кладý сервéти- - Nós queremos almoçar bem.
- ки, ложкí й видéлки. Незабáром - Nós temos o que de comer e beber! Os
принесý мискí й тарíлкí з іжею.
- Hámos hóspedes sempre ficam conten-
tes com o serviço rápido e bom.
- Esperamos que não iremos aguardar
muito tempo.
- O quê? Estou pondo de imediato os
guardanapos, colheres e garfos. Den-
tro de pouco, estou trazendo as tra-
vessas e os pratos com a comida.

ЧИТАННЯ

Позавчбра ми були в ресторáні "Одéса". Ми дбобре повечéряли там. На пérше ми мали смачний борщ, на дрóгє смáжену рýбу з пюré. Потім я пив пýво. Звичайно, я не п'ю пýва. Алé вчбра вýпив двí склянки й мав великий апéтит. Я з'їв двí пóрції смáженої рýби. Мíй друг їв котлéти. Він не любить рýби. А я люблю! Мíй друг також не п'є пýва, бо вонó, він каже, гíркé. Він пив солóдкий компóт.

"Одéса" - добрый ресторáн. Коли ви хóчете доброе пообíдати або по-вечéряти, - ідите тудí. Бúдете задовóленi! Там дуже смачні стрáви. Я думаю, что там працює першоклáсний кúхар. Там також добра обслúга. Вам не трéба дòвго чекáти, бо офíциáнти працюють швайдко.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Якíй кúхар - такíй борщ.
Хто не працює, той не ёсть.
Хто винó любить, той себé гúбить.

ВИСЛОВИ

за хвилíну	<i>dentro de um minuto (num minuto)</i>
за годíну	<i>dentro de uma hora</i>
за тýждень	<i>dentro de uma semana</i>
за місяць	<i>dentro de um mês</i>
за рíк	<i>dentro de um ano</i>

ЧИСЛІВНИКИ

OS NUMERAIS

Кількісні числівники

<u>Os cardinais</u>	<u>Os ordinais</u>
1. одíн /однá/, однé /	пéрший,-а,-е,-и
2. два / двí /	дрóгий,-а,-е,-и
3. три	трéтій,-а,-е,-и
4. чотíри	четвéртий,-а,-е,-и
5. п'ять	п'я́тий,-а,-е,-и
6. шість	шбстий,-а,-е,-и
7. сім	събмий,-а,-е,-и
8. вісім	вóсьмий,-а,-е,-и
9. дéв'ять	дев'ятий,-а,-е,-и
10. дéсять	десáтий,-а,-е,-и
11. одинáдцять	одинáдцятий,-а,-е,-и
12. дъанáдцять	дванáдцятий,-а,-е,-и
13. тринáдцять	тринаáдцятий,-а,-е,-и
14. чотирнáдцять	чотирнáдцятий,-а,-е,-и
15. п'ятнáдцять	п'ятнáдцятий,-а,-е,-и
16. шістнáдцять	шістнáдцятий,-а,-е,-и
17. сімнáдцять	сімнáдцятий,-а,-е,-и

18. вісімнáдцять	вісімнáдцятий,-а,-е,-и
19. дев'ятнáдцять	дев'ятнáдцятий,-а,-е,-и
20. двáдцять	двадцáтий,-а,-е,-и
21. двáдцять одíн,одна,однé	дáдцять пérший,-а,-е,-и
22. двáдцять два, двí	двáдцять дру́гий,-а,-е,-и
23. двáдцять три	двáдцять трéтій,-а,-е,-и
24. тридцáть	тридцáтий,-а,-е,-и
31. тридцáть одíн,одна,однé	тридцáть пérший,-а,-е,-и
40. сброк	сорокóвий,-а,-е,-и
50. п'я́тдесáйт	п'я́тдесáйтый,-а,-е,-и
60. шістдесáйт	шістдесáйтый,-а,-е,-и
70. сімдесáйт	сімдесáйтый,-а,-е,-и
80. вісімдесáйт	вісімдесáйтый,-а,-е,-и
90. дев'я́тдесáйт /дев'я́носто/	дев'я́тдесáйтый,-а,-е,-и /дев'я́ностий.../
100. сто	сóтий,-а,-е,-и
200. двáсті	двосятій,-а,-е,-и
300. трíста	трисятій -а,-е,-и
400. чоти́риста	чотрисятій,-а,-е,-и
500. п'я́тссят	п'я́тссятій,-а,-е,-и
600. шістссят	шістссятій,-а,-е,-и
700. сімссят	сімссятій,-а,-е,-и
800. вісімссят	вісімссятій,-а,-е,-и
900. дев'я́тссят	дев'я́тссятій,-а,-е,-и
1000. тýсяча	тýсячний,-а,-е,-и
1.000.000 мільйон	мільйонний,-а,-е,-и
1.000.000.000 мільярд	мільярдний,-а,-е,-и

ГРАМАТИКА

Genitivo partitivo.- Emprega-se sempre o genitivo partitivo quando vem expressa a idéia de "um pouco de...".

Хочу випити пива.	Eu quero beber cerveja.
Він хоче з'їсти риби.	Ele quer comer peixe.
Він хоче молока.	Ele quer leite.
Вона хоче борщу.	Ela quer "borstch".

Omissão do sujeito.- Na língua ucraniana, o sujeito é frequentemente omitido em frases de caráter impersonal.

Кажуть, що там смачні страви.	Dizem que lá há pratos deliciosos.
Там роблять смачні обіди.	Lá fazem almoços gostosos.

Vocativo plural.- Certos nomes que designam seres animados recebem a desinênciia -ове no vocativo singular.

NB.- Quanto à regra de omissão do sujeito, observemos que o verbo está na terceira pessoa do plural.

Панове - é igualmente empregado no nominativo plural.

Куди йдуть ті панове?	Aonde vão estes senhores?
Tí панове йдуть до клубу.	Estes senhores vão ao clube.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Copiar acrescentando as formas corretas:

Чи ви зн... ресторан "Одеса"? / Ні? / Вам треба зна... цей ресторан./ Там можна замов... добр... обід. / Наприклад, там роб... смачн... котлет... / Там завжди є смачн... смажен... риба з пюре й зелен... горох.../ На десерт там дають солодк... компот. Ви буд... задоволен... обід... На вечер... ви мож... замов... яєшн... й какао. Ви не п'є... какао? / Там є свіж... молоко. Я певний, що ви буд... задоволен... обслуг.../ Офіціянти прац... там швид... / Вам не треба довг... чека...

II. Por os verbos seguintes na 1^a e 3^a pessoas do singular e na 2^a e 3^a do plural:

бачити, ходити, дякувати, говорити, іти /йти/, учити /вчити/, робити, танцювати, писати.

III. Responder às seguintes perguntas:

Де ви обідаєте? Що ви маєте на перше? На друге? На третє? Що ви любите їсти? Що ви любите пити? Що ви вечеряєте? Що ви снідаєте? Де ви снідали позавчора? Де обідав ваш батько вчора? Що п'є ваш малій брат? Що єсть ваша мала сестра вранці?

СЛОВНИК

апетйт / m. <i>apetite</i>	піво / n. <i>cerveja</i>
/апетýти/	
видéлка / f. <i>garfo</i>	пóрція / f. <i>porção</i>
/видéлки/	/пóрциí/
вино / вýна/n. <i>vinho</i>	приносýти /принести/v. <i>trazer</i>
гíркий,-á,-é /adj. <i>amargo</i>	просýти /попросить/v. <i>pedir</i>
/гíркí/	
гíсть / m. <i>hóspede</i>	пюré / n. <i>indecl. purê</i>
/гóстí/	
годýна / f. <i>hora</i>	ресторáн / m. <i>restaurante</i>
/годýни/	/ресторáни/
горíлка /f. <i>aguardente</i>	рýба / f. <i>peixe</i>
	/рýби/
горóх / m. <i>ervilha</i>	сервéтка / f. <i>guardanapo</i>
	/сервéтки/
губýти /згубýти/ v. <i>perder</i>	склýнка / f. <i>copo</i>
	/склянкý/

для / (prep.+gen.)	por, para	смажений,-а,-е, adj. frito /смажені/
за / (prep.+acus.)	ем, por	смачний,-а,-е / adj. saboroso, /смачні/ gostoso
їжа / f.	alimento, comida	солоний,-а,-е / adj. salgado /солоні/
клáсти	/ поклáсти/ v. por, depositar	сподіватися / v. esperar
клюб /	ш. clube	стрáва / f. prato (de iguarias) /стрáви/
компóт/	ш. compota	такíй,-а,-е/ adj. tal /такі/
кухар /	ш. cozinheiro	тарíлка / f. prato /тарілки/
кухарі/		хвiliна / f. minuto /хвилини/
лóжка /	f. colher	цикáво / adv. curioso...
ложкí/		чárка / f. cálice /чарки/
меню /	n. indecl.: шenu	чáшка / f. xícara , calicezinho /чашки/
миска /	f. bacia, travessa	числíвник / m. numeral /числівники/
мíський/		швидкíй,-а,-е/ adj. rápido, veloz /швидкі/
м'áко /	n. carne	швидко / adv. rapidamente
незабáром /	adv. logo, dentre de instantes	
обслúга /	f. serviço	
официáнт /	m. servente, garçón	
официáнти/		

ТРИНАДЦЯТА ДЕКІЛЯ
ДІЯЛОГ

ДИРЕКТОР ШКОЛИ: Як вáше ім'я та прíзвище?

УЧЕНЬ: Моє ім'я - Ярослав, моє прíзвище - Ткачук.

Д.: Якá вáша тóчна адréса?

У.: Вулиця Мазéпа, будíйнок ч.3

Д.: Да́та народження?

У.: 5-го сíчня 194...-го рóку.

Д.: Де ви закінчíли початкóву шкóлу?

У.: У Куритíbi.

Д.: В якóму рóці?

У.: В 1954-му.

Д.: Де ви вчíлися пóтім?

У.: Пóтім я вчíвся в серéдній шкóлі в Гварапуávi.

Д.: Який клас ви закінчíли ми- нýлого рóку?

LÍCÃO XIII
DIÁLOGO

- Diretor da escola: Qual é teu nome e sobrenome?
- Aluno: Meu nome é Jaroslau e meu sobrenome é Tkachuk.
- Qual é o teu endereço exato?
- Rua Mazepa, edifício nº 3.
- Data de nascimento?
- 5 de janeiro de 194...
- Onde terminaste a escola primária?
- Em Curitiba.
- Em que ano?
- Em 1954.
- Onde estudaste depois?
- Depois estudei no ginásio em Guarapuava.
- Que classe terminaste ano passado?

- У.: Шостий.
- Д.: Маєте свідоцтво про закінчення школи?
- У.: Будь ласка. Тут зазначені мої оцінки.
- Д.: Гарәэд. Бачу, що ви вчилася добре. Нашій школі потрібні добре учні.
- У.: Я сказав моєму /своєму/ батькові, що хочу ходити до вашої школи.
- Д.: Чому сáме до нашої?
- У.: Бо в вашій школі викладають українську мову.
- A sexta.
- Tens um certificado de conclusão dos estudos?
- Faz favor. Aqui estão registradas as minhas notas.
- Ótimo. Vejo que estudaste bem. A nossa escola precisa de bons alunos.
- Eu disse a meu pai que eu quero andar à vossa escola.
- Porque extamente à nossa?
- Porque na vossa escola ensina-se a língua ucraniana.

ЧИТАННЯ

- Чи ви дали моєму братові свій підрүчник? - Так, дав. Я також подарував вашій гárній сестрі цікáву книгу. - Якій? Великій чи малій?
- Звичайно, великий. - Тепер і брат, і сестра дуже раді. Їхній рáдості немає межі. Вони дуже люблять читати книги, зокрéма оповідáння. Моя масти любить читати побісті. Як ви думаєте, що подарувати моїй матері?
- Подаруйте вашій дорогій матері побість "Болинь" Улáса Самчукá. - Вона вже має цю книгу. - Ну, то подаруйте оповідáння "По-лідському" Михáйла Коцюбíнського. - Ну, а якій подарунок дати моєму бáтькові?
- Дайте вашому дорóгому бáтькові радіоапарát. - Добра дýмка! Рáдо зроблю! - Чи ви знаєте, що подарував нашому місту бразильський уряд? - Ни.
- Уряд подарував нашому місту велику бібліотéку.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Живий й вчись.
Добре робй, добре й буде.
Хто починає й не кінчáє, той нічого не має.

ВИСЛОВИ

- Твір Тарáса Шевчéнка.
- Оповідáння Михáйла Коцюбíнського.
- Побість Улáса Самчукá.
- Серéдня школа.
- Uma obra de Tarás Chevtchenko.
- Um conto de Mykhailo Kotsiubensky.
- Um romance de Ulas Samtchuk.
- Escola de segundo grau. (e. média)

Mісяці

січень	janeiro
лýтий	fevereiro
березень	março
квітень	abril
травень	maio
червень	junho

Os meses

лýпень	julho
сéрпень	agosto
вéресень	setembro
жóвтень	outubro
листопáд	novembro
грудень	dezembro

ГРАМАТИКА

O dativo dos adjetivos e dos possessivos.: De acordo com os seus gêneros, os adjetivos e os possessivos recebem as seguintes desinências no dat.sing.

m.	f.	n.
великий, середній	велика, середня	велике, середня
великому,середньому	великій,середній	великому,середньому

Notamos a aparição do "sinal de abrandamento" nos adjetivos masculinos e neutros cujo radical é brando.

чий	е	твій	se declina como	мій
який	е	наш	"	ваш
їхній	"			середній

O locativo dos adjetivos e dos possessivos.- Os adjetivos e os possessivos têm a mesma forma no dat.sing. e no locat. sing.. Há de se notar todavia que toda preposição que indica lugar exige o locativo.

O termo СВІЙ. - O termo свій /своя, свое, свої/ emprega-se para indicar a posse de um objeto pelo próprio sujeito.

A declinação de свій /своя, свое, свої / é idêntica à de мій/моя,моє,мої/.

Я маю свій словник.	Eu tenho meu dicionário.
Ми маємо свої словники.	Nós temos nossos dicionários.

Declinação de ІМ'Я е ПРИЗВИЩЕ..- Ver o Apêndice.

O adjetivo ПОТРІБНИЙ.- Este adjetivo é habitualmente acompanhado de dativo.

Мені потрібний словник. Eu preciso de um dicionário (lit.: é necessário para mim)

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Pôr estes adjetivos no dativo singular em todos os gêneros:
малий, синій, гіркий, білий, домашній, середній.

II. Copiar dando as informações requisitadas.

Моє ім'я та прізвище .....

Дата народження .....

Місце народження .....

Я закінчив /-ла/ початкову школу .....
/ написати число, місяць, рік /

В селі /місті/: .....

Тепер я вчуся в ..... класі
/ написати, в якому/

.....ШКОЛИ.

/ написати назву школи /

III. Copiar completando:

Моя сестра закінч... середню школу в тисяча дев'ятсот п'ятдесят шост... р ... Тепер вона живе в велик..., місті... Вона працює в дуже велик... крамниц..., де продають одяг. Моя сестра їздить на працю в св... нов... авт... Вона ходить у добр... одя... У неділю вона ходить у гарн... й дорог... пальт...

СЛОВНИК

адре́са / f. endereço /адре́си/	подару́нок / m. presente /подару́нки/
бібліотéка / f. biblioteca /бібліотéки/	по-людському / de maneira humana
Волинь / Vólyn (região da Ucrânia)	потрібний,-а,-е/ adj. necessário /потребні/
викладáти/вýкласти/v. lecionar	початко́вий,-а,-е/adj. inicial,primário /початкови/
дáта / f. data /дáти/	прізвище / n. sobrenome /прізвища/
дирéктор / m. diretor /дирéктори/	радий,-а,-е/ adj. contente, alegre /раді/
дúмка,/- f. pensamento /думкí/	радо / adv. de bom grado
зазнáчений,-а,-е/ adj. marcado /зазнáчені/	радіоапара́т / m. rádio
закінчення / n. fim, término, закінчувати/закінчýти/v. terminar	радість / f. alegria /рокі/
зокрéма / adv. particularmente	свідоцтво / n. certificado, testemunho /свідоцтва/
ім'я / n. nome /іменá/	свій,свой,своб/ poss. : seu,sua,seus, /свої/ suas.
межá / f. limite, fronteira /мéжі/	серéдній,-я,-е/ adj. mediano, do meio /серéдні/
місяць / m. mês, lua /місяцí/	тóчний,-а,-е / adj. exato /тóчні/
народження / n. nascimento	Ulác / m. Ulás (nome próprio)
нічго / gen.de нішó/ nada	уряд m. governo, regime /уряди/
ну,то.../ então... bem, então...	чárка / f. copo (de aperitivo) /чárки/
оповідáння / n. conto	число / n. número /числа/
оцінка / f. nota, apreciação /оценки/	Яросла́в / m. Jaroslau
пбывість /f. romance, novela /пóвісті/	

ЧОТИРНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ Географія /

А.: Де знаходитьться місто Рим?

Б.: Місто Рим знаходитьться в південній частині Італії.

А.: А де знаходитьться місто Сан П'яво?

Б.: Місто Сан П'яудо знаходиться в південній частині Бразилії.

А.: Гардзед. Я думаю, що ви знаєте географію непогано. При якій річці розташоване місто Ресіфе?

Б.: Місто Ресіфе розташоване при річці Капібарібе, у північній частині Бразилії.

А.: Прáвильно /вірно!/ А де знаходиться український півострів? Як він називається?

Б.: Знаю. Цей півострів знаходиться на півдні України. Його називають кóротко: Крим.

А.: Які гори ви знаєте в Україні?

Б.: На заході України знаходяться Карпатські гори. У Криму - невисокі Кримські гори.

А.: Як називається головна ріка України?

Б.: Дніпро.

А.: Як називається столиця України?

Б.: Київ.

А.: Як називаються портovi міста України?

Б.: Одéса, Миколаїв, Херсóн, Ялта, Керч, Mariópil, Севастóпіль.

А.: Як називаються інші головні міста України?

Б.: Хárків, Полтава, Dnipropetrovsk, ське, Luhánske, Krevei Rih, Tchernivtsí, Чернівці, Lviv...

А.: Dobре. Про Бразилію поговоримо

LIÇÃO XIV

DIALOGO

(Geografia)

- Onde se encontra a cidade de Roma?

- Roma se encontra na parte sul da Itália.

- E onde se encontra a cidade de São Paulo?

- A cidade de São Paulo encontra-se na parte sul do Brasil.

- Perfeito. Eu penso que o sr. conhece bastante bem a geografia. Às margens de que rio está situada a cidade de Recife?

- A cidade de Recife está situada às margens do rio Capibaribe, na parte norte do Brasil.

- Exato. E onde se encontra a península ucraniana?
Como se chama?

- Eu sei. Esta península encontra-se no sul da Ucrânia. Chama-se brevemente: Criméia.

- Que montanhas o senhor conhece na Ucrânia?

- No oeste da Ucrânia encontram-se os montes Cárpatos. Na Criméia - os pouco elevados Montes Crimeanos.

- Como se chama o principal rio da Ucrânia?

- Dnipro.

- Como chama-se a capital da Ucrânia?

- Kyiv.

- Como se chamam as cidades portuárias da Ucrânia?

- Odessa, Mekolaiv, Khersson, Yalta, Kertch, Mariópil, Sebastópil.

- Como chamam-se outras cidades principais da Ucrânia?

- Kharkiv, Poltava, Dnipropetrovsk, Luhánske, Krevei Rih, Tchernivtsí, Lviv.

- Bem. Sobre o Brasil falaremos em outra oportunidade.

ЧИТАННЯ

Ми всі знаємо географію Бразилії й Аргентини. Ми знаємо також географію України. Наприклад, кóжен знає, що місто Чернігів знаходиться на півночі України. На заході України знаходяться міста Дрогобич, Львів і Луцьке. На сході України знаходиться Донецький край. Крім Дніпра, в Україні є ще дві інші великі ріки. Вони називаються Дністер і Бог. На півдні України знаходяться два моря: Чорне та Озівське.

ВИСЛОВИ

Поговоримо про це іншим разом.	<i>Falaremos sobre isso noutra ocasião.</i>
іти /іхати /на захід /схід/.	<i>ir (viajar) para o oeste (leste).</i>
" на півден	<i>ir (viajar) para o sul.</i>
" на північ.	<i>ir (viajar) para o norte.</i>
на схід /захід/ від...	<i>a leste (oeste) de...</i>

ГРАМАТИКА

A acentuação tônica do "dual": - Certos nomes, quando precedidos de два /дві/, три, четыри , tendem a mudar o lugar normal do acento tônico. Nós temos assim:

<u>Plural regular</u>	<u>Acentuação do dual</u>
ріки дві, три, чотири	рікі
сестри " " "	сестрі
міста " " "	містá
моря два " "	моря
братьи " " "	брáти
сини " " "	сíни

O mesmo acontece com as formas inveteradas como два нозі,две руци (dois pés, duas mãos) etc...

A terminação "-y" no locativo singular.- Certos nomes monossilábicos recebem a terminação "-y" no locativo singular.

Nom.	Loc.
Крим	у Криму

Certos nomes cujo radical termina por к, г, х também recebem a terminação "-y" no locative singular.

Nom.	Loc.
будинок	в будинку
Нью-Йорк	в Нью-Йорку
дах (тето)	на даху
біг (корridа)	в бігү

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Qual é o nome da capital da Ucrânia? Onde se encontra ela? Conhece-a? Tu não a conheces? Estou certo que a conheces. Exato. Como chama-se a península ucraniana? Ela está situada às costas do mar Negro. Como se chama o principal rio da Ucrânia? Qual é o nome da capital da Itália? Onde está situada a cidade de S.Paulo? Em que parte do Brasil se encontra Curitiba? Ao sul ou ao norte? Em que parte da Ucrânia se encontra Donetsk? Na parte sul ou parte leste? Quais são os nomes dos dois mares ucranianos? Onde se encontram as montanhas na Ucrânia? Como se chamam?

II. Declinar os seguintes termos:

бразилійський, Сан Павло, українська Одеса, німецьке пиво.

СЛОВНИК

Америка / f. América	невисокий,-а,-е/ adj. não (pouco) alto /невисокі/
бéрег / m. margem,costa	Одéса / f. Odessa
Бог /m. Boh (rio)	Озівське мбрé / n. Mar de Azov
вірно / adv. fielmente, exatamente	острів / m. ilha /островий/
географія /f. geografia	південь / m. sul
головний,-á,-é/ adj. principal /головні/	півдéнний,-а,-е/ adj. do sul, sulino /півдéнні/
горá / f. montanha /гори/	північ / m. norte
Дніпрó / Dnipro	північний,-а,-е/ adj. do norte,nortista /північні/
Дніпропетróвське/ Dnipropetrovsk	півострів / m. península /півостровий/
Дністéр / Dniester	Полтáва / f. Poltava
Донéцкýй,-а,-е/adj. de Donets Донéцкí/	портóвий,-а,-е/ adj. portuário /портові/
Дрогóбич / m. Drohobetch	правильнo / adv. exato, corretamente
зáхід /m. oeste, Ocidente	при / prep.+loc. perto de
зáхіднýй,-я,-e/ adj. do oeste, /зáхідні/ ocidental	рíка / f. rio /ріки/
знаходíтися / v. encontrar-se	рíчка / f. rio (riozinho) /річки/
карпатський,-а,-е/adj. dos Cárpatos /карпатські/	розташóваний,-а,-е/ adj. situado /розташовані/
Керч / m. Kertch	святýй,-а,-е/adj. santo /святі/
Київ / m. Kyiv	Севастóполь / m. Sebastopol
короткий,-а,-е/ adj. curto,breve /короткі/	Січеслав / m. Sitcheslav
край / m. país /краї/	столиця / f. capital /столиці/
Кривий,Rig / m. Krevei Rih	схід / m. leste, Oriente
Крим / m. Criméia	східнýй,-я,-e/ adj. do leste,oriental /східні/

Луга́нське / n. Luhansk	Харків / Kharkiv
Луцьке / n. Lutsk	Херсо́н /m. Kherson
Львів / m. Lviv (Leópolis)	центральний, -а, -е/ adj. central /центральни/
Марію́піль / m. Mariópil	частина / f. parte, região /частини/
Микола́їв / m. Mekoláiv	Черні́гів / m. Tchernihiv
море / n. mar. /моря/	Чернівці / pl. Tchernivtsí
на́зва / f. denominação, nome /на́зви/	Чорне Море / n. Mar Negro
называ́тися / называ́тися/ v. chamar-se	Ялта / f. Yalta

П'ЯТНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ У крамниці /

ПОКУПЕЦЬ: Мені потрібні дέякі речі. Я хочу послати посилку в Україну.

ПРОДАВЕЦЬ: У нас крам високої якості. Ми продаємо недорого /дешево/.

По: Дайте мені он ті чоботи.

Пр: Будь ласка! Вони зроблені /пошиті/ з доброї шкіри.

По: Гарàзд. Прошù дàти он ту вéрхню сорóчку й той вовнýний съéтер.

Пр: Гарàзд. Мóже вíзьметe та-кож цi робóчи штанí? Вони пошиті з міцного мателіáлу.

По: Хай бúде так. Дайте ще три пе́ри білýзни.

Пр: Ось цi спídní сорочки дуже добре й дешéві. Рáджу взяти також бавовнýні пíдштанки. Це тéпла білýзна. Ніхтó не бúде нарікáти на мéне.

По: Гарàзд. Прошù порахувáти, скільки все рáзом.

Пр: Ось рахунок. За хвилину все бúде спаковане.

По: Кому платýти?

Пр: Будь ласка, ідіть до кáси й заплатіть касирóві. Дуже

LICAO XV

DIÁLOGO

(Na loja)

- Comprador: Preciso de algumas coisas. Eu quero enviar um pacote para a Ucrânia.
- Vendedor: Nós temos mercadoria de alta qualidade. Vendemos não caro (barato).
- Dê-me aquelas botas.
- Faz favor. Elas são feitas (costuradas) de bom couro.
- Muito bem. Dê-me, por favor, aquela camisa e este suéter de lã.
- Perfeito. Talvez, o senhor vai levar estas calças para trabalho? Elas são costuradas de forte material.
- Que seja assim. Dê ainda tres pares de roupas íntimas.
- Estas camisetas aí são muito boas e baratas. Aconselho levar também estas cuecas de algodão. É roupa quente. Ninguém vai reclamar de mim.
- Perfeito. Conte, por favor, quanto fica tudo junto.
- Eis a conta. Dentro de instantes tudo será empacotado.
- Pagar para quem?
- Por gentileza, o senhor vai à caixa e paga ao caixeiro. Muito obrigado.

дя́кую. Захóдьте ще до нас.

- Volte a visitar-nos.

По: Дя́кую. До побáчення.

- Obrigado. Até logo!

Пр: До побáчення.

- Até logo!

ЧИТАННЯ

Мій ба́тько має крамни́цю. Йому потрібний крам висо́кої я́кости, наприклад, різне взуття, чоботи, череви́ки, галоши й пантбо́лі. Моїм ба́тькам також потрібний різний одяг, напр., пальта, костюми, сорочки, штаны й білізна. В іхній крамни́ці, є досить всього.

У Бразíлії крам переважно висо́кої я́кости. Тут можна дешево купити різні добре ре́чі. Моя ма́ти, напр., купила мені за тридцять кру́зейрів дуже добру вовняну сорочку. Мину́лого тіжня я заплатив двісті кру́зейрів за робочі штаны, пошіті з міцного матеріа́лу. Я думаю, що ми всі задоволені бразилійським крамом.

ПРИСЛІВ'Я

Який пан, такий крам.

ВИСЛОВИ

зроблений зі шкіри

feito de couro

платити за

pagar por

спідня сорбочка

camiseta

вéрхня сорбочка

camisa

нам потрібні кни́ги

precisamos de livros

їй потрібна ру́чка

ela precisa de caneta

йому потрібний крам

ele precisa de mercadoria

ГРАМАТИКА

Direção e lugar. - Em ucraniano a destinação exprime-se pela preposição "B" , seguida de acusativo, enquanto que o lugar exprime-se pela preposição "B" , seguida de locativo. Notemos que a destinação (ou a direção) é acompanhada por um verbo de movimento.

Destinação

Я посилаю посилки в Україну.

Eu envio pacotes à Ucrânia.

Я йду в клас.

Eu vou à aula.

Lugar

Моя посилка вже в Україні.

Meu pacote já está na Ucrânia.

Я в класі.

Estou na classe.

ДОСИТЬ + genitivo. - O vocábulo досить é frequentemente seguido de um genitivo.

Я маю досить одягу.

Eu tenho roupa suficiente.

Вони мають досить чорнила.

Eles têm tinta bastante.

ЛОМАЛНЯ РОБОТА

I. Copiar completando:

Мати йде в кухн... Майже ввесь день вона працює в кухн... Я часто їжджу в міст... Мій батько працює в міст... Сестра кладе ложку в тарілк... В таріл... є досить борщ... На столі лежить досить хліб... і м'яс... Я ходжу в добр... взутт... Й одя... Мій брат кладе лист у кишень... Тепер лист у кишень... Зараз моя сестра в кінотеатр... Вона щотижня ходить у кінотеатр. Я бачу, як одна жінка йде в аптек... Вона тепер в апте...

II. Declinar os seguintes vocábulos no singular:

Крам, чобіт, білизна, якість, галоша.

III. Copiar traduzindo os termos entre parênteses:

Я йду в / *igreja* /. Моя мати вже в / *igreja* /. Ми їдемо в / *cidade* /. Наша тітка живе в / *cidade* /. Моя сестра працює в / *biblioteca* /. Мій дядько живе в / *Brasil* /. Моя мати працює в / *restaurante* /. Зараз вона заходить у / *restaurante* /.

СЛОВНИК

бавовній,-а,-е/ adj. de algodão /бавовні/	платити/заплатити/v. pagar
білізна /f.col.: roupa íntima	показувати /показати/v. mostrar
брәти /взять/v. levar	посилка /посилкі/ f. pacote
вéрхній,-я,-e/adj. superior, de cima /вéрхній/	попйтій,-а,-е/ adj. costurado /поштії/
вовній,-а,-е/adj. de lã /вовні/	продажати/продати/ v. vender
галоша /f. galocha /галоші/	рахувати / порахувати/v, contar
дéшево / adv. barato	рахунок / m. conta, nota /рахунки/
дéякий,-а,-е/adj. algum, certo /дéякі/	робочий,-а,-е/adj. de trabalho /робочі/
заходити/зайти/ v. entrar	свéтер / m. suéter, pulover /свéтери/
зроблений,-а,-е/adj. feito /зроблені/	скільки /inter. : quanto?
каса / f. caixa /каси/	сорóчка/ f. camisa /сорочки/
касир / m. caixeiro /касіри/	спакованій,-а,-е/ adj. empacotado, /спаковані/ embalado
крам / m.col.: mercadoria	спíдній,-я,-е/adj. de baixo, /спідні/ interno
матеріал / m. material /матеріали/	узяти / perf. візьму/ levar
міцний,-а,-е/adj. forte /міцні/	Франція / f. França
нарікати / v. reclamar, protestar	чобіт m. bota /чоботи/

ніхто / pron. ninguém
недбого / adv. não (pouco) caro
підштанки / m.pl. cueca,

шкіра / f. couro, pele
штаны / m.pl. calças
якість / якости / f. qualidade

ШІСТНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІАЛОГ

/ вранці після сну /

А.: Коли ви прокидаетесь вранці?

Б.: О сьомій годині.

А.: Розкажіть, що ви робите.

Б.: Передусім я встаю з ліжка й йду вмиватися.

А.: Якож водою ви гмиватесь?

Б.: Уранці я вмиваюся холодною водою. Це проганяє сон. Увічорі я мийся теплою водою з мýлом.

А.: Чим ви витираєтесь?

Б.: Я витираюся рушником.

А.: Чим ви чистите зуби?

Б.: Зубни щіткою й пастою. Інколи я вживаю зубний порошок.

А.: Ви вже голитеся?

Б.: Ще ні. Мій батько голиться брітвою щоранку.

А.: Чи в нього є вуса й бородá?

Б.: Ні, немає. Алé мій дід має бороду й вуса.

А.: Гаразд. Шо ви робите після вмивання?

Б.: Спочатку я знімаю піжаму й одягаю білизну. Потім одягаю верхню сорочку й штаны.

А.: А йдете босий?

Б.: Шо ви? Я надіваю шкарпетки й взуваю черевики. Потім я одягаю піджак.

А.: Це все?

Б.: Ні. Ще зав'язую краватку піред дзеркалом. Потім зачісую волосся гребінцем і йду снідати.

LIÇÃO XVI

DIÁLOGO

/ De manhã após levantar-se /

- Quando você acorda de manhã?
- Às sete horas.
- Conte que faz.
- Antes de tudo eu me levanto da cama e vou me lavar.
- Em que água você se lava?
- De manhã eu me lavo na água fria. Isto afugenta o sono. À tarde eu me lavo com água quente e sabão.
- Com que você se enxuga?
- Eu me enxugo com toalha.
- Com que você escova os dentes?
- Com escova e pasta de dente. às vezes eu uso dentífricio em pó.
- Você já faz barba?
- Ainda não. Meu pai barbeia-se com navalha cada manhã.
- Ele tem barba e bigodes?
- Não, não tem. Mas meu avô tem barba e bigode.
- Perfeito. Que você faz depois de lavar-se?
- Primeiro eu tiro o pijama e visto as roupas de baixo. Depois visto a camisa e as calças.
- E vai descalço.
- O quê? Eu ponho as meias e calço os sapatos. Depois eu visto o paletó.
- É tudo?
- Não. Eu ainda amarro a gravata diante do espelho. Depois penteio os cabelos com um pente e vou tomar o café.

ЧИТАННЯ

Оповідання учня

Сьогодні я встáв чвérть на вóсьму. Передусíм я швидко вмíвся, одягнувся й зачеса́вся. Я з'їв трóхи хлíба з маслом і віпив чáшку кáви. Пóтім я взя́в підрúчики й пішо́ до шкóли. Коли я йшо́в біля кíнотеатру, я зустрів іншого ýчня. Ми разом прийшлí до шкóли за чверть вóсьма. О вóсьмій годіні почáлася наша пéрша лéкція.

Оповідання учениці

Сьогодні я встáла за чверть сýсма. Я вмíлася, одягну́лася й зачеса́лася. Я ма́ла дósить ча́су. Я з'їла однó варéне яйце з хлíбом і віпila чáшку чаю з цúкrom. Пóтім я взялá підрúчики й пішлá до школý. Коли я йшлá біля театру, я зустріла іншу ученицю. Ми разом прийшлí до шкóли пíв на вóсьму. Пóтім ми ходíли біля шкóли й розмовля́ли. За чверть вóсьма ми побáчили нашого вчýтеля. О вóсьмій годіні ми бу́ли вже в клáсі.

ПРИСЛІВ'Я

Хто ráно вста́є, тóму Бог дає.

ВИСЛОВИ

о пéршій годіні нóчі.
о шостій годіні рáнку.
о одинадцятій годіні дня.
о п'ятій годіні вéчора.
чвérть на п'ятu.
пíв на вóсьму
за чверть дíвýта
котré годіна?
надіва́ти шкарпéтки /капелюх/

À uma hora da madrugada.
às seis horas da manhã.
às onze horas da manhã.
às cinco horas da tarde.
às quatro e quarenta e cinco
às sete e meia.
às oito e quarenta e cinco.
que horas são?
por as meias (chapéu).

Os verbos reflexivos.— Os verbos reflexivos são formados pela ajunçãø da partícula СЯ (forma contrata de себе) a todas as pessoas e a todos os tempos. Os verbos reflexivos não têm objeto direto.

Я взуваюся
Вона миється щовечора
Він одягається
Вона вже помилася
Вони голяться щоранку.

Eu calço (os sapatos).
Ela se lava cada tarde.
Ele se veste.
Ela já se lavou.
Eles barbeiam-se cada manhã.

Se é suprimida a partícula СЯ , é preciso empregar o objeto direto:

Вона миє дочку
Я голю брата
Він одягає ії.

Ela lava a filha.
Eu barbeio o irmão
Ele a veste.

O verbo ПІТИ. O verbo perfectivo піти não tem o presente. Empregase só no passado e no futuro. Para o presente emprega-se o verbo іти .

Presente

я іду /йду/
ти йдеш
він, вона, воно йде
ми йдемо
ви йдете
вони йдуть

Passado

я, ти, він пішов
я, ти, вона пішла
воно пішло
ми пішли
ви пішли
вони пішли

Futuro

я піду
ти підеш
він, вона, воно піде

ми підемо
ви підете
вони підуть

A preposição ПЕРЕД. A preposição перед (diante) exige o instrumental.

Він стоїть перед дзеркалом. Ele está diante do espelho.

O passado de ВИТЕРТИСЯ. Note-se qu este verbo assume as seguintes formas no passado:

я, ти, він витерся
ти, я, вона витерлася
воно витерлося

ми витерлися
ви витерлися
вони витерлися

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Eu acordo às seis horas e quarenta e cinco da manhã. Minha mãe acorda às seis e meia. Immediatamente eu levanto e vou me lavar. Eu escovo os dentes. Depois penteio os cabelos com pente diante de um grande espelho. Eu visto meu terno cinza e ponho a gravata gris. Durante este tempo minha mãe prepara o café da manhã. Eu como um ovo cozido com pão e manteiga. Eu bebo também uma ou duas xícaras de leite quente. Depois disso, eu vou à escola. Eu estou na escola às oito horas.

II. Copiar completando.

Мій брат прокид... о шост... годин... ранк... / Спочатку він уста... з ліжка, взув... пантофлі й йд... голит... / Він голит... дуже гостр... бритв... перед дзеркал... / Потім він умив... холодн... вод... й вит р... біл... рушник... / Він зачіс... волосся перед дзеркал... / Потім знім... піжам... й одяг... білизн... верх... сорочк..., штаны й шкарпетк... / Потім він узузв..., зав'язує краватк... й одяг... піджак.

Я роб... щоранку те, що роб... мій брат, але я ще не гол...
 бо в мене немає бород.../ Я ще не хочу... сказат..., що я прокид... не
 о шост... але о восьм... годин... ранк.../ В суботу й неділ... я сп...
 довго й прокид... о дев'ят... годин.../ В неділ... о десят... годин...
 ми завжди їд... до церкв...

СЛОВНИК

борода́ / f. barba /бордини/	одяга́ти/ся/ v. vestir-se /одягнути/ся/
босий,-а,-е / adj. descalço /босі/	па́ста / f. dentifrício,pasta de dentes
брітва / f. navalha /брітви/	пе́ред/prep.+ instr.: diante de
вживáти /вжити/ v. usar, empregar	передусíм/ adv. sobretudo,antes de tudo
взувáти/ся/ v. calçar /взуті/ся/	пів / meio, metade
втира́ти/ся/ v. enxugar-se /втитерти/ся/	піджа́к / m. paletó /піджак/
вмивання /умивання/ п. ação de lavar	піжáма / f. pijama
водá X f. água /вбди/	пíсля / prep.+gen. : depois de, após
воло́сся / п. cabelo	піти́ / v. ir, partir
все /усé/ pron.: tudo	порошо́к / m. ró /порошок/
встава́ти /встáти/ v. levantar-se	приходи́ти /прийтí/ v. vir
вус / m. bigode /вýса/	проганя́ти /прогнáти/ v. enxotar,expul- sar, afugentar
голіти/ся/ v. barbear-(se) /поголіти/ся/	прокида́тися /прокінутися/ v. acordar
гребінéць / m. pente /гребінцí/	ра́но / adv. cêdo, de manhã
дзéркало / n. espelho /дзéркала/	розвáзувати /розказáти/ v. contar, narrar
зав'язувати /зав'язáти/ v. atar, amarrar	рушник / m. toalha /рушинк/
зачисувати/ся/ v. pentear(-se) /зачесáти/ся/	сон / m. sono, sonho /сни/
знімати /энтити/ v. tirar	спочáтку / adv.: de inicio
зуб / m. dente /зуби/	уживáти /ужити/ v. usar, empregar
зубníй,-á,-é / adj. dental, de dente /зубнí/	умиба́ти /умивáтися/ v. lavar(-se) /умити/
котрий,-а,-е / pron.int.: qual? /котрі/	усé /все/ pron.: tudo
лі́жко / n. cama, leito /ліжка /	час / m. tempo /часí/
мило / n. sabão, sabonete	чверть / num.: um quarto /чвéрті/
мýти /ся / v. Lavar(-se) /помýти/ся/	чи́стити /почи́стити/ v. limpar
о, об / (pre.+loc) а	шкарпéтка /шкарпéтки/f. meia
вмиба́тися /вмýти/ся/v. lavar(-se)	щітка /щіткí/ f. escova

СІМНАДЦЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ у лікаря /

Хвóрій: Добрий вечір, пане докторе!

Лікар: Добрий вечір! Як ся мáєте?

Х.: Погано. Вчора я захворів.

Л.: Не турбуйтесь, пане. Зáраз оглáну. Що в вас болить?

Х.: У ме́не болить голова. Також болить у вýсі.

Л.: Зáраз я змірюю температуру.

Х.: Я почувáю себé дуже втомленим.

Л.: Нічного серйозного .Термометр покáзус, що ви маєте гарячку. Ви перестудíлися.

Х.: Мені здається, що в ме́не також болять зúби.

Л.: Тут побруч є добрій дантист.

Він пломбує й вириває погáні зúби. Алé зáраз не йдіть до нього. Підіть тодí, колý стáнете знову здоровим.

Х.: Дякую, докторе.

Л.: Я даю вам трóхи аспірину.

Приймáйте однý пíлюлю чéрез кóжні три годíни сьогодні й завтра. Пийте чáсто гарячий чай.

Х.: Я дýмав, що маю серйóзну хворóбу. Боявся, що трéба буде робити операцію вýха.

Вонб в ме́не зáвжди болить.

Л.: Вáше вýхо дуже чутливé на хóлод. Вам не мóжна стояти на холóдному вíтрí.

Х.: Дякую ще раз, докторе!

LIÇÃO XVII

DIALOGO

/ No médico /

- Enfermo: Boa tarde, sr.doutor!

- Médico: Boa tarde! Como vai?

- Mal. Fiquei doente ontem.

- O senhor não se preocupe. Já vou fazer o exame. O que é que lhe dói?

- Dói-me a cabeça. Também me doem os ouvidos.

- Já lhe meço a temperatura.

- Eu me sinto muito cansado.

- Nada de sério. O termômetro mostra que o senhor tem febre. O senhor apanhou um resfriado.

- Tenho a impressão que me dóem também os dentes.

- Aí ao lado há um bom dentista. Ele obtura e extrai os dentes estragados. Mas o senhor não vá de imediato a ele. Vá quando ficar bom de novo.

- Obrigado, doutor.

- Eu lhe dou aspirina. Tome uma pílula cada três horas, hoje e amanhã. Beba frequentemente um pouco de chá quente.

- Pensei que tivesse uma enfermidade séria. Tinha medo que tivesse de fazer uma operação no ouvido. Ele me dói sempre.

- O seu ouvido é muito sensível ao frio. O senhor não pode permanecer ao vento frio.

- Obrigado mais uma vez, doutor!

ЧИТАННЯ

Мої тітка зáвжди хворіє. Одного дня вона кáже: " В ме́не болить го- лозá!" Іншого дня вона кáже: " В ме́не болять зúби!" На трéтій день: "у ме́не болить сérце!". Так в нéї зáвжди щось болить. Одного ráзу щ сказáла їй: "Тітко, ви зóвсім здорові!" Мой тітка - дуже чутлива жінка. Вона цóзго не хотіла зі мнóю говорýти. Алé на Різдво я подарувáла їй téplí вовнýні рукавíчки. Я сказáла їй: "Дарýю вам рукавíчки, бо ви хвóра жін-ка". Тітка булá дуже ráда. Тепéр вона вже говорить зі мнóю. Минúлого

тижня вона була в нас. Моя ма́ти спита́ла її: "Як ся ма́єте?" Тітка відпові́ла: "Я завжди трохи хворію, але сьогодні почуваю себе добре". Тепер ви ба́чите, що моя тітка - дуже цікава жінка.

ПРИСЛІВ'Я

Ті люди ча́сто хворіють, що про се́бе дба́ти не вміють.

ВИСЛОВИ.

Як ви почува́єте себе?	Como o sr. se sente? (Como vai o sr.?)
Як ся ма́єте?	Como vai o senhor?
У ме́не болить голова́.	Dói-me a cabeça.
У неї болить зуби.	Ela tem dor de dentes.
Нічого серйозного.	Nada de sério.
Мені зда́ється...	Parece-me... (Tenho a impressão...)
Їй зда́ється...	Parece-lhe (a ela)...
Йому зда́ється...	Parece-lhe (a ele)...

ГРАМАТИКА

A preposição ЧЕРЕЗ. Esta preposição exige o acusativo.

Ми пе́дейшли через вулицю.	Nós atravessamos a rua.
Я зробив це через вас.	Eu fiz isso por causa do senhor.

СТАВАТИ. + o instrumental. O verbo ставати /стати/ é seguido por um instrumental.

Він став лікарем.	Ele tornou-se médico.
Моя сестра стала вчителькою.	Minha irmã tornou-se professora.
Я стаю здоровим.	Eu estou ficando bom (me recuperando).

ПОЧУВАТИ. O verbo почувати deve igualmente ser seguido de instrumental.

Вона почуває себе хвоюю й втомленою. Ela se sente doente e cansada.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Eles têm dor de dentes. Dói-lhe (a ela) a cabeça. Parece-me que tenho sempre dor de dentes. Ela se sente muito cansada. Como vai o sr.? Muito mal. Tenho dor de cabeça. Não tenha medo. Ele tomou um resfriado. Ela também tomou um resfriado. Ele e ela estão doentes. Meu filho se sente muito cansado. O que é que lhe dói? Nós temos muito medo quanto a ele. Ele está muito doente. Eu me sinto muito bem. O senhor também se sente bem? Ele deve ir a um dentista. Ele deve extrair um dente. Ele tem dor de ouvidos. O sr. não se exponha ao vento frio. Deve-se tomar um chá quente ou uma xícara de leite quente.

III. declinar os seguintes nomes e adjetivos no singular:

добрый чоловік, синій костюм, добре пальто, сіра краватка.

СЛОВНИК

аспірін / m. aspirina	перестуджуватися / v. resfriar-se /перестудитися/
боліти / v. doer, ter dor de...	пілбля / f. pílula, comprimido /піллюли/
боятися / v. ter medo, temer	пломбувати / v. obturar /запломбувати/
виривáти/ вýрвати/v. extrair	пóруч / prep. : ao lado de, perto de
вітер / m. vento	почувáти / v. sentir(-se)
/вітрý /	
втóмлений,-а,-е / adj. cansado	приймати/ прийнятí / v. receber
вýхе / n. orelha, ouvido	серйóзний,-а,-е/ adj. sério /серйóзни/
/вýхá/	сéрце / n. coração /серця/
гарячий,-а,-е/ adj. quente	ставáти /стáти/ v. tornar-se,levantar-
/гарячí/	температúра / f. temperatura se
гарячка / f. febre	
головá / f. cabeça	термомéтр /m. termômetro /термомéтр/
/глóві/	
дантíст / m. dentista	турбува́тися / v. preocupar-se,inqui-
/дантíсти/ .	тар-се
добrizvéčir / boa tarde!	хвóрий,-а,-е/ adj. doente /хвóрі/
дóктóр / m. doutor	хворíти /захворíти/ v. estar (ficar)
/доктори/	хворóбba / f. doença, enfermidade doente. /хвóрбbi/
здавáтися/ здáтися/v. parecer	хóлод / m. frio
здорóвий,-а,-е/adj. sãо, com	холбдний,-а,-е/ adj. frio /холбдні/
/здорóвí/	
энóбу /знов/adv. de novo	чéрез / prep.: por causa de,através de
лíкар / m. médico	чутлíвий,-а,-е/ adj. sensível /чутліві/
/лікарí/	
мíрти/ змíрти/ v. medir	щось / pron. algo, qualquer coisa
оглядáти/ оглянутi/v. auscultar,	
examinar	
оперáцiя / f. operaçáo	
/операцiї/	

ВІСІМНАДЦЯТА ЛЕКІНЯ

ДІАЛОГ

/ В аптéці /

Хвóрий: Пáне аптéкарю, я хóчу купíти /дістáти/ лíки.

Аптéкар: Чи маєте рецéпт від лíкаря?

X.: Будь лáска, ось він.

LIÇÃO XVIII

DIÁLOGO

/ Na farmácia /

Enfermo: Sr.farmacêutico, eu quero comprar medicamentos.

Farmacêutico: O senhor tem receita do médico?

- Por favor, ei-la.

- A.: Добре. Для вас приготують ліки згідно з реціптом.
- X.: Я також хочу купити крем для голення й пляшечку одеколону.
- A.: Раджу взяти одеколон "Лілєя". Недавно ми одержали чудові французькі парфуми.
- X.: Гарәзд. Прошу дати одну пляшечку.
- A.: Може потребуєте леза для голення? Вони коштують не багато. За три карбованці — дві діжини.
- X.: Я беру чотири діжини. А що це у вас там на тій полиці?
- A.: Це — домашня аптека. У цій коробці є вата, бинти, йод і асперін.
- X.: Прошу дати мені одну коробку. Чи маєте окуляри від сонця?
- A.: Раджу взяти ось ці німецькі окуляри дуже доброго виробу. Ваши ліки вже готові.
- X.: Добре. Скільки за все разом?
- A.: Двадцять чотири карбованці й дев'янадцять дві копійки.
- Bem. Vamos preparar-lhe os remédios de acordo com a receita.
- Quero também comprar creme de barbear e um frasco de água de Colônia.
- Aconselhò levar a água de colônia "Lis". Recentemente recebemos magníficos perfumes franceses.
- Ótimo. Faz favor de dar-me um frasco. (lit.: Peço dar um frasco).
- Talvez o sr. precisa de lâminas de barbear? Ela não custam muito. Por três karbovantsi — duas dúzias.
- Eu levo quatro dúzias. E que é aquilo que o sr. tem naquela prateleira?
- É um estojo "pronto-socorro". Nesse estojo há algodão, band-aid, iodo e aspirina.
- Faz favor de dar-me um estojo, por gentileza. O senhor tem óculos-de-sol?
- Aconselho levar estes óculos alemaes de ótima qualidade. Os seus remédios já estão prontos.
- Bem. Quanto é tudo junto?
- Vinte e quatro "karbovantsi" e noventa e dois "kopijkê".

ЧИТАННЯ

Мій друг недавно розказав мені одне оповідання. Недаліко від нього живе старий лікар, що дуже добре лікує. Коли він дівиться на людину, він знає, що тій людині треба робити. Одного разу прийшов до нього якийсь дівний чоловік середнього віку. Цей чоловік і каже лікареві: "Що мені робити? Я хворий. Я не можу спати. Дайте мені якісь ліки." Лікар подивився на нього й питав: "Де ви працюєте?" Чоловік відповідав: "Я взагалі не працюю. Я сиджу ввесь день у домі". Лікар знів питав: "Що ж ви робите вночі?" "Нічого. Я не можу спати!" — каже чоловік. — "Як добго?" — "Всю ніч." — Лікар ще раз подивився й дася таку пораду: "Вам треба ходити надвірі дві годині вранці і три години піред тим, як іті спати." Чоловік так і зробив. Через два дні він знів пригнібити до лікара й казав: "дакую. пане докторе! Тепер я здоровий. Я сплю — як убитий."

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Здорбвий, як водá.
Весéлий сміх – здорбв'я.
У здоровому тілі – здоровий дух.
Здорб'я – всьому головá.
Прóти вíку немáє ліку.
Перейшóв на лíки – пропáв на вíки.

ВИСЛОВИ

рецéпт від лікаря	receita do médico
окулáри від сónця	óculos-de-sol
згідно з	conforme a, segundo
záхід сónця	ocaso, pôr-do-sol

ГРАМАТИКА

ЗГІДНО З.... O termo згідно é seguido da preposição з e exige o instrumental.

згідно з рецептом від лікаря. Conforme a receita do médico.

А preposição ВІД. Como no que concerne as preposições біля, для, крім після, проти e algumas outras ainda, від é sempre seguido de genitivo.

біля школи /мене/	ao lado da escola (ao meu lado)
від Богдана /нього, неї/	da parte de Bohdan (dele, dela)
для матері /тебе/	para a mãe (para ti)
крім батька /сестри /	com excessão do pai (irmã)
після обіду	depois do almoço
проти мене /аптеки/	contra mim (em frente da farmácia)

Emprego dos adjetivos como substantivos.- Certos adjetivos podem ser empregados no lugar de substantivos. Contudo, estes últimos declinam-se como adjetivos.

він хворий. (adj.)	Ele está doente.
Я бачу хворого (subs.)	Eu vejo um doente.
Хворий (subs.) сказав.	O doente disse.

ДОКТОР е ЛІКАР. O nome доктор pertence à declinação áspera, enquanto que лікар pertence à declinação branca. Ver Apêndice.

O vocativo.- O termo СИН recebe a terminação "-y" no vocativo singular.
Nom.: СИН
Voc.: СИН-у

O dativo dos pronomes.- Ver Apêndice.

ПОМОЩНЯ РОБОТА

I. Copiar traduzindo os termos entre parênteses:

У мосії матери /dói/ голова. Вона була / muito doente/ ввесь день. Мати / não comeu nada /, тільки / bebeu leite quente /. Вона / disse-me /: "Піди, сину, /à farmácia / і дістань /remédios /". Я так і / fiz /. Я / recebi os remédios / згідно з / receita do médico /. Мати / tomou / дві пілюлі і /engulu-as /. На другий день вона / já se sentia melhor /. Вона / estava muito contente com a receita do médico /. Я заплатив за ліки / 684 karbovantsi (escrever em cifras).

II. Declinar os seguintes vocábulos no singular:

доктор, лікар, хворий, хвора, аптека, лік, здоров'я.

СЛОВНИК

аптéкар / m. farmacêutico /аптекарі/	лілéя / f. lírio, lis /лілéї/
аптéка / f. farmácia /аптéки /	надвбрі / adv. fora
бінт / m. band-aid /бинті /	недáвно /adv. há poco tempo, recentemente
вата / f. algodão	навíki / adv. para sempre, eternamente
вýбір / m. escolha , eleição /вýбори /	одеколón / m. água de colônia
вýріб / m. fabricação, manufatura /вýроби/	одéржувати /одéржати/ v. receber
від / prep.+gen.: de, da parte de	окулáри / só pl.: óculos
вік / m. idade, século /вікі /	парфўма / f. perfume /парфўми /
гблення /n. ação de barbear-se /гóлення/	перехóдити /перейтí/v. passar, atra-vessar
готувáти /приготувáти/v. preparar	пляшечка / f. frasco /пляшечкі /
готóвий,-а,-о/ adj. pronto /готóві/	полýця / f. prateleira, estante /полýці/
дух / m. espirito	потréбувати / v. necessitar, precisar
дóжина / f. dúzia /дóжини/	пропадáти /пропасти/ v. desaparecer
згідно /prep. conforme a...	рецéпт / m. receita /рецéпти/
здорóв'я / n. saúde	сидіти /посидіти/ v. sentar-se, estar sentado
йод / m. iodo	смíх / m. riso
карбóванець /m. Karbovanets /карбóванці/	сóнце / n. sol
копíйка / f. kopijka /копíйкі/	тíло / n. corpo /тілá /
коробка / f. caixa /коробкі/	убýтий,-а,-е/ adj. morto, assassinado /убýті/
крем / m. creme /крéми/	чудóвий,-а,-е/ adj. maravilhoso /чудóві/

лéзо / n. lâmina	якийсь, якась, чкéсь / pron. : certo
лік / m. remédio, medicamento	лікувати / вілікувати / v. curar, d medicar

---

ДЕЯННЯЛІСТА ЛЕКЦІЯ
ДІАЛОГ

/ Купівля дому /

Чоловік: Моя дорога дружино! Мені вже набридло жити в цій чужій квартирі. Вона має й добра.

Дружина.: Ну, то купімо новий собі дім. У нас вже є гроши. Я думаю, вистачить на купівлю дому.

Ч.: Я також так думаю. Купімо дім на три кімнати з лазнічкою.

Д.: І з великою вітальню.

Ч.: Я думаю, трéба шукати дім із гаражем.

Д.: Я хочу мати в кухні електричну плиту.

Ч.: Хіба тобі не подобається гáзова плита?

Д.: Мені набридла гáзова плита.

Ч.: Після тóго, як ми кúпимо новий дім, кúпимо також гарний диван і два крісла.

Д.: Трéба шукати дім із паркетною підлогою. Ми кúпимо також гарний килим.

Ч.: Гм! Твої думка добра, але...

Д.: Що "але"?

Ч.: Це буде багато коштувати.

LICAO XIX

DIÁLOGO

/ Compra de uma casa /

Marido: - Minha cara esposa! Eu já estou aborrecido de viver neste apartamento alheio. Ele é pequeno e caro.

Espouse: - Bem, então compraremos uma casa nova para nós. Já temos dinheiro. Eu penso que basta para a compra da casa.

- Eu também penso assim. Compraremos uma casa com três quartos e naheiro.
- E com uma grande sala de visitas.
- Eu penso que é preciso procurar uma casa com garagem.
- Eu quero ter na cozinha um fogão elétrico.
- Não gosta do fogão a gás?
- Estou aborrecida com fogão a gás.
- Depois que comprarmos uma casa nova, compraremos também um belo divã e duas cadeiras.
- É preciso procurar uma casa com piso de parquetes. Nós compraremos também um belo tapete.
- Hum! Tua idéia é boa, mas...
- O que "mas"?
- Isso vai custar muito.

ЧИТАННЯ

У нас є дім на чотири кімнати. Це значить, ми маємо одну велику вітальню й три малі спальні. Я не рахую лазнички й кухні. Біля дому стоїть гараж на два авта. Спереду дому ми маємо невеликий садок, у якому є квітник і травник. Я доглядаю дерева, квіти й траву. Які гарні кві-

тиг ми маємо! У нашому квітнику ростуть також соняшники. Як гарно вони виглядають, коли цвітуть! Ззаду дому в нас є великий двір. Там мати зробила невеликий горід, на якому ростуть буряки, картопля, морква, помідори та інша горбдина. Ми завжди маємо свіжу горбдину. Іноді мати каже: "Тут ростуть наші вітаміни". Вона радить нам йти багато моркви, а також горбдини взагалі.

ВИСЛОВИ

підлоба з твердого дерева.

Assoalho de madeira dura.

Мені набридло це.

Isto me aborreceu (Enjoei-me disto

Йому набрид цей дім /чоловік/

Ele enjoou desta casa (homem)

Їй набридла ця кухня.

Ela enjoou desta cozinha.

Моїй дружині набридла та квартира.

Minha esposa enjoou deste aparta-

Після того, як ми купимо / побачимо... / Depois que comprarmos / veremos...

ГРАМАТИКА

O passado de Набриднути. No masculino singular, o passado corresponde à raiz do verbo. Набриднути exige o dativo.

Петрові набрид цей олівець.

Pedro enjoou deste lápis.

Їй набридла ця ручка.

Ela enjoou desta caneta.

Нам набридло це чорнило.

Nós enjoamos desta tinta.

Emprego da partícula ЖЕ /Ж/. A partícula enfática ЖЕ emprega-se quando o termo que a precede termina por uma consoante. Emprega-se Ж em outros casos. O sentido desta partícula depende do contexto da frase:

Він же знає про це.

Ele sabe disto! (= sabe bem)

Вона же була там.

Mas ela estava lá.

Якщо же ви не хочете...

Se é que o senhor não quer...

Ходімо ж!

Vamos então!

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Se o senhor quer comprar uma casa boa, deve procurar aquela. Eu não vos aconselho comprar uma casa velha. Compre uma nova. Deve-se reparar uma casa velha. Isto leva muito tempo. Isto custa muito caro. Eu estou certo que as casas novas não são caras agora. Meu irmão comprou recentemente uma linda casa nova. Ela está muito contente com a sua casa nova. Sua esposa está contente também. Ela queria comprar um tapete velho mas meu irmão disse: Não, compremos um novo! Eles compraram um tapete novo. Eles o puseram sobre o assoalho de madeira dura. Agora sua sala de visitas está muito bela. No próximo mês, eles vão comprar um novo sofá; ele é muito caro. Mas eles têm dinheiro. Ele é farmacêutico; ela é professora. Estou certo de que eles têm dinheiro.

II. Declinar os seguintes termos no singular:

килим, купівля, плита, крісло.

СЛОВНИК

багáто / adv. molto	купívля / f. compra /купівлі/
бу́ряк / m. beterraba /бу́рякі/	кухня / f. cozinha /кухні/
ви́стача́ти / v. bastar, ser sufi- /ви́стачити/ ciente	лáгбдити / v. consertar, reparar /полáгбдити/
вітáльня / f. sala de visitas /вітальні/	лазníчка / f. banhiro /лазníчки/
вітамíн / m. vitamina /вітаміни /	мбрква / f. cenoura
гáзовий,-а,-е/ adj. gasoso, a gás /гáзові/	набрида́ти / набрýднути/ v. enjoar, aborrecer
горбóд / m. quintal, pomar /горбди/	паркéтний,-а,-е/adj. de parquete /паркéтні/
горбдина / f. legumes	підлóга / f. assoalho, piso /підлбги/
грóші / m.pl. dinheiro	пíсля / prep.+gen.: apóis, depois de
дéрево / n. árvore /дерéва /	плитá / f. fogão /плити/
дивáн / m. divã, sofá /дивáни/	помідóр / m. tomate /помідбри/
дім / m. casa /домíй/	ростí / вýrosti/v. crescer
догляда́ти /доглáнути/v. cuidar de	сад / m. pomar /садí/
електрíчний,-а,-е/adj. elétrico /електрíчні/	садóк / m. pomarzinho, jardim /садкí/
же / (partícula enfática)	сóняшник / m. girassol /сóняшники/
ззáду / adv. atrás	спáльня / f. dormitório /спáльні/
кварти́ра / f. apartamento /квартири/	спéреду / prep.+gen. : diante de, à frente
квітнíк / m. jardim /квітникí/	твердýй,-á,-é/adj. duro, áspero /твердí/
килíм / m. tapete /килимí/	травá / f. grama /трáви/
кімнáта / f. quarto, câmara /кімнáти /	травníк / m. gramado /травникí/
коштувáти / v. custar	цвістí /розцвістí / v. florescer
крісло / n. cadeira /крісла /	чужíй,-á,-é/ adj. estranho /чужí /
	шукáти / v. procurar

ДВАДЦЯТА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ/ Лáгодження хáти /

- А.: Що ви це рóбите, сусíде?
- Б.: Як бáчите, пáгоджу хáту.
- А.: Чиíм це ви молотком заби-
вáсте цвáхи?
- Б.: Вже ж не вáшим, а своїм.
- А.: Де ж ви дістáли такий зrúч-
ний молотóк?
- Б.: Купíв у крамници.
- А.: Тут недалéко звíдси робít-
ники будýють хáту. У них най-
кráщи інструмéнти. Томуж я ду-
мав, що ви працюєте íхнім мо-
лотком і íхньою пíлкою.
- Б.: Нí, я пилáю дошкí своєю пíль-
кою.
- А.: Де ви дістáли цю гóстру
пíлку?
- Б.: Вже ж не вкрав, а купíв.
- А.: Жартуєте, сусíде.
- Б.: Весéлий смíх - здоров'я.
- А.: Ма́сте ráцію. Здоров'я всьо-
му головá...
- Б.: Так-так, сусíде. Протíкає
дах. Тréба лáгодити.
- А.: Між іншим, учбра йшбв велíй-
кий дощ.
- Б.: Зáвтра бýде ще бíльший, бо
съогóдні дýже хмáрно.
- А.: Так-так. Ба́чу й сам, що в
нéбі збиráться дошовí
хмáри.
- Que está fazendo aí, vizinho?
- Como você vê, estou consertando a casa.
- Com o martelo de quem você está pregando pregos?
- Claro que não com o seu, mas com o meu.
- Onde arranjou um martelo tão jeitoso?
- Comprei na loja.
- Não longe daqui os operários estão construindo uma casa. Eles têm os melhores instrumentos. Por isso pensei que você está trabalhando com o martelo deles e com o serrote deles.
- Não, eu estou serrando tábuas com o meu serrote.
- Onde você conseguiu este serrote afiado?
- Claro que não roubei, comprei!
- Está gracejando, vizinho.
- Riso alegre é saúde!
- Tem razão. A saúde é o princípio de tudo...
- Sim, sim, vizinho. O teto tem goteira. É preciso consertar.
- Entre outras coisas, ontem chovia muito (caía uma grande chuva -lit.)
- Amanhã vai chover ainda mais, pois hoje está muito nublado.
- Sim, claro. Eu mesmo estou vendo, que no céu estão se juntando nuvens de chuva.

LICAO XXDIÁLOGO/ Conserto da casa /

- ЧИТАННЯ
- I. Мої молóдша сестра недáвно розбíла шíбку в кўхні. Тréба булб поїхати а́втом до крамници й купíти новý. Потім я встáвив її в rámu. Мій стáрший брат подивíвся на робóту й сказáв: "Це найкráща робóта, яку я будь-коли бáчив". Я був дýже задовóлений цíєю похвалю /хвалю/
- II. У ме́не ву́щий вужчий зшítок нíж у вас. У ме́ні вáжчий словник, нíж у ме́ні. У нас бíльша шkóla, нíж у них. У Петrá кráще чорnílo, нíж у Богдáна. В на́шому селí гlíбша й ширша ríčka, нíж у íхньому. Це пальто дорóжче, нíж те. Моé

ávto нíжче, níж wáše. У моéї сестрý мéнший дíм, níж у вас.

III. У мéне новýй костýм, алé в нýбóго новíший. Нáша цéрква висóка, алé іхня вýща. Моé ávto дорогé, алé wáše дорóжче.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Хáй небагáта, алé свой хáта.
Весéлий смíх - здорóв'я.

ВИСЛОВИ

між іншим	entre outros (entre outras coisas)
дóсить дóбрый	bastante bom
трóхи кра́щий	um pouco mélhor
що бíльший, то кра́щий	quanto maior, melhor
такий великий, як...	tão grande, como...
такий малýй ,як...	tão pequeno, como...
лáгодити взуттý /бдяг/	consertar calçado (roupa)
я відремонтувáв ávto	eu consertei o carro
в ремónti	em reparação (no conserto)

ГРАМАТИКА

O grau comparativo e superlativo dos adjetivos..- Forma-se habitualmente os comparativos e os superlativos dos adjetivos de acordo com um dos cinco seguintes esquemas:

Positivo

Comparativo

Superlativo

(acrescenta-se um **и** à raiz)

(Acrescenta-se o prefixo ao comparativo)

I.

гарний,-а,-е,-и	гарніший,-а,-е,-и
добрий,-а,-е,-и	добріший,-а,-е,-и
новий,-а,-е,-и	новіший,-а,-е,-и
синій,-я,-е,-и	синіший,-а,-е,-и

найгарніший,-а,-е,-и
найдобріший,-а,-е,-и
найновіший,-а,-е,-и
найсиніший,-а,-е,-и

(Acrescenta-se o sufixo **-ш-** ao radical)

II.

дешевий,-а,-е,-и	дешевший,-а,-е,-и
молодий,-а,-е,-и	молодший,-а,-е,-и
старий,-а,-е,-и	старший,-а,-е,-и
старий,-а,-е,-и	старіший,-а,-е,-и

найдешевший,-а,-е,-и
наймолодший,-а,-е,-и
найстарший,-а,-е,-и
найстаріший,-а,-е,-и

(o sufixo **-ок-** é subsítuido pelo sufixo **-ш-**)

III.

глибокий,-а,-е,-и	глибший,-а,-е,-и
широкий,-а,-е,-и	ширший,-а,-е,-и

найглибший,-а,-е,-и
найширший,-а,-е,-и

Notemos a mudança de consoantes em **високий** -и-

високий,-а,-е,-и

вищий,-а,-е,-и

найвищий,-а,-е,-и

(A aparição de -жч- na mudança de certas consoantes)

IV.

важкий,-а,-е,-и

важчий,-а,-е,-и

найважчий,-а,-е,-и

вузъкий,-а,-е,-и

вужчий,-а,-е,-и

найвужчий,-а,-е,-и

дорогий,-а,-е,-и

дорожчий,-а,-е,-и

найдорожчий,-а,-е,-и

низы́кий,-а,-е,-и

нижчий,-а,-е,-и

найнижчий,-а,-е,-и

(Emprego de um outro termo comparativo irregular)

У.

великий,-а,-е,-и

більши́й,-а,-е,-и

найбільши́й,-а,-е,-и

добрий,-а,-е,-и

кращий,-а,-е,-и

найкращий,-а,-е,-и

/ гарний-а,-е,-и /

малий,-а,-е,-и

менши́й,-а,-е,-и

найменши́й,-а,-е,-и

Declinação dos comparativos e dos superlativos. - Eles se declinam como os adjetivos de grau positivo cuja radical é áspera.

I. Traduzir para o ucraniano:

Meu dicionário é maior que o seu. A vossa casa é menor que a minha. Seu carro é mais longo que a sua garagem. Seus deveres são melhores que os nossos. Seu lápis é muito bom, mas a sua esferográfica é melhor (fem. seu = dela). Quem tem o terno mais novo? Meu avô tem o mais velho cachimbo já feito na Ucrânia. Nossa biblioteca tem os maiores livros que eu já vi. Entre parênteses, eu tenho o mais pequeno lápis. Quem é o mais velho na classe? Quem é o mais jovem?

II. Declinar na singular:

небо, дош, цвях, молоток, пилка.

СЛОВНИК

**більши́й,-а,-е/ adj. maior
/більши/**

**найкращий,-а,-е/adj. o melhor, o
/найкращі/ mais belo**

будувати /збудувати/v. construir

**небага́тий,-а,-е/ adj. pobre
/небагаті/**

будь-коли /adv. um dia... nunca, já

**небо / n. céu
/небеса/**

**важкий,-а,-е/ adj. pesado
/важкі/**

**низи́кий,-а,-е/ adj. baixo
/низики/**

вставляти /встáвити/ v. colocar,

ніж / conj. que (compar.)

вузъкий,-а,-е / adj. estreito

пілка / f. serrote

/вузкі/

/пилкі/

**глибокий,-а,-е/ adj. fundo
/глибокі/**

пилáти /спилáти/ v. serrar

**дах / m. telhado, coberta
/дахі/**

**протикáти /протéкти/v. deixar entrar
água (teto), ter goteira**

дивйтися/ подивйтися/v. olhar

рама / f. quadro

/рами/

дошка / f. tábua /дошкі/	ремонтувати / відремонтувати / v. conser- tar, reparar, remontar
дош / m. chuva /доші/	робітник / m. operário /робітникі/
дошовий, -á, -é / adj. de chuva, /дошові/ chuvoso	роздивати / розбити / v. desmontar, der- rubar
жартувати / пожартувати / v. gracejar dizer graças,	сам, -á, -é / adj. só, o próprio /самі/
забивати / зáбить / v. bater (prego)	стáрший, -а, -е / adj. mais velho, idoso /стáрши/
збирати-ся / зібрати-ся / v. preparar- se	сусід / m. vizinho /сусіди/
інструмент / m. instrumento /інструменти/	тому / conj. por isso
їхати / поїхати / v. ir (de vículo) viajar	хáта / f. casa /хаті/
красти / вкрасти / v. roubar	хмáра / f. nuvem /хмáри/
кráщик, -а, -е / adj. melhor, mais /кráщі/ belo	широкий, -а, -е / adj. largo /широкі/
лáгодження / n. reparação, conserto	хмáрно / adv. nublado
мéнший, -а, -е / adj. menor, inferior /мéнши/	цвях / m- prego /цвяхи/
мíж / entre (prep.+ instr./gen.)	шибка / f. vidro (de janela) /шибки/
молóдший, -а, -е / adj. mais novo, jovem /молодши/	
молотóк / m. martelo /молоткі/	

ДВАДЦЯТЬ ПЕРША ДЕННИЦЯ

ДІЯЛОГ

/ Аритмética /

- A.: Чи ви вмієте розв'язувати аритметичні задачі?
- B.: Думаю, що вмію не гірше від /за/ вас.
- A.: Гарáзд. Скільки буде п'ять додати чотири?
- B.: Де́в'ять.
- A.: Скільки буде двадцять один додати сімнáдцять?
- B.: Тридцять вісім.
- A.: Скільки буде сімок віднáти чотирнáдцять?
- B.: Двадцять шість.
- A.: Скільки буде чотири помножити на де́в'ять?

LICÃO XXX

DIÁLOGO

(Aritmética)

- Você sabe resolver problemas aritméticos?
- Penso que sei não pior que você.
- Está bem. Quanto ficam cinco mais quatro?
- Nove.
- Quanto é $21 + 17$?
- 38
- Quanto é $40 - 14$?
- 26
- Quanto é 4×9 ?

- Б.: Трійдцять шість.
А.: Скільки буде одинадцять помножити на дванадцять?
Б.: Сто трійдцять два.
А.: Ви знаєте таблицю множення краще за мене.
Б.: Мій двоїрідний брат знає ще краще від мене. Він першокласний математик. Він працює інженером на завбіді.
А.: Гардэд. Скільки буде п'ятдесят сім поділити на три?
Б.: Дев'ятнадцять.
А.: Я бачу, що ви дуже добре знаєте додавання, віднімання, множення й ділення.
Б.: Такі речі кожен мусить знати.
- 36
- Quanto é 11×12 ?
- 132
- Você conhece a tabuada (de multiplicação) melhor que eu.
- Meu primo sabe ainda melhor que eu. Ele é um matemático de primeira classe. Ele trabalha como engenheiro na empresa.
- Muito bem. Quanto é $57 \div 3$?
- 19
- Vejo que você sabe muito bem a adição, subtração, multiplicação e divisão.
- Estas coisas cada um deve saber.

ЧИТАННЯ

Василь читає сьогодні добре, але Петро краще. Хто читає найкраще? Я думаю, Оксана. Вона завжди читає голосно й виразно – так, як вимагає вчитель. Мабуть, ніхто не читає голосніше й виразніше за /від/ ней.

Хто добре розв'язує аритметичні задачі? Марія? Ні, вона розв'язує задачі гірше, ніж хтонебудь у класі. А як щодо Кирила? Він знає таблицю множення найгірше.

Як добго ви сиділи в бібліотеці вчора ввечері? Дві години. А я сидів там дзвше. Петро й Іван сиділи найдовше – до десятої години вечора. Тепер вони знають діялози найкраще.

Хто вміє дешево купувати добре речі? Тарас? Ні, Василь. Він заплатив менше за черевики, ніж я. Він купив собі штані значно дешевше, ніж хтонебудь із нас.

Скільки коштує це авто? Вісімсот дев'янадцять чотири карбованці. А скільки коштує те авто? Воно коштує значно дорожче. Яке авто найдорожче? "Запорожець".

Наші хлопці не вміють стрибати високо. Вони стрибають низько. Але Кирило стрибає вище. Тарас і Василь стрибають найвище.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Нема краще, як удобма.
Що більше, то краще.

ВИСЛОВИ

помножити на
поділити на
якнайбільше

*multiplicar por
dividir por
quanto mais (possível)*

як найшвидше	o mais rapidamente (possível)
як найскоріше	o mais cedo, depressa (")
розв'язувати задачу	resolver o problema

ГРАМАТИКА

Comparativos e superlativos dos advérbios. - A formação dos comparativos e superlativos dos advérbios é semelhante à dos adjetivos.

<u>Positivo</u>	<u>Comparativo</u>	<u>Superlativo</u>
багато	більше	найбільше
гарно	гарніше	найгарніше
глибоко	глибше	найглибше
дешево	дешевше	найдешевше
довго	довше	найдовше
мало	менше	найменше
погано	гірше	найгірше
низько	нижче	найнижче
дорого	дорожче	найдорожче
високо	вище	найвище

As preposições ВІД е ЗА. Nas comparações, as preposições ВІД e ЗА são seguidas de genitivo.

Він кращий від /за/ Петра.   Ele é mais bonito (melhor) que Pedro.

Він знає це краще від /за/ мене.   Ele conhece isto melhor do que eu.

Я менший від /за/ нього.   Eu sou menor do que ele.

Я працюю менше від /за/ нього.   Eu trabalho menos que ele.

ДОМАШНЯ РОБОТА

Transcrever com letras as operações seguintes (em ucraniano) e resolvê-las:

$$12 + 9 = / 11 + 3 = / 8 + 7 = / 44 + 36 = / 65 + 20 = / 80 + 19 = /$$

$$90 - 60 = / 100 - 75 = / 200 - 151 = / 500 - 389 = / 21 \times 6 = /$$

$$13 \times 9 = / 21 \times 10 = / 305 \times 3 = / 400 \times 2 = / 100 : 5 = / 87 : 3 = /$$

$$760 : 4 = / 912 : 6 = / 1000 : 250 = /$$

СЛОВНИК

аритметика / f. aritmética   задача / f. dever, problema
/задачі/

аретмитичний,-а,-е/ adj. aritmético   значно / adv. consideravelmente
/аретмитичні/

більше / adv. mais   інженер / m. engenheiro
/інженері/

Василь / m. Vasyl (Basílio)   Кирило / m. Kerêlo (Cirilo)

вимагати / v. exigir   кожен / pron. cada

виразніше / adv. mais claramente   краще / adv. melhor

вісоко /adv. alto	математик / m. matemático /математики/
вище /adv. mais alto	менше /adv. menos
віднімання / n. subtração	множення /n. multiplicação
віднімати /віднáти /n. subtrair,	помножити /помножити/ v. multiplicar
гíрше /adv. pior	мусити /v. dever
голосніше /adv. mais alto	найвище / adv. o mais alto (possível)
двоюрідний брат /adv. primo	найгíрше /adv. o pior (possível)
двоїрідна сестра / adv. prima	найдорожче /adv. o mais caro(possível)
дешéвше /adv. mais barato	найдовше /adv. o mais longamente
ділення / n. divisão	найкраще /adv. o melhor, o mais belo
діліти /поділіти /v. dividir	нізько /adv. baixo
дóвше /adv. mais longamente	розв'язувати / v. resolver /розв'язáти/
додавання /n. adição, soma	стрибати /стрýбнúти/ v. saltar, pular
дорбжче /adv. mais caro	табліца / f. tabela /таблýці /
забо́д / m. empresa /забо́ди /	хтонéбудь / pron. qualquer (pessoa)
	якнайскоріше / o mais depressa (cedo possible

ДВАДЦЯТЬ ПРУГА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ

/ Дім і меблі /

А.: Чи можна знати, яку власність – Pode-se saber, que propriedade você tem.

Б.: Будь ласка, питайте, а я буду відповідати на ваші питання.

А.: Скільки у вас будінків?

Б.: Я ще не мільйонер. Наша родина має тільки один будинок.

А.: Скільки у вас авт?

Б.: Два автомобілі. Одне батькове, а друге материне. Батькі їздять під ними на працю.

А.: Скільки кімнат у вашому будинку?

Б.: П'ять кімнат, дві лазнічки та одна велика кухня.

А.: Скільки письмових столів у вашому будинку?

Б.: Два.

А.: Які меблі є в вашому будинку?

Б.: Ми маємо два м'які дивани,

LIÇÃO XXIIDIÁLOGO

/ Casa e móveis /

- Pergunte, por favor, e eu vou responder às suas perguntas.

- Quantas casas você tem?

- Não sou milionário ainda. A nossa família tem só uma casa.

- Quantos carros têm?

- Dois carros. Um do pai e outro da mãe. Os pais vão com eles ao trabalho.

- Quantos quartos há na vossa casa?

- Cinco quartos, dois banheiros e uma grande cozinha.

- Quantas escrivaninhas há na vossa casa?

- Duas.

- Que móveis há na vossa casa?

- Temos dois sofás macios, cinco pol-

п'ять м'яких крісел, шість ліжок, один кухоний стіл і шість металевих стільців, один холодильник.

- tronas, cinco camas, uma mesa de cozinha e seis cadeiras de metal, uma geladeira.

А.: Я бáчу, у вас велика родина.

- Vejo que tens uma família grande.

Б.: Сім осіб. Батько, мати, я й чотири брати.

- Sete pessoas. O pai, a mãe, eu e quatro irmãos.

А.: І жóдної сестри?

- E nenhuma irmã?

Б.: Жóдної.

- Nenhuma.

ЧИТАННЯ

Хто має найбільше книжок? Я думаю, наша бібліотека. Вона має багато різних великих і маліх книжок. Там є також багато журналів і газет. Ви можете прочитати там книгу не тільки українською мовою, а й англійською, німецькою й французькою мовами. До бібліотеки ходить багато людей, чоловіків і жінок, студентів і студенток, учнів і учениць. Я знаю одного студента, який протягом минулого місяця прочитав декілька романів, п'ять повістей і багато оповідань. Він вивчає історію української літератури. Він хоче до наступної весни скінчити свою працю та одержати звання бакалавра. Сame тепер осінь і дівочі вечори. Отож він читає щовечора до одинадцятої години ночі. Він каже, що зима - найкраща пора робку для нього, бо він має досить часу на читання. Алé мені більше подбається літо. Для мене літо - найкраща пора робку.

Нáша дýма, нáша пíсня
не вмré, не загýне:
От де, люди, нáша слáва,
Слáва України!

Тарас Шевченко / 1814-1861/

ВИСЛОВИ

він помéр
вонá помéрла
кнýги українською мовою
кнýги німецькою й фран-
цýзькою мовами
більше як п'ять
не мénше як дéсять
досить багато
відповідáти на питáння
цýбого лíта
минýлої осени
настýпної веснý
бáтьків костýм
сестринí черевíки.

ele morreu
ela morreu
livros em língua ucraniana
livros em língua alemã
e francesa
mais que cinco
não menos que dez
até muito
responder à pergunta
este verão
no outono passado
na próxima primavera
o verão de ...
os sapatos do irmã

1. Genitivo plural dos nomes. - O genitivo plural dos nomes é função do gênero destes nomes.

1. Nomes de radical áspero

M.	F.	N.
Nom.P1. браті́	кімнáти, лазнýчки	áвта, крісла, слова
Gen.P1. холодильни́ки	кімнáт, лазнýчок	авт, крісел, слів холодильник-ів

O genitivo plural dos nomes femininos e neutros corresponde ao radical. Mas para uma pronúncia mais fácil, se insere uma vogal desde que haja duas consoantes, particularmente se elas são sibilantes.

лазнич-о-к, книж-о-к, студент-о-к, жін-о-к, кріс-е-л

2. Nomes de radical brando

M.	F.	N.
Nom.p1. учителі, краї	учениці, кухні	місця, оповідання
Gen.P1. учител-ів, країв	учениць, кухонь	місць, оповідань

Notamos a aparição do sinal brando "ъ" indicando o radical brando em certos nomes.

Os nomes femininos que terminam por uma consoante. - Os nomes femininos que terminam por uma consoante assumem no genitivo plural a terminação: ей

<u>Nom.sing.</u>	<u>Nom.p1.</u>	<u>Gen.p1.</u>
річ	речі	речей
ніч	ночі	ночей
повість	повісті	повістей

<u>mas:</u>	люди	людей
	гроши	грошей

0 genitivo plural dos adjetivos. - Os adjetivos que têm radical áspero recebem no genitivo plural a terminação -их, enquanto que estes que têm radical brando recebem a terminação -ix e isto independentemente dos nomes que eles modificam.

Я маю багато добрих книжок, олівців і пер.

Eu tenho muitos bons livros, lápis e penas.

Моя сестра має декілька /кілька/ синих краваток і олівців.

Minha irmã tem algumas gravatas azuis e lápis.

Emprego do genitivo depois de verbos e de numerais: depois de certos verbos e numerais, tais como багато, мало, трохи, кілька, п'ять, шість

e alguns outros ainda, deve-se empregar o genitivo.

Вона має багато /кілька/ будинків.   Ela tem muitas casas (prédios).

Вона має п'ять сестер.   Ela tem cinco irmãs.

Os verbos definidos e indefinidos. - Os verbos definidos indicam uma simples ação, os verbos indefinidos indicam uma ação que se repete ou que é periódica.

Estes verbos exprimem de ordinário a idéia de movimento.

1. Verbos definidos

Я іду до міста.

Eu vou para a cidade (de veículo)

Ми ходимо до школи.

Nós andamos à escola.

2. Verbos indefinidos

Щодня ми їздимо до міста.

Nós vamos todo dia à cidade.

Ми ходимо до школи.

Nós andamos (regularmente) à escola.).

Número do predicado. - Os advérbios de quantidade багато e muitos outros têm o predicado no singular.

Багато людей ходить у бібліотеку.   Muita gente vai à biblioteca.

O possessivo. - (Cf. Lição VI)

Це батьків /братів/, /материн/ олівець.

É o lápis do pai (irmão, mãe)

Маріїн диктант.

O ditado de Maria.

Учителів словник.

O dicionário do professor.

ДОМАШНЯЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Quantos livros tem você? Eu tenho vinte e nove livros, mas meu pai tem muito mais. Quanto você pagou pela geladeira? Não fui eu, mas minha mãe que pagou esta geladeira. Ela pagou por ela 96 karbovantsi e 37 kopiykê. Quantas gravatas tem seu irmão? Não estou certo, mas me parece que ele tem cerca de 17. Ela tem poucas canetas, mas muitos lápis. Quantas novelas e contos leu seu irmão? Não sei. Pergunte-o, por favor. Quanto a mim eu li 15 contos e sete novelas no verão passado. No próximo inverno eu devo ler pelo menos 10 novelas e vinte contos. Minha mãe lê uma novela cada semana. Ela gosta de ler a história da Ucrânia. Ela leu recentemente um livro sobre Ivan Mazepa, "hétman" da Ucrânia.

II. Responda em ucraniano às seguintes questões:

1. Скільки книжок ви купили сьогодні?

2. Що ви робили вчора?
3. Чи ваш брат часто їздить автом?
4. Чи ви вже знаєте говорити й писати без помилок на українському?
5. Чи ви любите лекції української мови? Чому?

III. Dar o genitivo plural das seguintes expressões:

добрі батьки, холодні зими, довгі романи, теплі осені, трудні задачі, гострі пилки, домашні роботи, зелені дерева, гарні приказки, українські слова, глибокі кишени, сині альбоми.

СЛОВНИК

бакалáвр / m. bacharel /бакалáви/	менш / adv. menos
бáтьків,-ова,-ове/adj. do pai, /бáтькові/ paterno	металéвий,-а,-е/adj. de metal, metálico /металéви/ ,
більш / adv. mais	мільйонéр / m. milionário /мільйонéри/
брáтів,-опа,-ове/adv. do irmão /брáтові/	м'якíй,-á,-é/ adv. mole, brando /м'якí/
весна / f. primavera /вéсни/	напéм'ять / adv. de cor, de memória
вéчір / m. tarde /вечоры/	німéцький,-а,-е/adj. alemão /німéцькі/
вивчáти /v. aprender	бсінь / f. outono /бсени/
вірш / m. poesia /вірши/	осбá / f. pessoa /осбби/
влáсніть /f. propriedade	отже /conj. pois
вмиráти /вмéрти/v. morrer	письмóвий,-а,-е/adj. escrito, por escrito /письмóви/
дéкілька /pron. alguns	пíсня / f. canção /пíсні/
дóвгий,-а,-е/ adj. longo /дбвгі/	порá / f. estação, tempo /пбри/
дúма / f. pensamento, balada /дўми/	прóтягом /prep. durante, atraves de
жóдний,-а,-е/ жóден/adj. nenhum /жóдні/	різный,-а,-е/ adj. diverso /різни/
загинути / v. perecer	родíна / f. família /родíни/
званий /n. vocação /званий/	ромáн / m. romance /ромáни/
зимá / f. inverno /зими/	сестрýн,-á,-é/ adj. da irmã /сестрині/
истóрія /f. história	слáва / f. glória, fama
їздити /з'їздити/ v.ir (de veículo)	умиráти /умéрти/ v. morrer
кíлька /pron. alguns	холодýльник / m. geladeira /холодýльники/
кнýжка /f. livro /книжкі/	Шевчéнко, Tarác / Tarás Chevtchenko

кухонный, -а, -е / adj. de cozinha
/кухнні/

літо / n. verão
/літá/

материн, -а, -е / adv. de mãe, materno
/материні/

мéблі / só pl.: móveis

шовéчора / adv. cada tarde

щонаймénше / adv. pelo menos

шорáниу / adv. cada manhã

: = : = : = : = : = : = : = :

ДВАДЦЯТЬ ТРЕТЬЯ ЛЕКЦІЯ

ДІАЛОГ

/ Майнó селяніна/

А.: Хто ваш батько за фáхом?

Б.: Мій бáтько немáє фáху. Він селянін.

А.: Якá у вас влáсність?

Б.: У нас є велика хáта на чотири кімнáти, комóбра для зéрна, стáйня для конéй, корíвник для корíв, хлів для свинéй і клúня для рíзних речéй.

А.: Якé ще майнó є у вáшого бáтька?

Б.: Ми маéмо плугí, борони, сівалку й жнивáрку.

А.: Шо .ви рóbите нíми?

Б.: На веснí ми бремо пóле плúгом і волóчимо боронóю. Ми сіємо зéрно сівалкою.

А.: А влítку?

Б.: Влítку ми кóсимо жýто, пшеницю, ячmінь і овéс жнивáркою.

А.: У вас є тráktor?

Б.: Ні, кóni тягають сівалку й жнивáрку.

А.: А як щóдо врожáю?

Б.: Ми зáвжди маéмо дóбрый урожáй.

А.: Який хліб вам бíльше подóбáється - жýтнíй чи пшеничний?

Б.: Я їм усáкий хліб.

А.: А як щóдо кáши?

Б.: Найбíльше я люблю гречáну кáшу.

LIÇÃO XXIII

DIÁLOGO

/ Os bens do camponês /

- Que é teu pai de profissão?

- Meu pai não tem profissão. Ele é camponês.

- Qual é a vossa propriedade?

- Nós temos uma casa grande com quatro quartos, despensa para o grão, estrebaria para cavalos, estábulo para vacas, um chiqueiro para porcos e um celeiro para diversas coisas.

- Que outros bens possui seu pai?

- Nós temos arados, gradeadeiras, semeadeira e ceifadeira.

- Que vocês fazem com eles?

- Na primavera nós aramos o campo com o arado e gradeamos com a gradeadeira. Semeamos o grão com a semadeira.

- E no verão?

- No verão nós ceifamos o centeio, o trigo, a cevada e a aveia com a ceifadeira.

- Vocês têm trator?

- Não, os cavalos puxam a semadeira e a ceifadeira.

- E quanto à colheita?

- Nós sempre temos boa colheita.

- Que pão agrada mais a você - o de centeio ou o de trigo?

- Eu como qualquer pão.

- E quanto à "kascha"?

- Eu gosto mais de "kascha" de trigo sarraceno.

ЧИТАННЯ

В Україні сніг починає падати восени – в листопаді, іноді навіть у жовтні. Взимку всі поля покрýті снігом. Тоді ніхто не працює на пôлі. Сніг лежить до березня, а потім починає танути. Коли розташне сніг, тоді росте трава й цвітуть квіти, а дерева одягаються в зелене листя. У небі співають веселі жайворонки, а в саду – солов'ї. Як гарно навесні в Україні.

Вивчіть цей вірш напам'ять:

Село на нашій Україні –
Неначе писанка село,
Зеленим гаєм поросло!
Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять паласти,
Неначе діво. А кругом
Широколистій тополі,
А там і ліс, і ліс, і полье,
І сині гори за Дніпром.
Сам Бог витає над селом.

Тарас Шевченко

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Чим багаті, тим і раді.
Що хата має, тим і приймає.
Люди добрі, тепла хата, є що їсти, є де спати – хоч зиму!

ВИСЛОВИ

в усякому разі
як щодо (+ gen.)

em todo caso
quanto... no que concerne...

ГРАМАТИКА

O termo СЕЛЯНИН. Notamos que o termo селянин tem o genitivo plural formado de seu radical селян. . No nominativo plural, suprime-se o sufixo -ин que é substituído por -и.

Селяни працюють на полях.

Os camponeses trabalham no campo.

У місті немає селян.

Não há camponeses na cidade.

Genitivo plural dos possessivos.

Nom.pl.	мої	ваші	їхні
Gen.pl.	мо-їх	ваш-их	їхн-іх

У мене немає ваших /їхніх/
олівців.

Eu não tenho os vossos (seus) lápis.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Copiar completando:

Минулого літ... ми мали великий... урожай./ Ми скосили жит... пшениц..., овес і ячмінь жниварк... / Після цього ми зорали поле плуг... і заволочили борон... / Коли поле було вже готов..., ми посіяли жит... / Поле з зелен... жит... лежал... всю зим... під сніг.../ Коли розтан... сніг, тоді жито почав... рости./Тепер травень і жито вже висок.../За місяць ми знову будемо кос.../Так щорок.../Така прац... селян.

II. Declinar no singular:

селянин, кінь, корова, тополя.

III. Dar o genitivo plural dos seguintes termos:

кінь, свиня, корова, тополя, клуня, сівалка, жниварка.

СЛОВНИК

багатий,-а,-е/ adj. rico /багаті/	овес / m. aveia /вівса/
біліти / v. branquear	орати /зорати/ v. arar
Бог / m. Deus	пáдати /впасти/v. cair
борона / f. grade (agric.) /бóрни/	пýсанка / f. ovos de Páscoa /пisanкý/
взýмку /узýмку/adv. no inverno	плуг / m. arado /плуги/
влітку /улітку/adv. no verão	пóле / n. campo /пóля/
волочити /заволочити/f. gradear	покрýтий,-а,-е/ adj. coberto /покрýті/
весенý / adv. no outono	пшениця / f. trigo /пшеници/
врожáй /урожáй/ m. colheita /врожаї/	пшеничний,-а,-е/ adj. de trigo /пшеничні/
всýкий,-а,-е / adj. cada /всýкі/	свинý / f. porco /свиñи/
гай / m. bosque /гаї/	селянýн / m. camponês /селянни/
гречáний,-а,-е/ adj. de trigo /гречáні/ sarraceno	сівалка / f. semeadeira /сівалки/
жáйворонок /m. cotovia /жáйворонки/	сіяти /посéяти/ v. semear
жýто / n. centeio /жигá/	сніг / m. neve /снігі/
жýтнýй,-я,-e/ adj. de centeio /жýтні/	соловéй/ m. rouxinol /солов'í/
жниварка / f. ceifadeira /жниварки/	соловéйко / m. rouxinol /соловéйки/
зéрно / n. semente, grão	стáйня / f. estábulo /стáйні/

каша / f. "kascha"
 кінь / m. cavalo
 /кóні/
 клу́ня / f. celeiro, depósito, paiol
 /клуні/
 комбра / f. despensa, celeiro
 /комбрі/
 корівник / m. estábulo (p/vacas)
 /корівники/
 короба / f. vaca
 /корови/
 косыти / скосыти / v. ceifar
 кругом / adv. ao redor
 лежати / v. estar deitado, caído
 листя / n. folha, folhagem
 майно / n. bens, haveres
 навесні / adv. na primavera
 нáвіть / conj. até, mesmo
 ненáче / conj. como, como se

тáнути / roztánuти / v. dissolver-se
 тополя / f. choupo
 /топблі/
 трактор / m. trator
 /тракторій/
 тягати / v. puxar
 узýмку / взýмку / adv. no inverno
 улїтку / влїтку / adv. no verão
 упасти / v. cair
 урожáй / брохáй / m. colheita
 усáкий / всáкий / adj. cada
 фах / m. profissão
 хлів / m. estábulo, chiqueiro
 /хліві/
 ячмінь / m. cevada
 /ячмені /

: = : = : = : = : = : = :

ДВАДЦЯТЬ ЧЕТВЕРТА ЛЕКЦІЯ.ДІЯЛОГ

/ частини тіла /

A.: Ми вже знаємо нáзву багатьох речей, алé не знаємо нáзов частин тіла.
 Б.: Це прáвда. Скільки рук ви маєте?
 А.: Дві руки. Прáву й лíву.
 Б.: А ніг і вух?
 А.: Маю дві ноги й два вúха.
 Б.: Скільки пальців має людина?
 А.: Двадцять.
 Б.: Що трéба мати вáшим холбдиним рукам і пальцям узýмку?
 А.: Моїм сýнім пальцям потрібні тéплі рукавички.
 Б.: А ногам і вúхам?
 А.: Ногам - черевики, а голові й вúхам - шáпку.
 Б.: Що є в роті?
 А.: Зуби, яzik і піднебіння.
 Б.: Назвіть частини облýчча/лиця/.
 А.: Очі, брови, ніс, гúби /устá/, щóки й чолó /лоб/.

LIÇÃO XXIVDIÁLOGO

/ As partes do corpo /

- Nós já sabemos de muitas coisas, mas não sabemos os nomes das partes do corpo.
 - É verdade. Quantas mãos tem você?
 - Duas mãos. A direita e a esquerda.
 - E pés e orelhas?
 - Tenho dois pés e duas orelhas.
 - Quantos dedos tem o homem?
 - Vinte.
 - O que é preciso (ter) às mãos e dedos frios no inverno?
 - Meus dedos azuis precisam de luvas quentes.
 - E aos pés e às orelhas?
 - Aos pés - sapatos, e à cabeça e às orelhas - um gorro.
 - Que há dentro da boca?
 - Dentes, língua e o palato.
 - Nomeie as partes da face?
 - Olhos, supercílios, nariz, lábios, queixo e testa.

Б.: Що є всередині тіла?

А.: У голові є мозок, а всередині тіла - легені, сріце й печінка.

Б.: Що робить сріце?

А.: Сріце завжди б'ється й жene' кров по тілу.

- Que há dentro do corpo?

- Na cabeça está o cérebro, e dentro do tronco - pulmões, o coração e o fígado.

- Que faz o coração?

- O coração está sempre pulsando e envia o sangue pelo corpo.

ЧИТАННЯ

Кожна здорова людина має всі частини тіла. В здоровому тілі - здоровий дух. Людина думає мозком, говорить язиком і нюхає носом. Майже кожна людина пише правою рукю. Якщо хтось пише лівою рукю, то-га називають "шульга". Сріце - найголовніша частина тіла. У здоровій людині серце б'ється рівномірно. Коли ви хочете довго жити, дбайте передусім про своє серце.

Вивчіть ці вірші напам'ять:

Мóво рíдна, слóво ríдне,
Хто вас забувáє,
Той у грудях не сердéнько,
Tíльки кáмінь має.

Сидір Воробкéвич /1836 -1903/

Роботя́шим умáм,
Роботя́шим рукáм
Перелоги ораТЬ.
Думать, сиять, не ждать
И посияне жать
Роботя́шим рукáм.

Тарáс Шевчéнко

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Що посіш, те й пожнéш.

Хто багато робив, той і багато знає.

Без роботи день рóком стає.

Язиком говори, а рукю робй.

Скільки голів, стільки й умів.

Хто хбче багато знати, тобу трéба мало спáти.

Навчай інших і сам навчýшся.

Гáрно тóго вчýти, хто хбче все знати.

Не перб пíше, а рóзум.

Що головá, то й рóзум.

Людéй питáй, а свíй рóзум май.

Якí рокí - такíй рóзум.

Хто людéй питáє, той і рóзум має.

ВИСЛОВИ

рідна мова	língua materna
мати на серці	ter (ao) no coração.
від усього серця	de todo coração
у мене лежить серце до нього /ней/	meu coração pertence a ele (ela)
скільки (+ genit.)	quanto

ГРАМАТИКА

Dativo plural dos nomes.- O dativo plural dos nomes depende de seu radical.

1. Nomes de radical áspero.

m.	f.	n.
брати	руки	слова
брат-ам	рук-ам	слов-ам

2. Nomes de radical brando

m.	f.	n.
пальці, краї	учениці, легені	серця
пальц-ям, кра-ям	учениц-ям, леген-ям	серц-ям

Dativo plural dos adjetivos.- Os adjetivos de radical áspero recebem -им enquanto os de radical brando recebem -им no dativo plural.

Батьки дають подарунки добрим синам і дочкам.

Os pais dão presentes aos bons filhos e filhas.

Останнім студентам не вистачило книг.

Aos últimos estudantes não sobrou livros.

Dativo plural dos possessivos.

Nom.pl. мої	ваші	їхні
Dat.pl. мо-им	ваш-им	їхн-им

Дайте це вашим /їхнім/ синам.

Dai isso a vossos (seus) filhos.

Declinação de БАГАТО.

Nom.	багато
Gen.	багатьох
Dat.	багатьом
Acus.	багатьох (anim.) багато (inanim.)
Instr.	багатьма, багатьома
Loc.	/на
	багатьох

A preposição ПО. A preposição по é seguida do acusativo ou de locativo, de acordo se se quer exprimir a idéia de direção ou de lugar.

1. Caso do acusativo

Вона пішла до хліб /воду/.
Він поїхав по лікаря.

Ela foi buscar pão (água).
Ele foi trazer o médico.

2. Caso do locativo

Я ходжу по кімнаті.
Ми ходимо по місту Києву,
Серце жene кров по тілу.

Eu ando pelo quarto.
Nós andamos pela cidade de Kiev.
O coração envia o sangue pelo corpo.

N.B.: Depois de по os nomes neutros e masculinos que designam seres inanimados recebem -у no locativo.

A preposição БЕЗ. Esta preposição exige o genitivo.

Я розумію без слів. Eu entendo sem palavras (sem que se diga).

ПОМАЩЯ РОБОТА

I. Copiar e traduzir as expressões entre parênteses:

Чи людина нюхає /сом a orelha /? Hi, mi нюхасмо /сом o nariz
Чи ми пишемо /сом o pé /? Hi, кожен пише /сом a mão direita /. / Com a
qual mão / пише Кирило? / Com a esquerda /. Чи можна писати / сом o
pé /? Так, але тільки /sobre a neve /. /сом que / ми думасмо? Кожна
людина думає /сом o cérebro /. / Com que / люди говорять? / Com a língua /. Я знаю одну стару жінку, що говорить / com a sua longa língua.

II. Declinar no singular.

мозок, палець, рука, легеня, обличчя, лице, чоло.

СЛОВНИК

бýтися / v. lutar, bater-se	бко / n. olho /очі/
без /prep.+gen. : sem	пáлець / m. dedo /пальці/
брóва / f. sobrancelha /брóви /	печінка / f. fígado /печінки/
всерéдині / adv. dentro, no interior	піднебіння / n. palato, céu da boca
гнáти-ся /догнáти/v. correr, alcançar	по /prep.+ acus.ou loc.: por, até
гýба / f. lábio /гýби /	посіяний,-а,-е/ adj. semeado /посіяні/
жáти /пожáти/ v. ceifar	правий,-а,-е/ adj. direito /прáві/
ждáти /пождáти/v. esperar	рівномíрно / adv. uniformemente
забувáти /забúти/ v. esquecer	рідний,-а,-е/adj. próprio, natal /рідні/
кáмінь / m. pedra /кáмені/	роботáчий,-а,-е / adj. laborioso, /роботáчі / trabalhador
кров / f. sangue	рбзум / або: ум / m. razão /рбзуми/
легéні / f. pulmão /легéні/	рот / m. boca /ротí/

лицé / n. face /ліця /	рукá / f. mão /руки /
лівий,-а,-е / adj. esquierdo /ліві/	стільки / adv. tanto, somente
лоб / m. fronte /лоби /	ум / m. mente /уми /
мóзок / m. cérebro /мóзки /	устá / só pl. : lábios, boca
ніс / m. nariz /носи/	чолб / n. fronte, testa /чобла/
ногá / f. perna /нóти/	шапка / f. boné, gorro /шапкí/
нюхати /понюхати/ v. cheirar,sentir /облýччя / n. face, rosto /облýччя/	щокá / f. maxila /щóки/
	язíк / m. língua /язíкí/

:x:x:x:x:x:x:x:x:

ДВАНАДЦЯТЬ П'ЯТА ЛЕКЦІЯДІЯЛОГ

/ Тварíни й звíрі /

A.: Хто стережé ваш дім уночí?

Б.: Собáка.

A.: Хто лóвить мишéй?

Б.: Кіт або кішка.

A.: Чи вовкí й лисíці належать до свíйських тварíн?

Б.: Hi, вонí належать до дíйких звíрів.

A.: Якí ще звíрí є в Україні?

Б.: В зáхідній частíні України є ведмéді.

A.: Чи є в Україні зáйці?

Б.: Бага́то зáйців! Там є такóж дíйкі качкí та інші птáхи.

LICÃO XXVDIALOGO

/ Animais /

- Quem guarda a sua casa à noite?
- O cão.
- Quem caça ratos?
- O gato ou a gata.
- Os lobos e as raposas pertencem aos animais domésticos?
- Não, eles pertencem aos animais selvagens.
- Que outros animais há na Ucrânia?
- Na parte ocidental da Ucrânia existem ursos.
- Existem lebres na Ucrânia?
- Lebres, há muito! Lá também há patos selvagens e outras aves.

З КАЗКИ ПРО ЛИСИЦЮ

Недалéко від селá жила в лíсі лисíця. Дóвгий час вона була го-лóдна, бо нíчого нем маля юсти. От вона й вýрішила вкráсти курочку або пíвника, щоб добре повечéряти.

Алé в дворí господаря жив собáка Рябкó. Як тíльки лисíця зайшla в двíр, Рябкó - до нéї. Лисíця - в ноги! От-от доженé її Рябко! Hi, такí втеклá й сховáлася в норú. Сидítъ лисíця в норí, а собáка над но-рью - не мóже влізти. Почалá лисíця питáти свої частíни тíла:

- Вýха мої лóбі, що ви робíли, колý я втікала?
- Ми, лисíчко-сестрíчко, слýхали й гадáли, щоб тебе собáка не догнáв.

- Спасибі ж вам, мої любі уха, я вам золоті сережки куплю.

Тоді до очей:

- Очі мої любі, що ви робили, коли я втікала?

- Ми, лисичко-сестричко, дивилися й гадали, щоб тебе собака не догнав.

- Спасибі ж вам, мої любі очі, я вам окуляри на старість куплю. Тоді до ніг:

- Ноги мої любі, що ви робили, коли я втікала?

- Ми, лисичко-сестричко, бігли й думали, як щвидше втікати, щоб тебе собака не догнав.

- Спасибі ж вам, мої любі ноги, я вам гарні чобітки куплю.

Тоді до хвостів:

- А ти хвостику, що робив, коли я втікала?

- Я ззаду плутався й гадав, щоб тебе собака догнав і твою золоту кожушину зняв.

Розсірдилася лисиця на хвоста та й виставила його з нори:

- Собако, відкусій може хвоста, щоб мені більше не заважав!

Рябко вхопив та й витягнув лисицю з нори. Приніс Рябку лисицю та й віддав господареві - на комір до пальта.

ГРАМАТИКА

Os diminutivos

Os diminutivos, que exprimem a coisa diminuída ou o tratamento carinhoso, são formados pelo acréscimo de um sufixo ao radical dos nomes.

Notemos que é preciso aqui observar a regra de mudança de consoantes e a omissão ou inserção de uma vogal.

1. Os diminutivos masculinos formados por meio de sufixos:

-ик	столик, коник, хлопчик, пальчик, півник, хвостик
-ок	садок, гайок, синок, сніжок, чобіток
-ець	вітерець, хлівець, гребінець
-усь	дідусь
-енько	батенько

2. Os diminutivos de nomes femininos formados por meio de sufixos:

-к-	хатка, ручка, річка
-ичк-	сестричка, лисичка, водичка
-очки-	курочка, шапочка
-иц-	водиця, сестриця
-інк-	матінка

3. Diminutivos de nomes neutros:

-ц-	віконце
-еньк-	серденко

Existe em ucraniano uma grande variedade na formação dos diminutivos. Nós indicamos acima os casos de maior uso.

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Traduzir para o ucraniano:

Nós estávamos recentemente no grande zoológico de S.Paulo. Nós vimos lá muitos animais selvagens. Eu vi um urso branco e um lobo cinzento. Minha irmãzinha viu um grande gato selvagem negro. Ela gosta muito de lebrezinhas. Quando nós nos aproximamos de uma raposa dourada, ela gritou: "É o nosso cão". Eu lhe disse: " Não, é uma raposa selvagem". Ela tinha medo dela. E a raposa tinha medo de nós.

II. Dar o genitivo e o dativo plural dos seguintes nomes:

вовк, ведмідь, заяць, миша, півень, собачка, тварина.

СЛОВНИК

бігти /бігати/ v. correr	лисиця / f. raposa /лісіці/
більше / adv. mais	ловити /зловити/ v. pegar, caçar
ведмідь / m. urso	любий,-а,-е/ adj. amado /любі/
/ведмеді/	любий,-а / subs. amado /любі/
вирішувати /вірішити/ v. decidir	миша /f. rato /миші/
виставляти/ вістивити/ v. expor	належати /v. pertencer
віддавати /віддати/ v. entregar	нора / f. toca /нори/
віязити /влізти/ v. penetrar,caber	півень / m. gallo /півні/
втікати /втекти/ v. fugir	плутатися /v. cambalear, embrulhar-se
утікати /утекти/ v. fugir	птах / m. ave, pássaro /птахі/
вовк / m. lobo	Рябкі /m. Riabko (nome de cão)
/вовкі/	свійський,-а,-е/ adj. doméstico /свійські/
голодний,-а,-е/ adj. faminto	сéрдитися /розсéрдитися/v. irritar-se
/голóдні/	серéжка / f. brinco /серéжки/
господар / m. dono, fazendeiro	слухати /послухати/v. escutar
/господарі/	собáка /m. cão /собáки/
двір / m. portal, corte	спасибі /adv. obrigado
/двори/	стерегти /v. guardar
дýкий,-а,-е/ adj. selvagem	тварíна / f. animal /тварини/
/дýкі/	такý /conj. mesmo assim, mesmo
зáєць / m. lebre, coelho	тодí /conj. então
/зайці/	
заважáти /завáдити/ v. estorvar	
звір /звірі/ m. animal selvagem	
золотýй,-á,-é / adj. de ouro	
кáзка / f. conto	
/казкі/	
качка / f. pato	
/качкі/	
зоопárк / m. zoológico	

кіт / m. gato
/котий/
кішка / f. gata
/кішкій/
коужушіна / f. casaco de peles
/коужушини/
кóмір / m. colarinho
/кóміри/
кúрка / f. galinha
/кури/
кусáти / вкусýти / v. morder
/ відкусýти /

укусýти /кусáти/ v. morder
хапáти /вхопýти/ v. agarrar
хвіст/ m. rabo, cauda
/хвостý/
ховáтися /сховáтися/v. esconder-se
швíдше /adv. mais rapidamente

:-----:

ДВАДЦЯТЬ ШОСТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/на залізничній стáнцї/

Пасажир: Колý прихóдить поїзд
з Одéси?

Залізничний службóвець: о пérшій
/годіні/ трíдцять п'ять /хвилíн/

П.: А колý відхóдить поїзд до
Полтави?

С.: За рóзкладом поїздів, о дру-
гій /годіні/ сім /хвилíн/.
Але́ сьогóдні поїзд спíзнуєт-
ся на трíдцять хвилíн.

П.: Де мóжна купити квитóк на
поїзд?

С.: Правóруч у касі.

П.: А де вýхід на пербóн?

С.: Лівóруч від кáси.

П.: Дякую за інформáції.

С.: Немáє за що.

П.: /біля кáси/: Прóшудáти одýн
квитóк до Полтави на швід-
кий поїзд.

Касíр: Даю...Дéсять карбóванців
сорок п'ять копíйок.

П.: Чи трéба платítи за багáж?

К.: Нí, якшó ви мóжете самí його
нести.

П.: Дуже дякую.

Диктор /по рáдіо /: Уваѓа! Поїзд
на Миколáїв відхóдить чéрез
двí хвилíни.

LICAO XXVI

DIÁLOGO

/ Na estação ferroviária /

- Passageiro: Que horas chega o
trem de Odessa?

Funcionário: A uma hora e trinta
e cinco minutos.

- E a que hora parte o trem para
Poltava?

- Segundo a disposição do horário,
às duas horas e sete minutos. Mas
hoje o trem está atrasado em
trinta minutos.

- Onde pode-se comprar um bilhete
para o trem?

- À direita, no caixa (no guichê)

- E onde é a saída para a plataforma?

- À esquerda da caixa.

- Obrigado pela informação.

- De nada.

- /junto do guichê/: Dê-me, por fa-
vor, um bilhete para Poltava no
trem expresso.

- O caixa: Imediatamente (lit. dou..)
10 karbovantsi e 45 kopiyé.

- É preciso pagar pela bagagem?

- Não, se o senhor mesmo pode
carregá-la.

- Muito obrigado.

O anunciantе (pelo alto-falante):
Atenção! O trem para Mekoláiv par-
te dentro de dois minutos.

Кондуктор: Громадяни, прошу по-
каэувати квиткі біля вхіду
до вагона.

Chefe do trem:- Senhores passageiros
(lit.: "cidadões"), por favor mostrar
os bilhetes junto à entrada do vagão.

ЧИТАННЯ

Наш дядько живе в Полтаві. Одногó разу ми вирішили поїхати до нього в гості. Передусім батько дістав скрінку з різними подарунками, які він купив у крамниці. Потім ми переклали подарунки у валізу. Я був дуже радий, що поїду разом із батьками. Я ще ніколи не був у Полтаві. Алé я чув про це місто дуже багато. Я також бачив п'есу "Наталку Полтавку", яку написав український поэт Іван Котляревський.

Ми сели в поїзд і поїхали. Це була довга подорож. Коли поїзд проходив через поля ми бачили навколо нас плугатарів із кіньми й плугами. Вдалині ми бачили також польові агрегати /трактори, плуги й борони/. Саме була весна і селяни сіяли яру пшеницю, ячмінь та овес. Ідучи поїздом, я любувався широкими полями. Це була подорож, що навіки залишилася в моїй пам'яті.

+++

Садбк вишнєвий кóло хáти,
Хруші над вишнями гудуть,
Плугатарí з плугáми йдуть,
Співають ідучі дівчáта,
А матерí вечéрять ждуть.

Сім'я вечеря кбло хáти,
Вечíрня зіронька встає;
Дочкá вечéрять подає...
А мати хóче научáти,
Та соловéйко не дає.

Поклала мати кóло хáти
Малéньких діточок своїх,
Сама заснула кóло них,
Затихло все... Тільки дівчáта
та соловéйко не затих.

Тарас Шевченко /1814–1861/

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

Хто в березні сіяти не починáє, той про своé добро забувáє.
Посій впіру, будеш мати зéрна гору.
Хто рано посіє, рано й пожнє.
Літо на зíму робить.
Зима без снігу – літо без хліба.

Багато снігу - багато хліба.

На годину спізнився - за рік не доженеш.

ВИСЛОВИ

любуватися полями	deliciar-se com os campos
за розкладом	segundo a disposição (do horário)
їхати півездом /залізницю/	viajar de trem (por via-férrea)
їхати автобусом	viajar de ônibus
перекласти /на/	traduzir
сісти на півезд	embarcar no trem
квиток на півезд	bilhete de trem
півезд приходить /відходить/	o trem chega (parte)
сидайте, будь ласка	sentai-vos, por favor!

ГРАМАТИКА

I. O instrumental plural dos nomes.

1. Nomes de radical áspero

m.	f.	n.
чоловіки	жінки	міста
чоловік-ами	жінк-ами	міст-ами

2. Nomes de radical brando

m.	f.	n.
учителі	учениці	поля
учител-ями	учениц-ями	пол-ями

Obs.: коні , no instrumental plural, recebe a forma de кіньми.

O instrumental plural dos adjetivos:- Os adjetivos de radical áspero recebem a terminação -ими . Os adjetivos de radical brando recebem a terminação -іми .

Він пише тільки добрими синіми олівцями /авторучками, перами/. Ele escreve somente com bons lápis azuis (canetas, penas).

O gerundivo : ДІЄПРИСЛІВНИК .- O gerundivo corresponde ao particípio presente , exprimindo uma ação ou um estado (em português). O gerundivo presente forma-se dos verbos na forma imperfectiva. О -ТЬ da terceira pessoa do plural é suprimido e substituído por -чи.

читаютъ	читаючи	lendo
ідуть	ідучи	andando, caminhando
стоять	стоячы	estando em pé
знаютъ	знáючи	sabendo

O gerundivo passado forma-se dos verbos perfectivos. Acrescenta-se ao passado masculino singular.

прочитав	прочитавши	tendo lido
написав	написавши	tendo escrito
взяв	взявшись	tendo levado, tomado
зробив	зробивши	tendo feito

O gerundivo presente e o gerundivo passado são empregados indiferentemente em todos os tempos (presente, passado, futuro).

Ідучи додому, я зустрів її біля аптеки.

Стоячи біля крамниці, він продав газети.

Скінчивши домашню роботу, я пішов до школи.

Прочитавши цю книгу, я починаю думати про неї.

Узвівши цю валізу, я піду на залізничну станцію.

Indo para casa, eu a encontrei perto da farmácia.

De pé ao lado da loja, ele vende jornais.

Tendo acabado os deveres, eu fui à escola.

Tendo acabado de ler este livro, eu começo a refletir sobre ele.

Tendo tomado esta mala, eu irei à estação ferroviária.

A forma diminutiva nos adjetivos. - Acrescenta-se o sufixo **-еньк** ao radical do adjetivo. (Emprega-se para exprimir coisa diminuída ou o trato carinhoso):

малий - маленький

pequeno - pequenino

A preposição КОЛО. Esta preposição é seguida de genitivo e significa: ao lado de, perto de, junto de.

Сядь коло /біля/ вікна.

Sente-se perto da janela.

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Перекладіть:

Eu estava atrasado para tomar o trem. Quando cheguei à estação, o trem já tinha partido. Que devia eu fazer? Perguntei a um empregado ferroviário: "Quando parte o próximo trem para Poltava?" O empregado me respondeu: " Segundo o horário, o próximo trem para Poltava parte exatamente dentro de uma hora". Tendo comprado o bilhete e uma revista nova, eu saí da estação. Perto da estação havia um pequeno restaurante. Eu entrei neste restaurante e pedi um sanduíche e uma xícara de café. Eu comi e li. Vinte minutos mais tarde, eu voltei à estação. Havia tempo. De fato o trem partia dentro de cinco minutos. Eu esperei sobre a plataforma. O trem veio logo. Eu embarquei no trem muito facilmente. Não havia quase ninguém. Quando eu entrei no trem, eu mostrei meu bilhete ao fiscal. O fiscal olha meu bilhete e diz: "Perfeito. O lugar é do senhor é justamente aqui à esquerda". Eu devo dizer que foi uma viagem boa.

II. Por no gerundivo presente ou passado o primeiro verbo de cada frase:

/Exemplo : Вони йдуть і співають - Ідучи , вони співають /:

Вони читають і розуміють цю книгу. Ми йдемо до школи й розмовляємо. Він написав домашню роботу й пішов до школи. Студенти оглянули бібліотеку й пішли додому. Вона вивчила вірш напам'ять і поїхала до клюбу. Петро одержав звання бакалавра й поїхав на працю до школи.

СЛОВНИК

агрегáт / <i>m. acessórios, grupo de máquinas</i>	любувáтися / <i>v. admirar, encantar-se</i>
агрегáти / <i>idem</i>	мáйже / <i>adv. quase</i>
агрегáти / <i>idem</i>	навко́ло / <i>adv. em torno (de)</i>
багáж / <i>m. bagagem</i>	Ната́лка / <i>f. Natalka (Natália)</i>
вагóн / <i>m. vagão</i>	нести / <i>ponerse/ v. carregar, transportar</i>
вагóни /	ніхто́ / <i>gen.de nіkógo/ ninguém</i>
валíза / <i>f. valise, mala</i>	пáм'ять / <i>f. memória, lembrança</i>
валíзи /	пасажíр / <i>m. passageiro</i>
вдалини / <i>adv. distante, ao longe</i>	/ <i>пасажíri/</i>
вечírníй, -я, -е / <i>adj. serial, vesper-</i>	перекладáти / <i>перекláсти/ v. traduzir</i>
вечírní / <i>tino</i>	п'éса / <i>f. peça (teatral)</i>
вýхід / <i>m. saída</i>	/ <i>п'ëси/</i>
вýходи /	пербóн / <i>m. plataforma</i>
вишнéвий, -а, -е / <i>adj. de cereja</i>	/ <i>пербóni/</i>
вишнévi /	плугатáр / <i>m. arador</i>
вýшня / <i>f. cerejeira, cereja</i>	/ <i>плугатарí/</i>
вишнí /	продавáти / <i>prodáti / v. vender</i>
відхóдити / <i>v. sair, partir</i>	подавáти / <i>podáti / v. dar, alcançar</i>
впóру / <i>adv. a tempo</i>	пбдорож / <i>f. viagem</i>
вхíд / <i>m. entrada</i>	/ <i>подорожí/</i>
вхóди /	пбїзд / <i>m. trem</i>
гromадáнин / <i>m. cidadão</i>	/ <i>поїзды/</i>
гromадáни /	пользовíй, -á, -é / <i>adj. campestre</i>
гудíти / <i>v. roncar</i>	/ <i>пользовí/</i>
дíктор / <i>m. speaker, locutor</i>	правбrouч / <i>adv. à direita</i>
дíктори /	прохóдити / <i>пройти/ v. passar</i>
добró / <i>n. bem</i>	rádio / <i>n. rádio</i>
залишáтися / <i>залишítisya/ v. restar,</i>	рбзклад / <i>m. disposição, horário</i>
залізñíця / <i>f. ferrovia</i>	/ <i>рбзклади/</i>
залишñíцí /	сідáти / <i>císti/ v. sentar(-se)</i>
залізñíчний, -а, -е / <i>adj. ferroviário</i>	сíм'я / <i>f. família</i>
/залишñíchní/	/ <i>сíм'í/</i>
засипáти / <i>заснýti/ v. adormecer</i>	
затихáти / <i>затýхнути/ v. silenciar</i>	
інформáція / <i>f. informação</i>	
/інформації /	

квиток / m. bilhete /квиткі/	скринька / f. caixa /скриньки/
коло / prep.: ao lado de, perto de /кола /	службовець / m. empregado, funcionário /службовці/
кондуктор / m. condutor, chefe de trem /кондуктори/	спізнюватися/ спізнатися/ v. atrasar
контролер / m. controlador /контролёри/	станиця / f. estação /станції/
Котляревський / Kotliarewsky	хрущ / m. besouro /хрущи/
ліворуч / adv. à esquerda	ярий, -а, -е / adj. de primavera, primaveril /ípi/

:::::::::::::::::::

ДВАДЦЯТЬ СЬОМА ЛЕКЦІЯДІАЛОГ

/ у трамваї/

Пасажир: Який трамвай іде до бульвару Шевченка?

Вагоновод: У тому напрямку йде двійка. На Хрестатику вам трéба пересісти на трíйку.

П.: Будь лáска, дáйте менí квиттóк із перéсідкою. Колí ми доїдемо до Хрестатику, тодí скажíть менí, де трéба зíйтí з трамвáя.

В.: /після довгої їздí/: Настúпна зупинка - Хрестатик.

П.: Дуже дáкую.

/ у таксíві/

П : Я хóчу поїздити по Києву годíну або дві.

Шофер: Охóче покáжу вам нашу столицю.

П.: Скільки бýде коштувати годíна /їздí/?

Ш.: П'ять карбóванців за дві годíни їздí.

П.: Гарáзд. Будь лáска, ѓдьте повільно, бо я хóчу добре оглянути це гárне мíсто.

Ш.: Ми поїдемо на Володимíрську гíрку. Звíдти відкривáється чудовий вид на Дніпрó.

П.: Я бýду дуже вдýчний вам за цю поїздку.

LICAO XXVIIDIÁLOGO

/ No bonde /

- Passageiro: Que bonde vai ao boulevard Chevtchenko

- Condutor do bonde: Para esta direção vai o nº 2. No Khrestchtek o senhor deve mudar para o nº 3.

- Por favor, dê-me um bilhete de correspondência. Quando chegarmos ao Khrestchatek, o senhor me dirá onde é preciso descer do bonde.

- /depois de longa viagem /: Próxima parada - Khrestchatek.

- Muito obrigado.

/ no táxi /

- Eu desejo viajar por Kiev durante uma ou duas horas.

Chofer: - Com prazer mostrarei ao senhor a nossa capital.

- Quanto vai custar uma hora (de viagem) ?

- Cinco karbovantsi por duas horas (de corrida).

- Muito bem. Por gentileza, ande devagar, pois eu quero ver bem esta linda cidade.

- Nós iermos à colina de Volodémér. De lá descortina-se uma magnífica vista do Dnipro.

- Eu ficarei muito grato ao senhor pela excursão.

ЧИТАННЯ

Недáрно ми були в Києві й добре оглянули це місто.

Який гárний Київ навесні! Ми ходили широкими бульварами й зеленими вулицями. Які гárні й велики будинки там! Ми дбого дивилися на пам'ятник київському князéву Святому Володимирові. Святий Володимир стоїть на горі з хрестом у руці і благословляє всю Україну.

У Києві багато церкóв. Напр., тут є Катéдра Святобі Софїї, збудована князéм Ярославом Мудрим в одинадцятому сторіччі /віці/. Це, здається, найстарша й найбільша українська цéрква. Поруч на майдані стоїть пам'ятник Богданові Хмельницькому, великому українському гетьманові. Гéтман Богдан Хмельницький сидить на коні й показує булавю на північ, де знаходиться холбна Рóсія, вбог української самостійності.

Біля Київського університету стоїть пам'ятник Тарасові Шевчéнкові, зроблений з бронзи й каменю. Недалéко знаходиться Теáтр Опери й Балету та Українська Академія Науک.

Щоб добре оглянути Київ, трéба ходити кілька днів. Моїй матері найбільше сподобалися київські каштáни. Коли́ цвітуть каштáни, тоді їхній цвіт подібний до свічок у цéркви. Моя ма́ти сказала, що в травні Київ схóжий на великий храм Бóжий.

КІЇВ

Ти — наша честь, і гордість, і краса,
Як голуб — ніжний, гострий — як коса.

Ти — наша слáва, помста за руїни.

Ти — невмирüше сérце України.

Павло Тичина

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

В українській столиці є на що подивитися.

Добре жити — Україні слáву робити.

За рідний край усé віддаї.

Хто вбога б'e, про тбого слáва не вмре.

ВИСЛОВИ

сидіти побруч

estar sentado ao lado de

він живé побруч

ele mora ao lado

соñце /місяць/ сходить

o sol (a lua) nasce

сходити на гору

subir a montanha

сходити з гори

descer da montanha

ходити вулицями

andar pelas ruas

подібний до

semelhante (parecido) a

схóжий на

parecido a

ГРАМАТИКА

A declinação de Київ, Львів е Луганське. Observemos as diferenças na declinação de nomes geográficos seguintes:

<u>Radical áspido</u>	<u>Radical brando</u>	<u>decl. do adjetivo</u>
Nom. Львів	Київ	Луганське
Gen. Львова	Києва	Луганського
Dat. Львову	Києву	Луганському
Acus. Львів	Київ	Луганське
Instr. Львовом	Києвом	Луганським
Loc. /у/Львові	/у/Києві	/у/Луганському
Voc. Львове	Києве	Луганське

Харків е Чернегів se declinam como Львів.

Миколаїв se declina como Київ.

Дніпропетровське se declina como Луганське.

Одеса, Ялта е Полтава declinam-se como os nomes femininos de radical áspido.

Declinação de Херсон е Севастопіль

	<u>Radical áspido</u>	<u>Radical brando</u>
Nom. Херсон	Севастопіль	
Gen. Херсону	Севастополя	
Dat. Херсону	Севастополю	
Acus. Херсон	Севастопіль	
Instr. Херсоном	Севастополем	
Loc./в/ Херсоні	/у/Севастополі	
Voc. Херсоне	Севастополе	

Симферопіль, Маріупіль, Никопіль е Тернопіль se declinam como Севастопіль. Ужгород declina-se como Херсон.

O prefixo ПО-. O prefixo по- juntado a certos verbos indica a idéia de "fazer qualquer coisa durante um certo tempo".

Я походив по місту. Eu andei pela cidade.

Він пописав трохи. Ele escreveu um pouco.

NB. O prefixo по-indica igualmente a forma perfectiva regular do verbo: поспідати, пообідати, повечеряти, порадити, посіяти...

ЛОМАШНЯ РОБОТАI. Перекладіть з португальської мови на українську:

Quando eu devo fazer baldeação (tomar a correspondência)? Onde devo descer? O senhor deve descer na próxima parada. Depois, sobre à esquerda. Depois o senhor vai à sua direita. O senhor verá então um táxi. Pergunte-lhe se ele quer levar o senhor ao Khrestchatek. Eu não creio que isso vai custar caro. O senhor diga ao chofer que quer ver

a colina de S. Volodêmer. De lá o senhor terá uma magnífica vista sobre o Dnipro.

II. Copiar completando, mas empregando o passado do verbo eo instrumental:

Чи ви любува... ? / Я любува... міст... Ки... / Моя мати любува... зелен... каштан... й іхн... цвіт... / Мій батько любув... київськ... багат... пам'яtn... й церкв... / Мій старший брат любув... київськ... університ...і академ... наук./ Ми іх... до Хрестника двійк... а потім трійк... / Потім ми їзд.. таксівк... / Ми всі бу... задоволен... поїздк.. по Київ...

III. Declinar no singular:

Полтава, Маріупіль, Луцьке, Чернігів.

СЛОВНИК

акадéмія / f. academia	наука / f. ciéncia, lição
/акадéмії/	/науки/
балé / m. ballet	невмирúщий,-a,-e/adj. imortal
/невмирющі/	/невмирущи/
благословляти /v. abençoar, bendizer	ópera / f. ópera
/Бóжí/	/опери/
Бóжий,-a,-e/ adj. de Deus, divino	охóче / adv. de bom grado, com prazer
/Бóжí/	/охоче/
брónза /f. bronze	пáм'ятник / m. monumento
/бронза/	/пам'ятники/
булавá / f."bulava" (espécie de centro)	пересíдка / f. parada (para baldeação)
/бульвари/	/пересідки/
бульвар / m. boulevard	пересíдáти /пересісти/v. tomar a correspondéncia (ônibus etc).
/бульвари/	/пересідки/
вагоновóд / m. manobrador de bonde	повільно /adv. lentamente, devagar
/вагоноводи/	/мотрониро/
вдýччий,-a,-e/adj. grato,reconhecido	подібний,-a,-e/adj. semelhante
/вдýчні/	/подібні/
вид / m. vista, panorama	пбýзда / f. excursão
/види/	/поїздки/
відкривáтися /відкрýтися/v. abrir-se, descobrir	пóмста / f. vingança
/відкрýти/	/помсти/
Володýмир / m. Volodemér	поруч/ prep. ao lado de
/Володýмирський,-a,-e/adj. de	руýна/ f. ruína
/Володýмирські/	/руини/
вóрог / m. inimigo	самостíйність /f. independéncia
/ворогí/	
гéтьман / "hetman" (Comandante	свíчка /f. vela
/гетьмáни /supremo dos cossacos)	/свічкí/
гóлуб / m. pombo	Софíя /f. Sofia
/голубí/	
górdíстъ / f. orgulho, vaidade	сторíччя /n. século
	/сторіччя/

двійка / f. dois, par /двійки/	сходити / зійти/ v. descer
доїджати/ доїхати/ v. chegar a (de veículo)	схожий, -а, -е/ adj. parecido a /схожі/
збудований, -а, -е/adj. construído /збудовані/	таксівка/ f. taxi /таксівки/
зупінка / f. parada /зупинки/	театр / m. teatro /театри/
їздá / f. viagem, corrida (de taxi, pe) катéдра / f. catedral /катедри/	тичина, Павлó / Tetchêna Pavló трамвай / m. bonde /трамвái/
каштán / m. castanha /каштáни/	трíйка / f. num.: três, trio /трíйки/
кіївський, -а, -е / adj. de Kiev /кіївські/	університет / m. universidade /університети/
князь / m. príncipe, conde /князí/	храм / m. templo /храми/
косá / f. gadanha, madeixa, trança /коси /	Хрестчатик / m. Khrestchatek
красá / f. beleza	цвіт / m. col. : flor /цвіти/
майдáн / m. praça, pátio /майдáни /	щоб / conj.: para que, a fim de que
мудрý, -а, -е / adj. inteligente, сáбіо /мудри /	нáпрямок / m. direção, rota /нáпрямки/

:x:x:x:x:x:x:x:

ДВАДЦЯТЬ ВОСЬМА ЛЕКЦІЯПЛЯЛОГ*/На бензíновíй стáнцíї/***Шофер:** Будь лáска, напóvnіть бак
бензíноу.**Обслугувáч:** Гарáзд, пáне. Я пере-
вíрю такóж мастило.**Ш.:** Переvíрте батерéю й повíтря
в шíнах. Чи можете пíдтяг-
нути гáльма?**О.:** Пбруч с майстéрня. Як тíльки
я налілю бензíни, я поклíчу
мехáніка.**Ш.:** Дíкую. Добра обслúга.**Мехáнік:** Я охóче пíдтáгну гáльма
у вáшому ávtí. Дúмаю, що трé-
ба такóж почíстити свíчки
й радíјтор.**Ш.:** Гарáзд. Чи можете помастýти
ávto.**М.:** Звичáйно.LICAO XXVIIIDIÁLOGO*/ no posto de gasolina /***Motorista:** Encha ,por favor, o tan-
que de gasolina.**Funcionário:** Muito bem, senhor. Eu
verificarei também o óleo.**-** Verifique a bateria e a pressão dos
pneus. Poderia erguer os freios?**-** Há uma oficina mecânica ao lado.
Apenas eu encho a gasolina, eu cha-
mo o mecânico.**-** Obrigado. Ótimo serviço!**-** Mecânico:- De bom grado eu vou er-
guer os freios do seu carro. Penso
que é preciso também limpar as ve-
las e o radiador**-** Perfeito. Podem vocês lubrificar o
carro?**-** Naturalmente.

Ш.: У моєму запасному кóлесі камера пропускає повітря. Чи можете наклеїти латку на нéї?

М.: Все зробимо дóbre. Це не вíзьме багáто часу.

Ш.: Мені трéба їхати до Львова. Це не близькá дорóга. Тому трéба мати áвто в порýдку.

М.: Це спрávdí не близькá дорóга. Я рáджу вам змінити зáдню лíву шíну. Вона вже старá й небезпéчна.

Ш.: Добра порáда. Дуже дякую.

- No meu "socorro" a câmara deixa escapar ar. Podem colocar um remendo nela?

- Faremos tudo bem. Isto não leva muito tempo.

- Eu preciso ir a Lviv. Não é um caminho curto. Por isso é preciso ter o carro em ordem.

- De fato não é um caminho curto. Eu aconselho o senhor a trocar o pneu traseiro esquerdo. Ele já está velho e perigoso.

- Bom conselho. Muito obrigado.

ЧИТАННЯ

Мій дáдько розказáв мені про те, що стáлося з ним тýждень тóму. Він юхав з Парíжа до Брюссéля. Це булá дóвга пóдорож. На багатьох дóрбах він бáчив багáто авт. Колí він був ужé недалéко від Брюссéля раптом спустила прáва перéдня шíна. Добре, що дáдько вчáсно загальмувáв áвто і звернúв убíк. Інáк же його áвто могло перевернúтися. Дáдько вýйшов з áвта й відкрýв багáжник. Він дістáв звідти запасné кóлесо й дом-кráт.

Змінівши кóлесо, дáдько поїхав далí й приїхав до Брюссéля пíзно ввечерí.

ВІСЛОВИ

Мої шíна спустíла.
Робóта не клéїться.
Що з ним стáлося.
Два днí тóму.
Рíк тóму.
П'ять мíсяців тóму.
Бензíнова станцíя.
Камера пропускає повітря.

Meu pneu esvaziou.
O trabalho não progride.
O que accnteceu com ele?
Há dois dias.
Há um ano.
Há cinco meses.
Posto de gasolina.
A câmara deixa escapar ar.

ГРАМАТИКА

O locativo dos nomes.

1. Os nomes de radical áspero

м.

f.

n.

Nom. pl. робítники

дороги

міста

Loc. pl. /на/ робítниках

/на/ дорогах

/на/ містах

2. Os nomes de radical brando

м.	.f.	н.
Nom.pl. учителі	учениці	місця
Loc.pl./на/ учител-ях	/на/ учениц-ях	/на/ місц-ях

O locativo dos adjetivos. Os adjetivos têm as mesmas terminações no genitivo plural e no locativo plural. Ver Apêndice.

O verbo МОГТИ. O passado é formado pelo radical. Notemos a mudança do "o" em "i" no masculino.

Я	міг ,	могла	МИ	МОГЛИ
ти	міг ,	могла	ВИ	МОГЛИ
він	міг ,			
вона		могла	ВОНИ	МОГЛИ
воно		могло		

Він не міг цього зробити,
Вона могла це зробити, але
вона не схотіла.

Ele não podia fazer isso.
Ela podia fazer isso, mas ela
não quis.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Перекладіть з португальської мови на українську:

Eu quero encher o tanque. Tráque o óleo, por gentileza, e erga os freios. Lubrifique o carro também. Vocês têm pneus "socorro" novos? Você diz que há nessa garagem? Onde se encontra ela? Atrás daquela casa? Não é longe daqui. Uma das câmaras deixa escapar ar. Poderiam vocês pôr um remendo? Quanto custa aquilo? Muito bem. Eu pagarei Eu queria também trocar este pneu. Quanto tempo isso vai levar? Sómente alguns minutos? Perfeito! Muito obrigado. Qual é a cidade mais próxima daqui? Como é seu nome? Há postos de gasolina ao longo da estrada que leva a Lviv? Há muitos.

II. Dê o locativo plural dos nomes e adjetivos seguintes:

широкі дороги, добрі вчителі, сині пальта, далекі краї, добрі обслуговувачі:

СЛОВНИК

багажник / м. bagageiro /багажники/	майстéрня / f. atelier, oficina /майстéрні/
бак / м. tanque, reservatório /баки/	механік / м. mecânico /механіки/
батéрея / f. bateria /батерéй/	могти / зможти/ v. poder
бензíна / f. gasolina	наливáти /налýти/ v. encher

бензіновий, -а, -е / adj. de gasolina	наповнити / наповнити / v. encher
блізький, -á, -é / adj. próximo /блізькі/	небезпечний, -а, -е / adj. perigoso /небезпечні/
виходити / вийти / v. sair	обслуговувач / m. empregado, servente /обслуговувачі/
відкривати / відкрити / v. abrir, des- cobrir	перевертатися / v. voltar /перевернути/ся
вчасно / adv. a tempo	перевіряти / перевірити / v. verificar
гальмо / n. freio /гальма/	передній, -я, -е / adj. dianteiro, da /передні/ fronte
гальмувати / загальмувати / v. freiar	підтягніти / підтягнути / v. erguer, alçar
домкрат / m. macaco (тес.) /домкрати /	пізно / adv. tarde
дорога / f. caminho, estrada /дороги/	повітря / n. ar
задній, -я, -е / adj. traseiro, de trás /задні/	порядок / m. ordem /порядки/
запасний, -а, -е / adj. de reserva /запасні/	приїжджати / приїхати / v. chegar (de veículo)
звертаєтися / v. voltar-se	пропускати / пропустити / v. deixar passar
звертати / звернути / v. voltar	радіатор / m. radiador /радіатори/
змінювати-ся / v. mudar /змінити-ся/	різноманітністю / m. variedade
інакше / adv. diferentemente	спускати / спустити / v. abaixar, vazar
камера / f. câmara /камери/	ставатися / статися / v. acontecer
клейти / наклеїти / v. colar	сталося / v. aconteceu...
кликати / покликати / v. chamar	тому / conj. há ...
колесо / n. roda, pneu /колеса/	убік / вбік / adv. para o lado
латка / f. remendo /латки/	шина / f. pneu /шини/
мастило / n. óleo (p/ o motor)	
мастити / помастити / v. lubrificar, engraxar	

:+:+:+:+:+:+:+:

ІВАННЯТЬ ЛЕВ'ЯТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ Біля шахти/

A.: Кого ви бачите там?

B.: Я бачу шахтарів, що повертаються з праці додому.

A.: Що вони роблять у шахтах?

B.: Вони добувають там кам'яні вугілля.

A.: І залишну руду?

B.: Її добувають в інших шахтах.

LICAO XXIX

DIÁLOGO

/ na mina /

- Quem o senhor está vendo lá?

- Eu vejo os mineiros que voltam do trabalho para casa.

- Que fazem eles nas minas?

- Eles extraem lá carvão de pedra (hulha).

- Também o minério de ferro?

- Extraem-no em outras minas.

А.: Чому іхній спецодяг у вугіль-
ному пилу?

Б.: І твій одяг був би в пилу,
якби /якщо/ ти працював
у шахті вісім годин.

А.: Шо ви бачите за шахтою?

Б.: Я бачу там відкриті вантаж-
ні вагони, повні кам'яногого
вугілля.

А.: Куди його будуть везти?

Б.: До домен у Запоріжжі й Кри-
вому Розі. З допомогою вугіл-
ля, у домнах топлять залізну
руду на сталь, чавун і за-
лізо. З них виробляють різні
машини.

А.: Де сáме добувають залізну
руду й кам'яне вугілля?

Б.: Руду добувають навколо Кри-
вого Рогу. Центр вугільної
промисловості в Україні –
Донецький басейн /Донбас/.

- Porque as suas vestes (de trabalho)
estão cobertas de pó de carvão?

- E a sua gorra também estaria coberta
de pó, se o senhor trabalhasse oito
horas na mina.

- Que o senhor vê atrás da mina?

- Eu vejo lá vagões de carga descober-
tos, carregados de carvão de pedra.

- Para onde vão levá-lo?

- Para os alto-fornos de Zaporijja e
de Krevéi Rih. Graças ao carvão, nos
alto-fornos fundem o minério de
ferro em aço, gusa e ferro.'Deles
fazem diversas máquinas.

- Onde exatamente extraem o minério
de ferro e o carvão de pedra?

- O ferro extraem ao redor de Krevéi
Rih. O centro da indústria carboní-
fera da Ucrânia é a bacia (região)
do Donets (Donbass).

ЧИТАННЯ

Україна – не тільки аграрна, а й індустріальна країна. Зокре-
ма земні надра України багаті на різni корисні копалини.

В Донецькому басейні, або Донбасі, добувають кам'яне вугілля.
Річний видобуток вугілля в Україні сягає двох сот мільйонів тонн.

Кривий Ріг – центр добування залізної руди в Україні. Тут
щороку добувають багато тисяч тонн залізної руди високої якості. Укра-
їна займає п'яте місце в світі щодо запасів залізної руди в своїх на-
драх.

Мангáнова руда лежить у земних нáдрах навколо міста Никополя
над Дніпром. Тут знаходяться найбільші в світі запаси цієї руди.

Україна була б дуже багатою, якби сама користувалася своїми
копалинами.

Іде шахтар. Унього сяє
Маленьке сонце на чолі.
І серце пісню вітає
Атланта рідної землі.

За день у нбчі горобині
Він бівся з тъмою недармá.
Це він, на рáдість Батьківщїні,
Всю зéмлю на плечáх тримá.

Володимир Сосюра

ВИСЛОВИ

багатий на	rico em
повний води	cheio d'água

ГРАМАТИКА

O acusativo plural dos nomes.- Os nomes masculinos e femininos que designam seres animados têm o genitivo plural idêntico ao acusativo plural.

gen. pl.

acus. pl.

/Тут немає / чоловіків і жінок. /Я бачу/ чоловіків і жінок.

Os nomes masculinos e femininos que designam seres inanimados têm o nominativo plural idêntico ao acusativo plural.

Nom.pl

Acus.pl

/Навколо стоять/ шахти й вагони. /Я бачу/ шахти й вагони.

Os nomes neutros têm igualmente as mesmas desinências no nominativo plural como no acusativo plural.

Nom.pl.

Acus.pl.

Авта / ідуть до школи /. /Я бачу/ авта.

O acusativo plural dos adjetivos.- As terminações do acusativo plural dos adjetivos são função do gênero dos nomes que estes adjetivos qualificam. (Por gênero nós entendemos: seres animados ou inanimados, pois o plural é idêntico para o "gênero" masculino, o gênero feminino e o gênero neutro).

1. Com nomes que designam seres animados:

Gen. pl.

Acus. pl.

/Тут немає/ добрих студентів і /Я бачу/ добрих студентів і студенток.

2. Com nomes que designam seres inanimados:

Nom.pl.

Acus.pl.

/Тут/ добрі словники й ручки. /Я бачу/ добрі словники й ручки
/Тут/ добрі авта. /Я бачу/ добрі авта.

O modo condicional. - Tanto os verbos perfectivos como os verbos imperfectivos possuem o modo condicional. Ele se exprime pelo acréscimo da partícula **би** se o verbo termina por uma consoante, por **б** se este verbo termina por uma vogal. O verbo fica no passado.

Я хотів **би** знати більше про це.
Вона написала **б** домашню роботу,
якби **/якщо/** уміла.

Якби я був мільйонером, я мав **би**
багато грошей.

Ми були **б** дуже раді, якщо **/якби/**
ви зайшли до нас.

Eu desejaría saber mais sobre isso.
Ela escreveria os deveres, se sou-
besse.

Se eu fosse milionário, eu teria
muito dinheiro.

Nós ficaríamos muito contentes, se
vocês chegassem lá em casa.

Notemos que as preposições condicionais são introduzidas pelas conjunções subordinativas **якщо**, **якби**.

A preposição НАД. - Esta preposição é seguida de instrumental.

Київ стоїть над Дніпром.

Kiev está situado sobre (às margens do)
o Dnipro.

ПОМАШНЯ РОБОТА

I. Перекладіть з португальської мови на українську:

Se eu soubesse bem a língua ucraniana, eu não estudaria. Eu
desejaria ir à biblioteca. Se ela tivesse tempo, iria à loja. Se o se-
nhor me tivesse dito isso ontem, eu teria vindo vê-lo. Se eu tivesse
um bom carro, eu viajaria cada dia. Se eu tivesse estudado mais tempo,
eu me teria tornado professor.

II. Declinar no singular:

український шахтар (radical brando) , залізна руда,
кам'яне вугілля.

СЛОВНИК

аграрний, -а, -е / adj. agrário
/agrárni/

країна / f. país
/kraïni/

басейн / m. piscina, bacia
/baséiny/

мангановий, -а, -е / adj. de manganês
/mangánovi/

батьківщина / f. pátria

машина / f. máquina
/mašíni/

би / б / (partícula que indica o
vezetí / повезті/ condicional v. conduzir

над / prep.: em cima de
nádra / pl. entranhas

видобуток / m. extração

недарма / adv. não sem razão

виробляти / виробити/v. produzir

пил / m. pó, poeira

високий, -а, -е / adj. alto

пітьма / тьма / temrjava/ f. trevas

/visóki/

відкритий, -а, -е / adj. aberto
/vídkríti/

плечé / n. costas, espala
/pléči/

вітати / привітати/ v. saudar,	повернутися /поворнітися/ v. voltar
вугілля / n. carvão de pedra hulha	пóвний,-а,-е/ adj. cheio /пóвні/
вугільний,-а,-е/ adj. de hulha, de /вугільні/ carvão mineral	промисловість /f. indústria
добування / n. extração	річний,-а,-е/ adj. anual /річні/
добувати / добути/ v. extrair	рудá / f. minério
домна / f. alto-forno /дбмни/	рудий,-а,-е/ adj. roxo /руді/
Донбас / m. Donbass	світ / m. mundo /світ/
допомóга / f. ajuda	спецодяг. / m. veste de trabalho
займáти / зайняти/ v. ocupar, tomar	сталь / f. aço
залізний,-а,-е / adj. de ferro, /заліzní/	сягáти /сягнúти/ v. atingir
залізо / n. ferro	сяяти / v. brilhar, cintilar
запáс / m. reserva /запáси /	тбина / f. tonelada /тбнни/
Запоріжжя / Zaporijja	топítι / v. fundir
землý / f. terra /зéмлі/	тримáти / v. segurar
земний,-а,-е / adj. da terra, ter- /земні/ restre	тьма /пітьма/ f. trevas, escuridão
індустріальний,-а,-е/ adj. industri- /індустріальні/ al	центр / m. centro /цéнтри/
кам'яний,-а,-е/ adj. de pedra /кам'яні/	чавýн / m. gusa
копáлини / col. minas	шáхта / f. mina /шáхти/
корисний,-а,-е / adj. útil /корисні/	шахтár / m. mineiro /шахтарі/
користувáтися / v. utilizar-se de, /користувáтися/ emplegar	якбý / conj.: se

ТРИЛЯСТА ЛЕКЦІЯ

ДІЯЛОГ

/ Розмóва з літоношeю/

- Листоноша: Добрýдень, Софіє Степанівно! Маю для Вас лист. С.: Дуже дякую, Денісє Павловичу! Цікáво знáти, від кóго це лист!
- Л.: Вгадáйте! Ну, від кóго б ви дýмали?
- С.: Маbуть від' сýна.
- Л.: Так і є! Цей лист рекомендб-ваний. Прошý розписáтися ось тут на папíрці.

LICÃO XXX

DIALOGO

/ Conversa com o carteiro /

- Carteiro: - Bom dia, Sofia Stepanivna! Tenho uma carta para a sra.
- Obrigado, Denys Pavlovitch! Curioso saber, de quem (vem) esta carta!
- Adivinhe! Bem, de quem pensaria a senhora que fosse?
- Talvez de meu filho.
- Exatamente isto! Esta carta é registrada. Peço que assine aqui no papel.

С. : Нарешті написав мій дорогенький синчик. Він тепер слугує в армії - даліко від рідного дому.

Л. : Не журіться, Софіє Степанівно. Він ужé не малéнъкýй.

С. : Знáсте, кóжна ма́ти - як ма́ти. Моéму сýнові тільки дев'ятнáдцять рóків. Недáвно я послала йому грошовýй перéказ - на конвéрти й поштóві ма́рки.

Л. : А мбже й на цукéрки?

С. : I на те! Він любить шоколáд і горíхи.

Л. : Моя дочка прислала мені телегáму. Незабáром вона приíде до ме́не в гóсті зі своїм чоловíком.

С. : Хіба вона вже одруженá?

Л. : Кілька тýжнів тому вона одружи́лася ... Ну, бувáйте здорóві!

С. : До побáчення!

- Até que enfim o caro filhinho escreveu. Ele agora está servindo exércto - longe da casa paterna.

- Não se preocupe, Sofia Stepanivna. Ele já não é criança (lit. pequeno).

- Sabe, toda a mãe é mãe! Meu filho tem apenas 19 anos. Não há muito eu lhe enviei um cheque para envelopes e selos (postais).

- Talvez também para bombons?

- E para isso também! Ele gosta de chocolate e de nozes.

- Minha filha enviou-me um telegrama. Dentro de pouco ela vem me visitar com seu marido.

- Ela já casada?

- Há algumas semanas ela casou-se... Bem, até logo (lit."fique em boa saúde")!

- Até à vista!

ЧИТАННЯ

I. Чи ви передплáчусте дитячий журнал "Весéлка", що друкується в Нью-Йорку? Так, я передплáчу цей журнал для мбго мénшого брата. Для сéбе я передплати́в місячники "Ми й свíт" і "Нові днí". Що ви передплати́ли для вáшої ма́тері? Жіночий журнал "Нáше Життí". А для ба́тька? Щодéнник "Вперéд" і тýжнéвик "Украíна й Ми".

II. Ви йдёте в місто? Будь лáска, вкýньте мій лист у поштóву скриньку. Я посилаю цей лист повітряною поштою, бо звичáний лист ідé до́вго. Сподіваюся, за два дні він бúде в Рýмі.

Лéсять робítників

Зайшóв я колíсь до однíєї жінки в хáту - Одárкою звáли жінку. Дивлýся, а в нéї в хáті так чýсто, гарно так : дíти умýті, чýсто одýгнені, обід звáрений.

- Як ви встига́стé все поробíти? - питáю я в Одárки.

А вона кáже:

- Як же менí не встигнути! У ме́не слúжать аж дéсять робítникíв.

Вонí ме́нé слúхають, що не скáжú - зроблять, один бдному допомагають!

- Якí ж то у вас робítникí?

- А ось вонí! - засмíялась Одárка і покlála на стóл своїх дéсять пáльців.

ВИСЛОВИ

Бувайте здорові!	Até logo (lit. fique em boa saúde).
Він одружився з нею.	Ele casou-se com ela.
Вона одружилася з ним.	Ela casou-se com ele.
Йому двадцять років.	Ele tem 20 anos.
Їй тільки п'ятнадцять років.	Ela tem somente 15 anos.
Я передплачую цей журнал.	Eu assino esta revista.
Як вас звати /як ви є ім'я/?	Como chamá-lo (Qual é seu nome)?
Як йога /ї/ звати?	Como chamá-lo (la) ?
повітряна пошта	Correio aéreo.
поштова скринька	Caixa postal.

ГРАМАТИКА

Os nomes patronímicos.- Chamar seus conhecidos por seus nomes patronímicos é um antigo costume ucraniano. É a forma polida por excelência.

1. Patronímicos masculinos

Петренко, Петрів, Петрович	de	Петр
Павленко, Павлів, Павлович	de	Павло
Богданенко, Богданів, Богданович	de	Богдан
Володимиренко, Володимирів, Володимирович	de	Володимир

2. Patronímicos femininos

Степанівна	de	Степан
Петрівна	de	Петро
Михайлівна	de	Михайло
Володимирівна	de	Володимир

ДОМАШНЯ РОБОТА

I. Перепишіть і перекладіть слова в лужках:

Я написав /uma longa carta / моїй матері./ Але я / não tinha envelope /. Що /fiz eu /? Я пішов /à papelaria /. Я купив там / alguns envelopes /. Я вклав /a carta no envelope /. і заклеїв./ Але я не мав /selos postais /. Я зайшов /em uma farmácia / і запитав аптекаря : /O senhor tem selos /? Аптекар відповів / Nós não vendemos selos/. /Que devia eu fazer então /? Я пішов на пошту й купив там muitos selos postais /. Я /colei um selo / на коверти і вкинув лист у /caixa postal /. Тепер я маю великий запас /de selos /, що лежать у мене /no bolso /.

II. Declinar no singular e no plural as seguintes palavras:

довгий останній лист, коротка домашня робота, мале синє авто.

армія / f. exército /ármia/	одружений,-а,-е/ adj. casado /odruženij/
згадувати /вгадати/v. adivinhar згáдувати /вгадати/v. adivinhar	одрúжуватися /одружитися/ v. casar остáнній,-я,-е/ adj. último /ostánnij/
весéлка / f. arco-íris /весéлки /	папíрць / m. papelzinho /papírzi/
вкидáти /вкýнути/v. atirar (dentro) вмýтий /умýтий/,-а,-е/ adj. lavado /vmiti/	передплáчувати/v. assinar (jornal,p.ex) /передплатити/
встигá т/ /встýгнути/v. conseguir гблос / m. voz /голоси /	перéказ / m. vale postal /перéкази/
горíх / m. noz, amêndoа /горих/	перепíсувати / v. copiar /переписáти/
грошовíй,-а,-é/ adj. de dinheiro /грошовí/ монетário	повітряний,-а,-е/ adj. aéreo /повітряні/
Денýс / m. Denys	пошта / f. correio
дитячий,-а,-е/ adj. infantil Допомагáти /допомогтý/ v. ajudar	поштóвий,-а,-е/ adj. postal /поштóви/
друкувáтися / v. imprimir, editar дужка / f. paréntese /дужкí/	присилáти /прислáти/ v. enviar рекомендбваний,-а,-е/ v. registrado /рекомендбвани/
життý / f. vida журýтися /зажурýтися/v. preocupar- звáрений,-а,-е/ adj. cozido se /звáренí/	розпíсуватися / v. assinar /розписатися/
звáти / v. chamar звичайníй,-а,-е/ adj. comum, ordi- /звичайní/ нарио	свободá /f. liberdade
колýсь / adv. quando, antigamente конверт / m. envelope /конвérти/	служýти /v. servir смія́тися /засмія́тися/ v. rir Степáн / m. Stepán (Estêvão)
лист / m. carta /листí/	телегráма / f. telegrama /тедеграми/
листонóща / m. carteiro /листоноші/	тижнéвик / m. semanário /тижнёвики/
мáрка / f. selo postal /мáрки /	угáдувати /угадáти/v. adivinhar укидати /укинутi/v. atirar (dentro de)
місячник / m. mensal /місячники /	умýтий,-а,-е / adj. lavado /vmiti/
нарéштi / adv. enfim, finalmente Одárка / f. Odarka	устигáти /устýгнути/ v. conseguir
одýгнений,-а,-е/ adj. vestido /одýгнені/	цукéрка / f. bombom /цукéрки/
	чи́сто / adv. limpo
	шоколáд / m. chocolate
	щодéнник /щодéнники/m. diário

A P É N D I C E

DECLINAÇÃO DE SUBSTANTIVOS

GÊNERO MASCULINO

DECLINAÇÃO ÁSPERA

1. Nomes que designam seres animados

singular

plural

N.	робітник	батько	робітник-и	батьк-и
G.	робітник-а	батька-	робітник-ів	батьк-ів
D.	робітник-ові	батьк-ові	робітник-ам	батьк-ам
A.	робітник-а	батьк-а	робітник-ів	батьк-ів
I.	робітник-ом	батьк-ом	робітник-ами	батьк-ами
L.	робітник-ові	батьк-ові	робітник-ах	батьк-ах
V.	робітник-у/ робітниче/	батьк-у	робітник-и	батьк-и

2. Nomes que designam seres inanimados

N.	годинник	час	годинник-и	час-и
G.	годинник-а	час-у	годинник-ів	час-ів
D.	годинник-ові	час-ові	годинник-ам	час-ам
A.	годинник	час	годинник-и	час-и
I.	годинник-ом +	час-ом	годинник-ами	час-ами
L.	годинник-у	час-і	годинник-ах	час-ах
V.	годинник-у	час-е	годинник-и	час-и

N.	стіл	сад	стол-и	сад-и
G.	стол-у/а/	сад-у+	стол-ів	сад-ів
D.	стол-ові	сад-ові	стол-ам	сад-ам
A.	стіл	сад	стол-и	сад-и
I.	стол-ом	сад-ом	стол-ами	сад-ами
L.	стол-і	сад-у	стол-ах	сад-ах
V.	стол-е	сад-е	стол-и	сад-и

Alguns nomes monossilábicos e os que terminam por г, к, х, recebem -у no locativo singular: в саду, в лісу, в бігу, в міху. mas: на язиці, на розі, в поросі.

GÊNERO MASCULINODECLINAÇÃO BRANDA1. Nomes que designam seres animados

<u>singular</u>		<u>plural</u>	
N.	учитель	носій	учител-і
G.	учител-я	носі-я	учител-ів
D.	учител-еві	носі-еві	учител-ям
A.	учител-я	носі-я	учител-ів
I.	учител-ем	носі-ем	учител-ями
L.	учител-еві	носі-еві	учител-ях
V.	учител-ю	носі-ю	учител-і
N.	учень	кінь	учн-і
G.	учн-я	кон-я	учн-ів
D.	учн-еві	кон-еві	учн-ям
A.	учн-я	кон-я	учн-ів
I.	учн-ем	кон-ем	учн-ями
L.	учн-еві	кон-еві /-і/	учн-ях
V.	учн-ю	кон-ю	учн-і

2. Nomes que designam seres inanimados

<u>singular</u>		<u>plural</u>	
N.	олівець	краї	олівц-і
G.	олівц-я	кра-ю	олівц-ів
D.	олівц-еві	кра-еві	олівц-ям
A.	олівець	краї	олівц-і
I.	олівц-ем	кра-ем	олівц-ями
L.	олівц-і	кра-ю /-і/	олівц-ях
V.	олівч-е	кра-ю	олівц-і

GÊNERO MASCULINODECLINAÇÃO MISTA1. Nomes que designam seres animados

<u>singular</u>		<u>plural</u>	
N.	читач	хрущ	читач-і
G.	читач-а	хрущ-а	читач-ів
D.	читач-еві	хрущ-еві	читач-ам
A.	читач-а	хрущ-а	читач-ів
I.	читач-ем	хрущ-ем	читач-ами
L.	читач-еві	хрущ-еві /-і/	читач-ах
V.	читач-у	хрущ-е	читач-і

2. Nomes que designam seres inanimados

singular

N.	ніж	дощ	нож-і	дощ-і
G.	нож-а	дощ-у	нож-ів	дощ-ів
D.	нож-еві	дощ-еві	нож-ам	дощ-ам
A.	ніж	дощ	нож-і	дощ-і
I.	нож-ем	дощ-ем	нож-ами	дощ-ами
L.	нож-і	дощ-і	нож-ах	дощ-ах
V.	нож-е	дощ-е	нож-і	дощ-і

GÊNERO FEMININO

DECLINAÇÃO ÁSPERA

singular

N.	жінка	школа	жінк-и	школ-и
G.	жінк-и	школ-и	жінок	шкіл
D.	жінц-і	школ-і	жінк-ам	школ-ам
A.	жінк-у	школ-у	жінок	школ-и
I.	жінк-ою	школ-ою	жінк-ами	школ-ами
L.	жінц-і	школ-і	жінк-ах	школ-ах
V.	жінк-о	школ-о	жінк-і	школ-и

GÊNERO FEMININO

DECLINAÇÃO BRANDA

singular

N.	учениця	надія	учениц-і	наді-ї
G.	учениц-і	наді-ї	учениц-ь	наді-й
D.	учениц-і	наді-ї	учениц-ям	наді-ям
A.	учениц-ю	наді-ю	учениц-ь	наді-ї
I.	учениц-ею	наді-сю	учениц-ями	наді-ями
L.	учениц-і	наді-ї	учениц-ях	наді-ях
V.	учениц-е	наді-с	учениц-і	наді-ї

GÊNERO FEMININO

DECLINAÇÃO BRANDA

singular

N.	меж-а	площ-а	меж-і	площ-і
G.	меж-і	площ-і	меж	площ
D.	меж-і	площ-і	меж-ам	площ-ам
A.	меж-у	площ-у	меж-і	площ-і
I.	меж-ею	площ-ею	меж-ами	площ-ами
L.	меж-і	площ-і	меж-ах	площ-ах
V.	меж-о	площ-е	меж-і	площ-і

GÊNERO FEMININONOMES QUE TERMINAM POR UMA CONSOANTEsingularplural

N.	ніч	осінь	кров	ноч-і	осен-і
G.	ноч-і	осен-и	кров-и	ноч-ей	осен-ей
D.	ноч-і	осен-і	кров-і	ноч-ам	осен-ям
A.	ніч	осінь	кров	ноч-і	осен-і
I.	ніч-чи	осін-ни	кров'ю	ноч-ами	осен-ями
L.	ноч-і	осен-і	кров-і	ноч-ах	осен-ях
V.	ноч-е	осен-е	кров-е	ноч-і	осен-і

GÊNERO NEUTRODECLINAÇÃO ASPERAsingularplural

N.	місто	слов-о	сел-о	міст-а	слов-а	сел-а
G.	міст-а	слов-а	сел-а	міст	слів	сіл +
D.	міст-у	слов-у	сел-у	міст-ам	слов-ам	сел-ам
A.	міст-о	слов-о	сел-о	міст-а	слов-а	сел-а
I.	міст-ом	слов-ом	сел-ом	міст-ами	слов-ами	сел-ами
L.	міст-і	слов-і	сел-і	міст-ах	слов-ах	сел-ах
V.	міст-о	слов-о	сел-о	міст-а	слов-а	сел-а

NB.: No genitivo plural, "e" e "o" encontram-se inseridos entre duas consoantes para uma pronúncia mais fácil:

"o" e "e" mudam para "i" nas sílabas reclusas.

GÊNERO NEUTRODECLINAÇÃO BRANDAsingularplural

N.	місц-е	поясненн-я	місц-я	поясненн-я
G.	місц-я	поясненн-я	місц-ь	пояснен-ь
D.	місц-ю	поясненн-ю	місц-ям	поясненн-ям
A.	місц-е	поясненн-я	місц-я	поясненн-я
I.	місц-ем	поясненн-ям	місц-ями	поясненн-ями
L.	місц-і	поясненн-і	місц-ях	поясненн-ях
V.	місц-е	поясненн-я	місц-я	поясненн-я

GÊNERO NEUTRO

DECLINAÇÃO MISTA

singular

N.	прізвище	плече
G.	прізвищ-а	плеч-а
D.	прізвищ-у	плеч-у
A.	прізвищ-е	плеч-е
I.	прізвищ-ем	плеч-ем
L.	прізвищ-і	плеч-і
V.	прізвищ-е	преч-е

plural

	прізвищ-а	плеч-і
	прізвищ	плеч-ей /пліч/
	прізвищ-ам	плеч-ам
	прізвищ-а	плеч-і
	прізвищ-ами	плеч-има
	прізвищ-ах	плеч-ах
	прізвищ-а	плеч-і

GÊNERO NEUTRO

DECLINAÇÃO ESPECIAL

singular

N.	ім'-я	дит-я	курч-а
G.	імен-и	дит-яти	курч-ати
D.	імен-і	дит-яті	курч-аті
A.	ім'-я	дит-я	курч-а
I.	ім'-ям /імен-ем/	дит-ям	курч-ам
L.	імен-і	дит-яті	курч-аті
V.	ім'-я	дит-я	курч-а

plural

N.	імен-а	дит-ята	курч-ата
G.	імен	дит-ят	курч-ат
D.	імен-ам	дит-ятам	курч-атам
A.	імен-а	дит-ят /-а/	курч-ат /-а/
I.	імен-ами	дит-ятами	курч-атами
L.	імен-ах	дит-ятах	курч-атах
V.	імен-а	дит-ята	курч-ата

NOMES EMPREGADOS SOMENTE NO PLURAL

N.	груди	двер-і	грош-і	окуляр-и	ворот-а
G.	груд-ей	двер-ей	грош-ей	окуляр-ів	воріт
D.	груд-ям	двер-ям	грош-ам	окуляр-ам	ворот-ам
A.	груд-и	двер-і	грош-і	окуляр-и	ворот-а
I.	груд-ьми	двер-има /двер-ми/	грош-има /гріш-ми/	окуляр-ами	воріт-ьми
L.	груд-ях	двер-ях	грош-ах	окуляр-ах	ворот-ях
V.	груд-и	двер-і	грош-і	окуляр-и	ворот-а

DECLINAÇÃO DOS ADJETIVOS1. Adjetivos de radical áspero

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural para todos os gêneros</u>
Н. добр-ий	добр-а	добр-е	добр-и
Г. добр-ого	добр-ої	добр-ого	добр-их
Д. добр-ому	добр-ій	добр-ому	добр-им
А. добр-ого (anim.) добр-ий (inanim.)	добр-у	добр-е	добр-их (anim.) добр-и (inanim.)
І. добр-им	добр-ю	добр-им	добр-ими
Л. добр-ому /-ім/	добр-ій	добр-ому /-ім/	добр-их
В. добр-ий	добр-а	добр-е	добр-и

2. Adjetivos de radical brando

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
Н. син-ій	син-я	син-с	син-і
Г. син-ього	син-ьої	син-ього	син-іх
Д. син-ьому	син-ій	син-ьому	син-ім
А. син-ього (anim.) син-ій (inanim.)	син-ю	син-с	син-іх (anim.) син-і (inanim.)
І. син-ім	син-ьою	син-ім	син-іми
Л. син-ьому /-ім/	син-ій	син-ьому /-ім/	син-іх
В. син-ій	син-я	син-с	син-і

NB.: O adjetivo numeral ordinal третій / третя, третє, треті / declina-se como os adjetivos de radical brando. Todos os outros declinam-se como os adjetivos de radical áspero.

DECLINAÇÃO DE PRONOMES1. Pronomes demonstrativos

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural para todos</u>
Н. цей	ця	це	ци
Г. цього	цієї	цього	цих
Д. цьому	цій	цьому	цим
А. цього (anim.) цей (inanim.)	цю	це	цих (anim.) ци (inanim.)
І. цим	цією	цим	цими
Л. цьому /цим/	цій	цьому /цим/	цих

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
N. той	та	те	ти
G. того	тісі	того	тих
D. тому	тій	тому	тим
A. того (anim.)	ту	те	тих (anim.)
той (inanim.)			ти (inanim.)
I. тим	тісю	тим	тими
L. тому /тім/	тій	тому /тім/	тих

2. PRONOMES INTERROGATIVOS

Anim.   Inanim.

N. кто	що
G. кого	чого
D. кому	чому
A. кого	шо
I. ким	чим
L. кому /кім/	чому /чім/

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
N. чий	чия	чие	чий
G. чиого	чиєї	чиого	чиїх
D. чиому	чиїй	чиому	чиїм
A. чиого (anim.)	чию	чие	чиїх (anim.)
чий (inanim.)			чий (inanim.)
I. чиїм	чиєю	чиїм	чиїми
L. чиому /чиїм/	чиїй	чиому /чиїм/	чиїх

NB: який /яка, яке, які / е котрий / котра, котре , котрі / declinam-se como os adjetivos de radical áspero.

3. PRONOMES (E ADJETIVOS) POSSESSIVOS

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
N. мій	моя	моє	мої
G. моого	моєї	моого	моїх
D. моєму	моїй	моєму	моїм
A. моого (anim.)	мою	моє	моїх (anim.)
мій (inanim.)			мої (inanim.)
I. моїм	моєю	моїм	моїми
L. моєму /моїм/	моїй	моєму /моїм/	моїх

свій / своя, своє, свої / е твій / твоя, твої / declinam-se
 сомомій / моя, моя, мої /. Наш / наша, наше, наші / e
 ваш / ваша, ваше, ваши / declinam-se como os adjetivos
 de radical áspr.. іхній / іхня, іхне, іхні / declinam-se como
 os adjetivos de radical brando.

4. PRONOMES (E ADJETIVOS) INDEFINIDOS

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
N. ввесь /увесь /	вся /уся/	все /усе /	вси /уси/
G. всього	всісї	всього	всіх
D. всьому	всій	всьому	всім
A. всього (anim.)	всю	все	всих (anim.)
ввесь (inanim.)			вси (inanim)
I. всім	всісю	всім	всіма
L. всьому , всім	всій	всьому, всім	всіх
N. якийсь	якась	якесь	якісь
G. якогось	якоісь	якогось	якихось
D. якомусь	якісь	якомусь	якимсь
A. якогось (anim.)	якусь	якесь	якихось (anim.)
якийсь (inanim.)			якісь (inanim.)
I. якимсь	якоюсь	якимсь	якимись
L. якомусь	якісь	якомусь	якийхось
<u>anim.</u>	<u>inanim.</u>	<u>anim.</u>	<u>inanim.</u>
N. хтось	щось	дехто	дещо
G. когось	чогось	декого	дечого
D. комусь	чомусь	декому	дечому
A. когось	щось	декого	дещо
I. кимсь	чимсь	деким	дечим
/кимось/	/чимось/		
L. комусь	чомусь	декому /де на кому / /де на кім /	дечому /де на чому / /де на чім /

<u>anim.</u>	<u>inanim.</u>	<u>anim.</u>	<u>inanim.</u>
Н. хтонебудь	щонебудь	ніхто	нішо
Г. когонебудь	чогонебудь	нікого	нічого
Д. комунебудь	чомунебудь	нікому	нічому
А. когонебудь	щонебудь	нікого	нішо
І. кимнебудь	чимнебудь	ніким	нічим
Л. комунебудь	чомунебудь	ні на кому	ні на чому
		ні на кім	ні на чім

5. PRONOMES PESSOAIS

N. я	ти	він	вона	воно
G. мене	тебе	його /нього/	її /ней/	його /нього/
D. мені	тобі	йому	їй	йому
A. мене	тебе	його /нього/	її /ней/	його /нього/
I. мною	тобою	ним	нею	ним
L. мені	тобі	ньому /нім/	ній	ньому /нім/

N.	ми	ви	вони
G.	нас	вас	їх /них/
D.	нам	вам	їм
A.	нас	вас	їх /них/
I.	нами	вами	ними
L.	нас	vas	них

NB. No acus.m. про нього

f. про неї

n. про нього

plural para todos os gêneros: про них

No dativo до нього, до неї, до них

DECLINAÇÃO DOS ADJETIVOS NUMERAIS

<u>Masculino</u>	<u>Feminino</u>	<u>Neutro</u>	<u>Plural</u>
N. один	одна	одне	одні
G. дного	однієї	одного	одних
D. одному	одній	одному	одним
A. одного (anim.) один (inanim.)	одному	одне	одних (anim.) одні (inanim.)
L. одному /однім/	одній	одному /однім/	одних
I. одним	однією	одним	одними

N.	два (м.)	дvi (f.)	три	четири
G.	двох		трьох	четирих
D.	двом		трьом	четирем
A.	двох, два (м.)		трьох, три	четирих
	двох, дvi (f.)			
I.	двома		трьома	четирама
L.	двох		трьох	четирих

N.	п'ять	шість
G.	п'яти, п'ятьох	шести, шістьох
D.	п'яти, п'ятьом	шести, шістьом
A.	п'ять, п'ятьох	шість, шістьох
I.	п'ятьма, п'ятьома	шістьма, шістьома
L.	п'яти, п'ятьох	шести, шістьох

N.	cім	bісім
G.	семи, сімох	восьми, вісімох
D.	семи, сімом	восьми, вісімом
A.	сім, сімох	bісім, вісімох
I.	сьома, сімома	вісъма, вісъмома
L.	семи, сімох	восьми, вісімох

N.	сорок	п'ятдесят	сто
G.	сорока	п'ятдесяти, п'ятдесяткох	ста
D.	сорока	п'ятдесяти, п'ятдесяткох	ста
A.	сорок	п'ятдесят, п'ятдесяткох	сто
I.	сорокма сорокома	п'ятдесятма, п'ятдесятома	стома, стами
L.	сорока	п'ятдесятни, п'ятдесяткох	ста

N.	двісті	п'ятсот	скільки	кільки
G.	двох сот	п'яти сот	скількох	кількох
D.	двом стам	п'яти стам	скільком	кільком
A.	двісті	п'ятьсот	скільки	кілька
I.	двою стами	п'ятьма стами	скількома	кількома
L.	двох стах	п'яти стах	скількох	кількох

нести.

П.: Дуже дякую.
Диктор /по рáдио /: Увáга! Побїзд
на Миколаїв відходить чéрез
дvi хвилини.

carregá-la.

- Muito obrigado.

O anunçante (pelo alto-falante):
Atenção! O trem para Mekoláiv par-
te dentro de dois minutos.

CONJUGAÇÕES DOS VERBOS

Primeira conjugação

я	ід-у	чу-ю	кол-ю
ти	ід-еш	чу-єш	кол-еш
він	ід-е	чу-є	кол-е
ми	ід-емо	чу-ємо	кол-емо
ви	ід-ете	чу-єте	кол-ете
вони	ід-уть	чу-јутъ	кол-јутъ

Segunda conjugação

я	робл-ю	бач-у	го-ю
ти	роб-иш	бач-иш	го-иш
він	роб-ить	бач-ить	го-ить
ми	роб-имо	бач-имо	го-имо
ви	роб-ите	бач-ите	го-ите
вони	робл-ять	бач-ать	го-ять

:= := := := := := := :=

**Tiragem 5.000 exemplares - Impresso pela
CROMOGRÁFICA EDITORA LTDA.
Rua Augusto Stellfeld, 793 - Fone 24-5597
80.000 - Curitiba - Paraná - Brasil**

O CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS - CBEU - iniciou a coleta de dados sobre a integração do elemento étnico ucraniano na vida nacional.

Oitenta anos decorrem da entrada no Brasil do primeiro grupo numeroso de imigrantes vindos da Ucrânia ocidental, cujos descendentes constituem hoje uma parcela ponderável nas estruturas econômica e social brasileiras, através do trabalho cotidiano e relações amistosas, inclusive familiares, com os brasileiros de outras origens.

Essa coleta merece ser amparada, por isso o CBEU apela para todos aqueles que tiverem quaisquer notícias a respeito dos pioneiros ucranianos no Brasil, enviá-las para o endereço abaixo, em forma de cartas, recortes de jornais e revistas antigos, fotografias, etc., para uma futura compilação de anais.

Outrossim, o CBEU conclama os seguidores e simpatizantes das tradições culturais ucranianas para que ingressem em seu quadro social, possibilitando melhor desempenho programático para alcançar os objetivos estatutários.

CENTRO BRASILEIRO DE ESTUDOS UCRANIANOS
Alameda Augusto Stellfeld, 799 - ap. 1 térreo - Caixa Postal, 1111
80.000 — CURITIBA — PARANÁ